

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

MAGISTRSKO DELO

**ANALIZA LIZINŠKEGA SEKTORJA V EVROPI MED GLOBALNO
FINANČNO KRIZO**

Ljubljana, 25. september 2018

SABINA PERŠE

IZJAVA O AVTORSTVU

Podpisana Sabina Perše, študentka Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, avtorica predloženega dela z naslovom Analiza liziškega sektorja v Evropi skozi globalno finančno krizo, pripravljenega v sodelovanju s svetovalcem prof. dr. Matejem Marinčem

IZJAVLJAM

1. da sem predloženo delo pripravila samostojno;
2. da je tiskana oblika predloženega dela istovetna njegovi elektronski obliki;
3. da je besedilo predloženega dela jezikovno korektno in tehnično pripravljeno v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, kar pomeni, da sem poskrbela, da so dela in mnenja drugih avtorjev oziroma avtoric, ki jih uporabljam oziroma navajam v besedilu, citirana oziroma povzeta v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani;
4. da se zavedam, da je plagiatorstvo – predstavljanje tujih del (v pisni ali grafični obliki) kot mojih lastnih – kaznivo po Kazenskem zakoniku Republike Slovenije;
5. da se zavedam posledic, ki bi jih na osnovi predloženega dela dokazano plagiatorstvo lahko predstavljalo za moj status na Ekonomski fakulteti Univerze v Ljubljani v skladu z relevantnim pravilnikom;
6. da sem pridobila vsa potrebna dovoljenja za uporabo podatkov in avtorskih del v predloženem delu in jih v njem jasno označila;
7. da sem pri pripravi predloženega dela ravnala v skladu z etičnimi načeli in, kjer je to potrebno, za raziskavo pridobila soglasje etične komisije;
8. da soglašam, da se elektronska oblika predloženega dela uporabi za preverjanje podobnosti vsebine z drugimi deli s programsko opremo za preverjanje podobnosti vsebine, ki je povezana s študijskim informacijskim sistemom članice;
9. da na Univerzo v Ljubljani neodplačno, neizključno, prostorsko in časovno neomejeno prenašam pravico shranitve predloženega dela v elektronski obliki, pravico reproduciranja ter pravico dajanja predloženega dela na voljo javnosti na svetovnem spletu preko Repozitorija Univerze v Ljubljani;
10. da hkrati z objavo predloženega dela dovoljujem objavo svojih osebnih podatkov, ki so navedeni v njem in v tej izjavi.

V Ljubljani, dne _____

Podpis študentke: _____

KAZALO

UVOD	1
1 OSNOVNI KONCEPTI LIZINGA	4
1.1 Razvoj lizinga	4
1.2 Opredelitev in vrste lizinga	5
1.2.1 Operativni lizing	6
1.2.2 Finančni lizing	7
1.2.3 Primerjava finančnega in operativnega lizinga	7
1.3 Prednosti in slabosti lizinga.....	8
1.4 Osnovna razlika med kreditom in lizingom	10
2 TVEGANJA V LIZINŠKIH HIŠAH	11
2.1 Opredelitev konceptov in vrste tveganj v lizinških hišah.....	11
2.1.1 Likvidnostno tveganje	11
2.1.2 Operativno tveganje.....	12
2.1.3 Tržno tveganje	13
2.1.4 Tveganje ostanka vrednosti	14
2.2 Kreditno tveganje v lizinških hišah	14
2.2.1 Opredelitev kreditnega tveganja.....	14
2.2.2 Merjenje in ocenjevanje kreditnega tveganja v lizinških hišah.....	15
2.2.3 Zavarovanje kreditnega tveganja v lizinških hišah	15
2.2.4 Upravljanje s kreditnim tveganjem v lizinških hišah	16
3 GLOBALNA FINANČNA KRIZA IN NJENE POSLEDICE	17
3.1 Nastanek in vzroki globalne finančne krize.....	17
3.1.1 Nepremičninski balon.....	17
3.1.2 Učinek krize na realno gospodarstvo.....	18
3.1.3 Učinek krize na finančni sektor	18
3.2 Kapitalski sporazum Basel III	19
3.2.1 Razlogi za vzpostavitev Basla III	19
3.2.2 Sestava Basla III	20
3.2.2.1 Steber I.....	21
3.2.2.2 Steber II.....	22

3.2.2.3	<i>Steber III</i>	22
3.2.2.4	<i>Likvidnostne zahteve</i>	22
4	LIZIŃSKI SEKTOR MED GLOBALNO FINANĀNO KRIZO	23
4.1	Posledice globalne finanĀne krize na lizinŃski sektor v Evropi	23
4.1.1	Evropski lizinŃski trg	24
4.1.1.1	<i>Obseg poslovanja</i>	24
4.1.1.2	<i>Trend rasti</i>	28
4.1.1.3	<i>Nove pogodbe</i>	29
4.1.2	Evropski lizinŃski trg premiĀnin	31
4.1.2.1	<i>Obseg poslovanja</i>	32
4.1.2.2	<i>Nove pogodbe</i>	34
4.1.2.3	<i>Struktura lizingov glede na lizingojemalce</i>	37
4.1.2.4	<i>Struktura lizingov glede na vrsto opreme</i>	38
4.1.3	Evropski lizinŃski trg nepremiĀnin	39
4.1.3.1	<i>Obseg poslovanja</i>	39
4.1.3.2	<i>Nove pogodbe</i>	42
4.1.3.3	<i>Struktura lizingov glede na vrsto nepremiĀnine</i>	44
4.1.4	Primerjava evropskega trga premiĀnin in nepremiĀnin.....	46
4.2	Primerjava obsega lizingov s krediti	47
4.3	Glavne ugotovitve posledic finanĀne krize na lizinŃski sektor v Evropi	49
5	RAZISKAVA O POVEZANOSTI VELIKOSTI LIZIŃSKIH HIŠ IN OBSEGOM POSLOVANJA V LIZIŃSKIH HIŠAH MED FINANĀNO KRIZO	49
5.1	Metodologija	49
5.2	Podatki	50
5.3	EmpiriĀna analiza	52
5.4	Rezultati empiriĀne analize	53
	SKLEP	54
	LITERATURA IN VIRI	56
	PRILOGE	63

KAZALO TABEL

Tabela 1: Opredelitev lizinga	5
Tabela 2: Razlike med operativnim in finančnim lizingom	8
Tabela 3: Razlike med kreditom in lizingom	10
Tabela 4: Povprečen trend rasti glede na obseg poslovanja na opazovanem evropskem lizingem od leta 2007 do leta 2016.....	29
Tabela 5: Delež lizingov na trgu premičnin glede na strukturo lizingojemalcev..	37
Tabela 6: Delež lizingov na evropskem trgu premičnin glede na vrsto opreme ...	38
Tabela 7: Delež lizingov na evropskem trgu nepremičnin glede na vrsto nepremičnine	45
Tabela 8: Obseg lizingov in kreditov na evropskem trgu.....	48
Tabela 9: Evropski lizingovni sektor in glavne ugotovitve vpliva finančne krize.....	49
Tabela 10: Opisna statistika spremenljivk modela	51
Tabela 11: Prikaz korelacije med opazovanimi spremenljivkami.....	51
Tabela 12: Rezultati empirične analize	53

KAZALO SLIK

Slika 1: Obseg poslovanja opazovanega evropskega lizingovnega sektorja od leta 2009 do leta 2016	24
Slika 2: Tržni delež največjih držav glede na obseg poslovanja v obdobju od leta 2009 do leta 2016	28
Slika 3: Število novosklenjenih pogodb na opazovanem evropskem lizingem od leta 2009 do leta 2016	30
Slika 4: Obseg poslovanja na opazovanem trgu premičnin v Evropi od leta 2007 do leta 2016.....	32
Slika 5: Število novosklenjenih pogodb na opazovanem evropskem trgu premičnin v obdobju od leta 2009 do leta 2016	35
Slika 6: Obseg poslovanja na opazovanem evropskem lizingem nepremičnin od leta 2007 do leta 2016	40
Slika 7: Število novosklenjenih pogodb na opazovanem evropskem trgu nepremičnin v obdobju od leta 2009 do leta 2016	43
Slika 8: Primerjava obsega poslovanja na opazovanem evropskem trgu nepremičnin in trgu premičnin od leta 2007 do leta 2016.....	47

KAZALO PRILOG

Priloga 1: Obseg poslovanja opazovanega evropskega lizinskega trga v obdobju od leta 2007 do leta 2016.....	1
Priloga 2: Tržni delež po obsegu poslovanja celotnega opazovanega evropskega lizinskega trga po posamezni državi od leta 2007 do leta 2016	2
Priloga 3: Število sklenjenih pogodb na opazovanem evropskem lizinskem trgu v obdobju od leta 2009 do leta 2016.....	3
Priloga 4: Obseg poslovanja opazovanega evropskega lizinskega trga premičnin v obdobju od leta 2007 do leta 2016.....	4
Priloga 5: Struktura lizinskih poslov glede na vrsto opreme na opazovanem evropskem lizinskem trgu premičnin od leta 2009 do leta 2016.....	5
Priloga 6: Obseg poslovanja opazovanega evropskega lizinskega trga nepremičnin v obdobju od leta 2007 do leta 2016.....	6
Priloga 7: Število sklenjenih pogodb na opazovanem evropskem lizinskem trgu nepremičnin v obdobju od leta 2009 do leta 2016.....	7
Priloga 8: Struktura lizinskih poslov glede na vrsto nepremičnine na celotnem evropskem trgu nepremičnin v obdobju od leta 2009 do leta 2016	8

SEZNAM KRATIC

ang. – angleško

nem. – nemško

AG – (nem. Aktiengesellschaft); družba z omejeno odgovornostjo

d. o. o. – družba z omejeno odgovornostjo

BIS – (ang. Bank for international settlements); Banka za mednarodne poravnave

CPA – (ang. Certified Practising Accountant); Certificirano združenje računovodij

EBA – (ang. European Banking Authority); Evropski bančni organ

FED – (ang. Federal Reserve); Ameriška centralna banka

itd. – in tako dalje

Mio EUR – milijonov evrov

pr. n. št. – pred našim štetjem

RWA – (ang. risk weighted assets); tveganju prilagojena aktiva

št. – številka

Ur. l. RS. – Uradni list Republike Slovenije

ZDA – (ang. United States of America); Združene države Amerike

UVOD

Oblika financiranja, pri katerem lizingodajalec kupi ali proizvede predmet pogodbenega razmerja in ga da lizingojemalcu v uporabo, imenujemo lizing (Kraemer-Eis & Lang, 2012, str. 6). Lizingojemalec zanj plačuje najemnino, ki je skladna s pogodbenim razmerjem. Lizingi so ena izmed varnejših oblik dolžniškega vira financiranja z zornega kota lizingodajalca in so prav zaradi tega v porastu (Stupica, 2005, str. 189).

Finančna kriza, ki se je pojavila 2007, je zaznamovala finančni sektor in v neposredni povezavi tudi lizingi sektor. Od leta 2008 do leta 2009 lizingi sektor beleži strm padec, saj je poslovanje v njem v celoti padlo za več kot 30 % (Leaseurope, brez datuma č).

Namen magistrske naloge je predstaviti lizingi sektor, raziskati možna tveganja, ki se v njem pojavljajo, s poudarkom na kreditnem tveganju. Obenem je namen tudi predstaviti, kako je nastala finančna kriza in njen vpliv na lizingi sektor v Evropi.

Cilj magistrske naloge je ugotoviti, kakšen je bil vpliv krize na evropski lizingi sektor in natančneje ugotoviti vpliv krize na obseg poslovanja evropskega lizingi trga. Cilj je tudi z analizo raziskati vpliv povezanosti velikosti lizingi hiš in obsega poslovanja med samo globalno finančno krizo. Pri velikosti lizingi hiš uporabim dve meritvi, in sicer obseg kapitala in obseg celotnih sredstev.

Magistrska naloga je sestavljena iz teoretičnega in empiričnega sklopa. Prvi sklop je teoretični, v katerem predstavljam osnovne pojme in koncepte, ki so osnovani na podlagi sekundarnih virov. Osnovo za teoretični del predstavljajo znanstveni članki, strokovni članki, knjige in internetni viri. V prvem poglavju opredeljujem osnovne koncepte in razvoj lizinga. V drugem poglavju se osredotočam na vsakodnevna tveganja, s katerimi se lizingi hiše srečujejo pri svojem poslovanju. Poudarek je na kreditnem tveganju.

Drugi sklop magistrske naloge je empirični in predstavlja osrednji del. Zasnovan je na analitični in empirični metodi. Osrednji del naloge zajema globalno finančno krizo in njen vpliv na lizingi sektor. V tretjem poglavju se osredotočim na globalno finančno krizo ter opredelim spremembe kapitalskega sporazuma Basel III na lizingi sektor, ki je nastal kot odgovor na globalno finančno krizo (Leskovar, 2018). V četrtem poglavju raziščem, kakšne so bile posledice finančne krize na evropski lizingi sektor. Na podlagi podatkov iz podatkovne baze Leaseurope (brez datuma b, brez datuma c, brez datuma č, brez datuma d, brez datuma e, brez datuma f, brez datuma g, brez datuma h, brez datuma i, brez datuma j, brez datuma l, brez datuma m, brez datuma n, brez datuma o, brez datuma p, brez datuma r, brez datuma s, brez datuma š) raziščem opazovan vzorec celotnega trga evropskega lizingi sektorja in v nadaljevanju opazovan evropski lizingi trg razdelim še na trg premičnin in trg nepremičnin. Podatke, ki sem jih zajela v svoj vzorec, analiziram s pomočjo programa Microsoft Office Excel.

V vzorec opazovanja vzamem obdobje od leta 2007 do leta 2016. Zajela sem 23 evropskih držav in za to obdobje analiziram obseg poslovanja po posamezni državi in tržni delež posamezne države glede na obseg poslovanja celotnega opazovanega evropskega lizinskega trga. Z analizo skušam ugotoviti, ali so države, ki so imele najvišji tržni delež pred krizo, tudi po krizi ostale tiste, ki imajo najvišji tržni delež. Tako kot sem to storila za posamezno državo, tudi za to časovno obdobje analiziram obseg poslovanja celotnega evropskega lizinskega trga. Na podlagi analize skušam ugotoviti, ali je celotni opazovani evropski lizinski sektor že dosegel obseg poslovanja, ki ga je imel pred krizo, ali je dosegel boljše rezultate.

Od leta 2009 do leta 2016 analiziram tudi število sklenjenih pogodb po posamezni državi in posameznem letu za celotni opazovani evropski lizinski trg. S to analizo skušam ugotoviti, kakšen trend je zaznamoval celoten evropski lizinski trg glede novosklenjenih pogodb v opazovanem obdobju.

Po raziskavi celotnega opazovanega evropskega lizinskega trga se osredotočim na lizinsko poslovanje na trgu premičnin in trgu nepremičnin. Vsakega posebej analiziram na podoben način kot pri analizi celotnega evropskega lizinskega trga.

Najprej analiziram lizinsko poslovanje na trgu premičnin v obdobju od leta 2007 do leta 2016. V vzorec sem zajela 23 držav in za vsako izmed njih v opazovanem obdobju spremljala gibanje obsega poslovanja. Predstavila sem največje države po obsegu poslovanja po opazovanih letih. Z analizo obsega poslovanja skušam ugotoviti njegovo gibanje v celoti kot tudi obseg poslovanja največjih držav med globalno finančno krizo.

Ravno tako kot pri samem lizinskem poslovanju na celotnem opazovanem evropskem lizinskem trgu sem tudi tokrat analizirala število novosklenjenih pogodb od leta 2009 do leta 2016 po posamezni državi in posameznem letu. Skušala sem ugotoviti, kakšen trend je zaznamoval opazovan evropski trg premičnin glede na novosklenjene pogodbe. Obenem sem skušala v obdobju od leta 2009 do leta 2016 za opazovan evropski trg premičnin analizirati strukturo opreme pri lizinskem poslovanju in v povezavi s tem tudi njen delež. Skušala sem ugotoviti, katera vrsta opreme najbolj zaznamuje opazovan evropski lizinski trg premičnin. Za isto obdobje sem za opazovan evropski trg premičnin analizirala tudi lizinske posle glede na lizingojemalce in primerjala, kako je ta delež nihal skozi leta.

V nadaljevanju, ravno tako kot lizinsko poslovanje na trgu premičnin, analiziram tudi lizinsko poslovanje na trgu nepremičnin. Ponovno opazujem obdobje od leta 2007 do leta 2016. V vzorec zajamem 23 držav in za vsako izmed njih v opazovanem obdobju spremljam gibanje obsega poslovanja. Tudi tokrat analiziram največje države po obsegu poslovanja na opazovanem evropskem trgu nepremičnin v opazovanem obdobju.

Ravno tako kot pri opazovanem evropskem celotnem lizinskem trgu in opazovanem evropskem trgu premičnin tudi v tem primeru analiziram število novosklenjenih pogodb po posamezni državi in posameznem letu, in sicer od leta 2009 do leta 2016. Z analizo skušam

ugotoviti, kakšen trend je zaznamoval opazovan evropski lizinski trg nepremičnin po novosklenjenih pogodbah. Obenem skušam v obdobju od leta 2009 do leta 2016 za opazovan evropski trg nepremičnin analizirati vrste nepremičnin pri lizinskem poslovanju.

Po končani analizi opazovanega evropskega trga nepremičnin in trga premičnin oba trga v obdobju od leta 2007 do leta 2016 primerjam tako, da primerjam njun obseg poslovanja v opazovanem obdobju. Ob dejstvu, da se je leta 2007 pojavila globalna finančna kriza in da njen vzrok tiči v nepremičninskem trgu, skušam ugotoviti, na kateri trg z vidika obsega poslovanja je imela globalna finančna kriza največ negativnega vpliva.

V nadaljevanju primerjam lizinske posle s kreditnimi posli v obdobju od leta 2007 do leta 2016 in na podlagi analize skušam ugotoviti, obseg kreditnih poslov v opazovanem časovnem obdobju v Evropi. Podatke o kreditnih poslih sem pridobila iz baze European Banking Federation (brez datuma a, brez datuma b, brez datuma c, brez datuma č, brez datuma d). Na podlagi te raziskave skušam ugotoviti, na kateri dolžniški vir financiranja je imela kriza večji učinek.

V zadnjem sklopu osrednjega dela magistrske naloge, natančneje v petem poglavju, skušam z ekonometrično analizo ugotoviti, kakšen vpliv ima velikost lizinskih hiš na njihov obseg poslovanja. Pri velikosti uporabljam dve meritvi, in sicer obseg kapitala in obseg sredstev. V podatkovni bazi Fitchconnect so podatki dostopni za 96 lizinskih hiš v obdobju od leta 2008 do leta 2016. Finančni podatki so objavljeni ali na konsolidirani ravni ali na nekonsolidirani ravni. Od 96 evropskih lizinskih hiš jih ima 68 objavljene nekonsolidirane podatke in 28 hiš je takšnih, ki imajo objavljene konsolidirane podatke. Glede na razpoložljivost podatkov, ki jih ponuja podatkovna baza Fitchconnect, sem za opazovane spremenljivke vzela lizinske hiše, ki imajo objavljene konsolidirane podatke. Na podlagi razpoložljivih podatkov iz baze Fitchconnect sem izvedla regresijo. Pri tem uporabljam panelne podatke, ki jih analiziram s pomočjo računalniškega programa Stata. Z analizo skušam ugotoviti, kakšno vlogo ima velikost lizinskih hiš na njihov obseg poslovanja v kriznih časih, od leta 2008 do leta 2010, in v nekriznih časih, od leta 2012 do leta 2016, pri čemer uporabljam dve meritvi za velikost lizinskih hiš, in sicer obseg kapitala in obseg sredstev. Ob tem želim dokazati tezo, ki se glasi: *»Velikost lizinskih hiš je pomemben dejavnik za zagotavljanje obsega poslovanja lizinskih hiš v poslovnem ciklu gospodarstva,«* in ki je podkrepljena s hipotezo, da velikost lizinskih hiš pozitivno vpliva na njihov obseg poslovanja in da pojav krize v gospodarstvu ne povzroči negativne povezave med velikostjo lizinskih hiš in njihovim obsegom poslovanja.

Pri ekonometrični analizi ocenjujem dve različni specifikaciji modela na podlagi dveh različnih meritev za velikost lizinskih hiš, in sicer obseg kapitala in obseg celotnih sredstev. Povezavo med velikostjo lizinskih hiš in obsegom poslovanja ocenjujem z enostavnim linearnim modelom na podlagi metode fiksnih učinkov, pri čemer vključim tudi nepravo spremenljivko kot kontrolo za krizne čase ter makroekonomsko kontrolno spremenljivko.

V magistrski nalogi skušam ugotoviti, kako je globalna finančna kriza vplivala na evropske lizingne hiše in kakšen vpliv je imela na sam obseg poslovanja. Obenem skušam ugotoviti vpliv velikosti lizingnih hiš na obseg poslovanja lizingnih hiš med globalno finančno krizo.

1 OSNOVNI KONCEPTI LIZINGA

1.1 Razvoj lizinga

Zgodovina lizinga sega v leto 4000 pr. n. št. v Egipt in Babilon. Najstarejši zapisi o najemih, ki so jih našli zgodovinarji, so nastali leta 2000 pr. n. št. in so delo Sumercev. Zapisi vsebujejo informacije o najemu kmetijskih pridelkov, vodnih virov, goveda in drugih živali. Med letoma 450 in 400 pr. n. št. je v Perziji nastala prva lizingna hiša, ki je bila namenjena najemu zemljišč (Slonep, d. o. o., 2009d).

Med drugo svetovno vojno je prišlo do velikega razmaha lizingov. Podjetja so državna naročila financirala v obliki lizingnih poslov – ta naročila so vsebovala predvsem letala, računalnike in drugo opremo. Po drugi svetovni vojni se je lizing v sodobni obliki začel razvijati z ustanavljanjem lizingnih hiš (Taylor, brez datuma).

V zgodnjih šestdesetih letih so se v Evropi iz razvitega ameriškega trga začele postopno razširjati in ustanovljati prve lizingne hiše. Ena izmed prvih lizingnih hiš je bila ustanovljena leta 1958 v Švici. Njena glavna dejavnost je bila oddajanje pisarniških in gradbenih strojev ter predmetov za osebno rabo v najem. Nekaj let kasneje so začeli ustanovljati še druge lizingne hiše, in sicer v Angliji, Italiji, Franciji in drugih zahodnoevropskih državah. Postopoma so se lizingne hiše začele uveljavljati tudi na drugih celinah – v Aziji, Avstraliji in Afriki (Slonep, d. o. o., 2009d).

Osemdeseta leta so bila ključna za nadaljnji razvoj lizinga. To časovno obdobje je bilo zaznamovano predvsem z vidika mednarodnega povezovanja lizingnih družb in sprememb na področju zakonodaje lizingnih poslov (Slonep, d. o. o., 2009d).

V Sloveniji se je lizingni posel začel uveljavljati v začetku devetdesetih let, po osamosvojitvi, saj so pred tem v Jugoslaviji razvoj lizingnega posla onemogočili inflacija, strogi predpisi in visoki davki (Slonep, d. o. o., 2009d).

Lizingne hiše delujejo kot specializirane družbe, ki so v 75–80 % primerov del bančnih skupin. Lizing je danes, v 21. stoletju, eden izmed najuspešnejših načinov nakupa dragih naprav, opreme in nadgradnje obstoječih osnovnih sredstev. Lizingni posli predstavljajo 30–40 % naložb v gospodarstvu (Križaj, 2018).

1.2 Opredelitev in vrste lizinga

Pri lizingu, enemu izmed najstarejših in manj kompleksnih finančnih instrumentov, gre v osnovi za kreditni odnos, ki se bistveno ne razlikuje od bančnega posojila. (Križaj, 2018). Lizing je pogodbeno razmerje med lizingojemalcem in lizingodajalcem, pri katerem lizingodajalec kupi predmet financiranja lizingojemalcu in od njega za nakup tega predmeta v zameno zahteva denarno nadomestilo oziroma najemnino (Stupica, 2005, str. 189).

Lizinški posel temelji na spoznanju, da pravno lastništvo ni glavni pogoj v poslovanju. Glavni temelj je v tem, da ima lizingojemalec možnost neovirane uporabe sredstva, za katerega sklene pogodbo. Lizing lahko obravnavamo z različnih vidikov (Bergant, 2006, str.53–73):

- finančni vidik,
- ekonomski vidik,
- tehnično tehnološki vidik,
- razvojni vidik,
- tržni vidik (večanje konkurenčnosti),
- organizacijski vidik (zunanje opravljanje dejavnosti),
- dajanje v najem kot dejavnost.

Nekatere oblike delitve lizinga, ki se večkrat pojavljajo pri samem lizinškem poslovanju, so predstavljene v spodnji Tabeli 1.

Tabela 1: Opredelitev lizinga

Opredelitev lizinga
Glede na vrsto predmetov se lizing deli na lizing premičnin in nepremičnin.
Glede na položaj najemodajalca se lizing deli na posredni in neposredni lizing. Pri posrednem lizingu je posrednik pri lizinškem poslu lizinška hiša, ki deluje med proizvajalcem in lizingojemalcem, medtem ko pri neposrednem lizingu, lizingodajalec sam proizvede predmet in ga da v najem.
Glede na trajanje lizinga se lizing razvršča na kratkoročni, srednjeročni in dolgoročni.
Glede na možen preklic se lizing deli na nepreklicni in preklicni lizing. Nepreklicni lizing je lizing, pri katerem pogodbeni stranki lahko prekličeta pogodbeno razmerje, medtem ko se pri nepreklicnem pogodbenega razmerja ne da preklicati.
Glede na prodajni vidik se lizing deli na prodajo in odkup (ang. sale and lease back), kjer lizingojemalec proda predmet pogodbenega razmerja potem ga vzame nazaj v najem, ter lizing, ki povečuje prodajo. Pri slednji obliki gre za lizing, pri katerem proizvajalec proizvede svoje proizvode, prodaja ali jih odda v najem in si s tem povečuje prodajo.
Glede na pogodbene stranke se lizing deli na domači, mednarodni in meddržavni lizing.
Glede na možnosti po končanem pogodbenem razmerju se lizing deli na terminski in obnovitveni lizing.
Glede na prenos tveganja se deli na operativni in finančni lizing.

Vir: Bergant (2006, str. 53–73).

Najbolj pogosta načina lizinga glede na prenos tveganja, ki ju Bergant (2006, str. 53-73) opredeljuje kot lizing, sta operativni in finančni lizing.

1.2.1 Operativni lizing

Operativni lizing je lizing, pri katerem je v ospredju uporaba predmeta pogodbenega razmerja in ne lastništvo predmeta pogodbenega razmerja. Pogodbena razmerje, sklenjeno pri operativnem lizingu, je zgolj za uporabo pogodbenega predmeta (Stupica, 2005, str. 190–191).

Hiter tehnološki napredek je razlog za visoko povpraševanje po operativnih lizingih. Sredstva se dandanes hitro razvijajo in ne omogočajo konkurenčnih prednosti na trgu, posledično pa to ogroža razvoj podjetij. Prav zaradi tega je produkt, kot je operativni lizing, rešitev, da podjetje ne zaostaja za tehnološkim razvojem (Zupan, 2010, str. 511–518).

Pri operativnem lizingu lahko na koncu podobnega razmerja lizingodajalec odkupi predmet lizinga. Odkup predmeta pogodbenega razmerja je določen po tržni vrednosti, ta je navadno enaka neodplačani vrednosti predmeta pogodbenega razmerja. V primeru, da se lizingojemalec po koncu pogodbenega razmerja ne odloči za nakup, ga navadno vrne lizingodajalcu. V današnjem času je vedno manj pomembno lastništvo in vedno bolj uporaba sredstev, saj je z lastništvom prisotno večje tveganje. Preklic pogodbe je pri operativnem lizingu možen in določen z odpovednim rokom. Za operativne lizinge je značilno, da so to po navadi kratkoročni lizingi, saj je doba pogodbenega razmerja odvisna od predmeta pogodbenega razmerja in ne sme presegati 75 % življenjske dobe predmeta lizinga (Slonep, d. o. o., 2009b).

Za operativni lizing je značilno, da vse stroške, povezane z vzdrževanjem in zavarovanjem predmeta pogodbenega razmerja, nosi lizingodajalec. Poseben primer pri tej obliki lizinga je, ko je predmet pogodbenega razmerja avtomobil. Pri operativnem lizingu avtomobilov ima lizingojemalec možnost izbire, ali bo avtomobil vzdrževal sam ali bo za to poskrbel lizingodajalec, kar pomeni višji mesečni obrok. V vzdrževanje je vključeno vse, kar je povezano z vzdrževanjem avtomobila (registracija, zavarovanje vozila, servisiranje, menjava pnevmatik itd.) (Slonep, d. o. o., 2009b).

Operativni lizing največkrat izberejo podjetniki, saj ne bremeni bilance uspeha. Pri tem lizingodajalca bremeni strošek amortizacije, medtem ko se pri bilanci stanja lizingojemalca lizing vidi kot poslovni strošek. To lizingojemalcu povzroči nižji dobiček in s tem tudi nižji davek na dobiček, kar pomeni, da je operativni lizing ugodna izbira z vidika davka na dobiček (Bergant, 2006).

Od leta 2019 dalje se bo v bilanci stanja operativni lizing knjižil enako kot finančni lizing, s tem pa bo amortizacija postala strošek lizingojemalca in ne lizingodajalca. Operativni lizing ne bo ugodnejši z vidika odvajanja davkov (Deželak, 2018).

1.2.2 Finančni lizing

Finančni lizing je pogodbeno razmerje, kjer lizingodajalec v imenu kupca kupi predmet pogodbenega razmerja in mu ga preda v uporabo. Po predaji predmeta pogodbenega razmerja lizingodajalec ostane pravni lastnik, ekonomski lastnik pa lizingojemalec. Po preteku pogodbenega razmerja in ko so vse obveznosti poplačane, postane lizingojemalec tudi pravni lastnik predmeta pogodbenega razmerja (Stupica, 2005, str. 190).

Lizingodajalcu pravno lastništvo nad predmetom pogodbenega razmerja predstavlja obliko zavarovanja. V primeru, da lizingojemalec ne plačuje svojih obveznosti, lahko lizingodajalec odvzame predmet pogodbenega razmerja lizingojemalcu. V nasprotnem primeru lizingodajalec ne more razdreti pogodbenega razmerja. Vse stroške, povezane s predmetom pogodbenega razmerja, krije lizingojemalec (Stupica, 2005, str. 190–191).

Doba finančnega lizinga največkrat pokriva večji del dobe koristnosti pogodbenega predmeta, zato ga uvrščamo med dolgoročne vire financiranja. Pri finančnem lizingu avtomobilov je doba financiranja običajno do 7 let, pri lizingu nepremičnin pa je navadno daljša, tudi do 30 let. Pri samem finančnem lizingu je možno izbirati med sklenitvijo pogodbe s fiksno ali z variabilno obrestno mero. Finančni lizing omogoča ostanek vrednosti. To pomeni, da stranka mesečno odplačuje manjše obroke, na koncu pogodbenega razmerja pa z zadnjim obrokom odplača mesečni obrok in del glavnice, ki ga z leti ni odplačeval. Pri tem ostanek vrednosti ne sme presegati tržne vrednosti predmeta po koncu pogodbenega razmerja. Lizingojemalec lahko svoje obveznosti poplača v enkratnem znesku, ima pa tudi možnost, da pogodbeno razmerje po preteku podaljša in odplačuje ostanek vrednosti ali da predmet pogodbenega razmerja vrne lizingodajalcu (Stupica, 2005, str. 190–191).

Podjetja ali druge pravne osebe, ki imajo finančne lizinge v svoji bilanci stanja, to prikazujejo kot osnovno sredstvo, zato zanj obračunavajo amortizacijo. V svoji bilanci stanja ravno tako prikazujejo obroke finančnega lizinga kot dolgoročno obveznost. Za to obliko lizinga se odločajo tako podjetja kot druge pravne in fizične osebe, ker je prilagodljiva oblika financiranja, hkrati pa nudi hiter postopek pridobitve, zato postaja finančni lizing vedno bolj zanimiva oblika financiranja (Slonep, d. o. o., 2009a).

1.2.3 Primerjava finančnega in operativnega lizinga

Pri operativnem in finančnem lizingu je značilno, da imata nekaj skupnih točk. Doba odplačevanja in znesek obroka sta pri obeh oblikah znana, prav tako si pri obeh oblikah lizingojemalec predmet pogodbenega razmerja izbere sam. Glavna razlika med finančnim in operativnim lizingom je v tem, da lizingojemalec pri finančnem lizingu, ko odplača vse obveznosti, povezane s predmetom pogodbenega razmerja, postane njen lastnik, medtem ko ima pri operativnem lizingu lizingojemalec predmet pogodbenega razmerja samo v najemu. Po koncu pogodbenega razmerja lahko pride do prenosa lastninske pravice, vendar navadno

prenos ni določen (Stupica, 2005, str. 191). V spodnji Tabeli 2 so predstavljene razlike, po katerih lahko ločimo operativni lizing od finančnega.

Tabela 2: Razlike med operativnim in finančnim lizingom

Finančni lizing	Operativni lizing
Ob predčasni prekinitvi mora lizingojemalec poplačati sedanjo vrednost še neplačanih obrokov, vendar ga običajno ni mogoče odpovedati.	Pri operativnem lizingu je predčasna prekinitvev mogoča in lizingojemalcu ni treba poplačati sedanje vrednosti še neplačanih obrokov.
Vse stroške, povezane s predmetom pogodbenega razmerja, krije lizingojemalec.	Lizingojemalec ima možnost izbire, da vse stroške, povezane s predmetom, krije sam, ali da jih zanj krije lizingodajalec, vendar mora v tem primeru lizingojemalec plačati večji mesečni obrok najemnine.
Vsa tveganja, povezana z lastništvom predmeta pogodbenega razmerja, so na strani lizingojemalca.	Vsa tveganja, povezana z lastništvom predmeta pogodbenega razmerja, nosi lizingojemalec.
Doba koristnosti predmeta pogodbenega razmerja in doba najema se navadno pokrivata.	Lizingodajalec med dobo koristnosti predmeta pogodbenega razmerja večkrat odda predmet pogodbenega razmerja v najem.
Pri prodaji predmeta pogodbenega razmerja večji del iztržka od prodaje pripada lizingojemalcu.	Pri prodaji predmeta pogodbenega razmerja iztržek od prodaje v celoti pripada lizingojemalcu.
Pri odtujitvi in odprodaji predmeta pogodbenega razmerja sodeluje tudi lizingojemalec.	Pri odprodaji predmeta pogodbenega razmerja sodeluje samo lizingodajalec.

Vir: Stupica (2005, str. 191).

1.3 Prednosti in slabosti lizinga

Tako kot vsaka vrsta financiranja ima tudi lizing svoje prednosti in slabosti. Po Stupici (2005, str. 193–194) je lizing oblika financiranja, ki je nekoliko dražja kot kredit, vendar ima določene prednosti. Prva prednost, ki jo navaja, je zavarovanje, kjer je lastnik predmeta v primeru lizinga pogodbenega razmerja lizingodajalec, pri čemer je zmanjšano tveganje, saj je s tem rešeno zavarovanje. V večini primerov predmet pogodbenega razmerja služi kot zavarovanje. V primeru, da pride do neporavnanih obveznosti, lizingodajalec navadno ukrepa z odvzemom predmeta pogodbenega razmerja. Poleg zavarovanja pred zmanjšanjem kreditnega tveganja ima lizingodajalec tudi polog, ki ga lizingojemalec običajno poravnava pred začetkom pogodbenega razmerja.

Kot drugo prednost navaja izboljšanje likvidnosti podjetja, ki je značilno predvsem za tista podjetja, ki se poslužujejo lizinga oblike financiranja – prodaja in odkup. V tem primeru gre za obliko pogodbenega razmerja med lizingodajalcem in lizingojemalcem, kjer

lizingojemalec proda lizingodajalcu predmet pogodbenega razmerja, nato ga po obrokih odplačuje nazaj. Tretja in četrta prednost lizinga je lažja dostopnost in predčasni odkup. Pri lažji dostopnosti gre predvsem za to da omogoča financiranje strank s slabšo kreditno sposobnostjo in novoustanovljenim podjetjem.

Postopki odobritve lizinga so običajno hitrejši in bolj enostavni od drugih dolžniških virov financiranja, kar je pogojeno tudi z nižjimi stroški odobritve lizinga, ti pa so pogojeni z efektivno obrestno mero. Prednost predčasnega odkupa je v tem, da stranka poravna vse bodoče obveznosti in se pri tem odštejejo bodoče obresti. V primeru, da pri predčasnem odkupu stranka vzame nov lizing, ji ni treba plačati stroškov predčasnega odkupa (Slonep, d. o. o., 2009c).

Kot navaja Stupica (2005, str. 194–195), ima lizing tudi svoje slabosti. Prva slabost, ki jo navaja, je polog, saj pri dolžniškem viru financiranja, kot je lizing, lizingodajalec skoraj vedno od lizingojemalca zahteva polog. Višina pologa je odvisna od kreditne sposobnosti stranke predvsem zato, ker polog služi kot oblika zmanjševanja kreditnega tveganja. Druga slabost so dodatni stroški. Vsi dodatni obroki v povezavi s predmetom pogodbenega razmerja so pri nekaterih oblikah lizingov obveza lizingojemalca. Lahko so obveza lizingodajalca, vendar je posledično obrok najema višji.

Tretja slabost je zagotovo tudi lastništvo, predvsem z vidika lizingojemalca, saj je vse do poplačila lizinga pravni ali, pri nekaterih oblikah lizinga, ekonomski lastnik lizingodajalec. Pogodbeno razmerje navadno določa, da brez odobritve lizingodajalca ni dovoljeno izvajanje kakršnih koli nadgradenj na samem predmetu pogodbenega razmerja (Slonep, d. o. o., 2009c).

Poleg zgornjih slabosti Zupan (2010, str. 511–518) navaja dodatno slabost, ki jo najdemo pri lizingnem pogodbenem razmerju, in sicer zavarovanje lizingodajalca. Lizingodajalec je v pogodbenem razmerju bolje zavarovan in lahko izkorišča svoj nadrejeni položaj, kar se izrazi predvsem v kriznih časih. Za to časovno obdobje je značilna slaba likvidnost podjetij, na trgu pa banke ne ponujajo dovolj kreditov. Banke v tem časovnem obdobju pri odobravanju kreditov izredno zaostrejuje pogoje pridobitve kredita. Lizingne hiše si lahko v takih razmerah na trgu ustvarijo ogromne dobičke, saj so s pogodbenim razmerjem običajno bolje zavarovane, ker je zavarovanje predmet pogodbenega razmerja. Lizingne hiše lahko zato izkoriščajo svoj položaj tako, da postavljajo pogoje, s katerimi bi služile predvsem na svoj račun. Pri tem je treba izpostaviti, da kriznemu času navadno sledi obdobje rasti in da bodo lizingne hiše na dolgi rok bolj uspešne, če svojega nadrejenega položaja ne bodo izkoriščale.

1.4 Osnovna razlika med kreditom in lizingom

Glavne razlike med lizingom in kreditom so predstavljene v spodnji Tabeli 3.

Tabela 3: Razlike med kreditom in lizingom

Kredit	Lizing
Bolj znan in uveljavljen kot lizing.	Novejša oblika financiranja, ki se v zadnjem času vedno bolj uveljavlja.
Kreditojemalec sam kupi premičnino ali nepremičnino s sredstvi banke.	Lizingodajalec kupi premičnino ali nepremičnino lizingojemalcu.
Večji polog.	Manjši polog.
Kreditojemalec sam kupi premičnino ali nepremičnino s sredstvi banke.	Lizingodajalec kupi premičnino ali nepremičnino lizingojemalcu.
Večji polog.	Manjši polog.
Ekonomski in pravni lastnik s trenutkom nakupa postane kreditojemalec.	Pravni lastnik je do poplčila vseh obveznosti lizingodajalec, ekonomski lastnik pa lizingojemalec.
Ostrejša merila za odobravanje kreditov – kreditna sposobnost komitenta, kompleksnejša oblika financiranja.	Fleksibilnejše ugotavljanje bonitete strank – prinaša več tveganj (poleg plače se pri lizingu upoštevajo tudi drugi prihodki).
Banka težje izterja dolgove kreditojemalca, zato je kreditno tveganje v bankah večje.	V kolikor lizingojemalec ne odplačuje več oziroma ne zmore več odplačevati svojih obveznosti, se z lizingodajalcem običajno lahko dogovorijo o reprogramiranju lizinga (podaljšanje dobe odplačevanja pogodbenega razmerja). V primeru, da tudi to ne olajša zadeve lizingojemalcu, lahko lizingojemalec vrne predmet lizingodajalcu sam ali pa mu lizingodajalec predmet zapleni in ga nato proda. V primeru, da mora lizingodajalec stranki zapleniti predmet pogodbenega razmerja, mora lizingojemalec sam poplačati stroške zaplembe. Če od predmeta iztrži več kot ima lizingojemalec zanj dolga, stranki lizingodajalec povrne razliko.

Vir: Slonep, d. o. o. (2009č).

2 TVEGANJA V LIZINŠKIH HIŠAH

2.1 Opredelitev konceptov in vrste tveganj v lizinskih hišah

Lizingi postajajo vedno bolj razširjena oblika financiranja (Jezernik, 2003, str. 137–145). Pri vsakodnevnom poslovanju lizinskih hiš se kot del vsakodnevnih procesov pojavljajo tudi tveganja. Kot navajajo Berk, Peterlin in Ribarič (2005, str. 9) so tveganja del vsakodnevnih procesov, ki jih mora vodstvo pri sprejemanju poslovnih odločitev upoštevati. V kolikor pride do podcenjevanja tveganj, lahko to vodi do neuspešnega poslovanja.

Lizinske hiše se srečujejo z različnimi tveganji, kot so: kreditno tveganje, operativno tveganje, tržno tveganje itd. Zato sta merjenje in upravljanje katerega koli tveganja, ki je prisotno v vsaki lizing hiši, ključna elementa za uspešno poslovanje lizinskih hiš (Križaj, 2018).

Po mnenju Kovača (2011, str. 159) so najpogostejša tveganja, prisotna v vsaki lizing hiši, naslednja:

- likvidnostno tveganje,
- operativno tveganje,
- tržno tveganje,
- kreditno tveganje.

Poleg zgornjih tveganj Nau (2012, str. 1) navaja tveganje ostanka vrednosti pri lizinskih hišah kot eno izmed pomembnih tveganj pri njihovem vsakodnevnom poslovanju.

2.1.1 Likvidnostno tveganje

Likvidnostno tveganje je po nastanku globalne finančne krize prišlo v ospredje tako v finančnih institucijah kot v lizinskih hišah. Globalna finančna kriza je sprožila zavedanje mnogih lizinskih hiš, da so potrebne spremembe pri upravljanju z likvidnostnim tveganjem, saj nepravilno upravljanje lahko privede do slabih rezultatov katere koli lizinske hiše. Likvidnostno tveganje v najhujšem možnem scenariju privede do nesolventnosti in stečaja lizinske družbe, zato je njegovo upravljanje in spremljanje zelo pomembno (Doles, 2018a).

Likvidnostno tveganje, kot opredeljuje Kovač (2011, str. 160), je tveganje, da finančna institucija, v tem primeru lizinska hiša, ne bo sposobna pravočasno izpolniti obveznosti, ki jih ima do svojih lizingojemalcev.

Sposobnost izpolnjevanja obveznosti in financiranje povečanega obsega sredstev lahko opredelimo kot likvidnost lizinške hiše. Likvidnostno tveganje delimo na dve vrsti (Doles, 2018a):

- likvidnostno tveganje financiranja je tveganje, da lizinška hiša zaradi nezmožnosti refinanciranja ne bo sposobna učinkovito izpolniti pričakovanih in nepričakovanih denarnih tokov,
- tržno likvidnostno tveganje je tveganje, da lizinška hiša zaradi tržnih motenj ne bo sposobna prodati sredstva brez večjega vpliva na tržno ceno.

Kot že omenjeno, so lizinške hiše zaradi globalne finančne krize upravljanje z likvidnostnim tveganjem postavile bolj v ospredje kot pred globalno finančno krizo. Basel III, ki je nastal kot regulatorni odgovor na globalno finančno krizo, je eden izmed faktorjev, ki je vplival na upravljanje z likvidnostnim tveganjem. Basel III je vplival na obnašanje lizinških hiš in drugih finančnih institucij, predvsem z večjimi likvidnostnimi rezervami (Doles, 2018c).

2.1.2 Operativno tveganje

Operativno tveganje je tveganje, pri katerem se zgodi človeška ali tehnična napaka pri opravljanju vsakodnevnega poslovanja. Takšno tveganje je treba vzeti v obzir in se ga zavedati, saj lahko povzroči nastanek finančne izgube ali oviranje procesov, ki lahko privedejo do finančne ali nefinančne izgube (ugled lizinške hiše ali nezadovoljstvo strank). Operativno tveganje lahko pripomore k direktnemu ali indirektnemu strošku posamezne lizinške hiše (Kovač, 2011, str. 163).

»Tveganje izgube zaradi neustreznih ali neuspešnih notranjih procesov, ljudi in sistemov ali zunanjih dogodkov,« je po Baselskem odboru (ang. Basel Committee on Banking Supervision, 2017, str. 128) operativno tveganje. Baselski odbor za bančni nadzor, je odbor za urejanje bančne regulacije, ki ga je leta 1974 ustanovilo 10 držav. Od leta 2016 dalje Baselski odbor sestavlja 45 članov, ki izhajajo iz centralnih bank in organov, ki so uradno odgovorni za nadzor bančnega poslovanja (Bank for International Settlements, 2018).

Beleženje operativnih tveganj in analiza možnih operativnih tveganj pri vsakodnevni procesih lizinških hiš, pri katerih se lahko in so se pojavila operativna tveganja, je ključno za prepoznavanje in možnost ublažitve operativnih tveganj. Vsak potencialni dogodek, ki se v samem procesu lahko zgodi ali se je zgodil, je treba zabeležiti v podatkovno bazo, kjer so zbrani podatki o potencialnih in že nastalih operativnih dogodkih. Na podlagi te podatkovne baze se oblikujejo ukrepi, ki zmanjšujejo operativna tveganja (Kapitalska družba, d. d., 2018).

Cilji obvladovanja operativnih tveganj so po Kovaču (2011, str. 163) naslednji:

- ozaveščanje o posledicah operativnih tveganj,
- zmanjšanje in izogibanje potencialnim velikim izgubam,
- zmanjšanje operativnega tveganja s spremembami v navadah,
- omogočanje operativnega poročanja,
- učinkovitejše napovedovanje tveganj.

2.1.3 Tržno tveganje

Po Dolesu (2018b) je tržno tveganje izgube, ki je del možnih sprememb, v vrednosti sredstev in obveznosti. Te spremembe izhajajo iz sprememb v spremenljivkah na trgu, kot so obrestna mera, devizni tečajji in cene vrednostnih papirjev.

Glede na vire tržnega tveganja ločimo (Doles, 2018b) valutno tveganje, ki se pojavi zaradi nastanka potencialne izgube kot posledica sprememb v deviznem tečaju, in obrestno tveganje, katerega Kovač (2011, str. 162) opredeljuje kot tveganje, pri katerem najdemo vzročno povezavo z variacijami v obrestnih merah.

Upravljanje in analiza tveganj obrestnih mer sta namenjeni zavarovanju lizinske hiše pred nepričakovanimi variacijami obrestnih mer na trgu. Tveganje z vidika obrestnih mer je mogoče zaznati, ko na trgu naraščajo pasivne obrestne mere, kar povečuje stroške lizinske hiše, in ko na trgu padajo aktivne obrestne mere, kar pa zmanjšuje prihodek lizinske hiše (Kovač, 2011, str. 162).

Obrestno tveganje je treba obvladovati, kadar spremembe obrestnih mer vplivajo na dobičkonosnost lizinske hiše. Neugodno gibanje obrestnih mer lahko potencialno (Certified Practising Accountant, 2008, str. 3):

- poveča stroške lizingojemalcev,
- zmanjšuje donosnost vlagateljev,
- zmanjša donosnost lizinskih hiš.

Tržno tveganje velja za eno od najbolj raziskanih tveganj, saj morajo lizinske hiše v skladu s predpisi ustrezno upravljati in obvladovati tržna tveganja. Da je njihovo upravljanje s tržnimi tveganji učinkovito morajo izvajati neodvisne meritve, opredeljevati, odobravati in nadzorovati limite ter izvajati ocene tržnih tveganj (Doles, 2018b).

2.1.4 Tveganje ostanka vrednosti

Pri lizinskih hišah obstaja tudi tveganje ostanka vrednosti. Ostanek vrednosti je del glavnice, ki se v obdobju sklenitve pogodbenega lizinskega razmerja ne zaračunava. Ostanek vrednosti je neodplačani del glavnice, ki ga je treba ob izteku pogodbenega razmerja odplačati (Porsche Leasing, d. o. o., brez datuma b).

Odplačati ga je moč na tri načine (Porsche Leasing, d. o. o., brez datuma a):

- poplačilo v enkratnem znesku,
- sklenitev nove pogodbe, z namenom poplačila ostanka vrednosti,
- dogovor s trgovcem za nakup novega vozila. Z odprodajo starega vozila se poplača ostanek vrednosti, morebitno nastalo razliko, ki pri tem nastane, se lahko uporabi za polog pri nakupu novega vozila.

Tveganje ostanka vrednosti nastane v primeru, kadar je ocenjena prodajna vrednost predmeta pogodbenega razmerja ob koncu pogodbenega razmerja nižja od preostale vrednosti predmeta, izračunane ob sklenitvi pogodbenega razmerja. Vendar je pri tem možna tudi obratna situacija, ko je ocenjena vrednost predmeta ob koncu pogodbenega razmerja višja od preostale vrednosti predmeta, ki je izračunana ob sklenitvi pogodbenega razmerja (Volkswagen Financial Services, AG, 2017).

Tveganje ostanka vrednosti lahko delimo na neposredno in posredno tveganje. Neposredno tveganje ostanka vrednosti je tveganje, ki ga v celoti nosi lizingodajalec, medtem ko je posredno tveganje na strani lizingojemalca. Pri lizinskih poslih je ostanek vrednosti lahko del pogodbenega razmerja, zato so lizinske hiše v večji meri izpostavljene tveganju ostanka vrednosti (Volkswagen Financial Services, AG, 2017).

2.2 Kreditno tveganje v lizinskih hišah

Lizinske hiše se navadno v bitki za čim boljše rezultate izpostavijo prevelikemu tveganju. Zaradi prevelike izpostavljenosti tveganjem naraščajo bilančne in zunajbilančne izpostavljenosti, toda temu ne sledi rast kapitala, ki je potreben za pokrivanje izgub v slabih časih (Doles, 2013, str. 18–21).

2.2.1 Opredelitev kreditnega tveganja

Po definiciji sklepa o upravljanju kreditnega tveganja v bankah in hranilnicah je kreditno tveganje izgube, ki ga povzroči nasprotna stran, saj ne izpolni obveznosti v predvidenem oziroma dogovorjenem roku (Sklep o upravljanju kreditnega tveganja, Ur. l. RS, št. 68/2017).

Kreditno tveganje je tveganje, kjer lizingojemalec ne bo poplačal obveznosti delno, v celoti ali pravočasno. Kreditno tveganje je odvisno od nepredvidljivih okoliščin, v katerih se lahko znajde lizingojemalec. Za posamezno lizinško hišo to pomeni skrben pregled in kontrola nad svojimi lizingojemalci (Kovač, 2011, str. 160–161).

Kendall (1998, str. 157) navaja tri komponente kreditnega tveganja:

- izpostavljenost lizingojemalca do lizingodajalca,
- delež vrednosti, ki se lahko povrne v primeru neporavnanih obveznosti,
- verjetnost, da lizingojemalec ne poravna svojih obveznosti.

2.2.2 Merjenje in ocenjevanje kreditnega tveganja v lizinških hišah

Škorjanc (2003, str. 20) meni, da so pri ocenjevanju kreditnega tveganja ključni trije motivi:

- ocena potencialne izgube,
- višina in doba lizinga,
- obrestna mera lizinga.

Karpe (1997, str. 36–38) zagovarja dejstvo, da je merjenje kreditnega tveganja sestavljeno iz treh ključnih elementov:

- verjetnosti, da lizingojemalec v celoti ali delno ne bo poplačal svojih obveznosti v predvidenem roku,
- procentualna dejanska izguba, odmerjena, ko lizinška hiša že uveljavlja zavarovanje za odobren lizinški posel,
- kreditno tveganje, ki mu je izpostavljena lizinška hiša v določenem časovnem obdobju.

Pri merjenju kreditnega tveganja v posamezni lizing hiši se uporabljajo kvantitativni in kvalitativni modeli. Kvantitativne modele opredeljuje objektivnost, saj temeljijo na matematičnih in statističnih metodah. Na drugi strani imamo kvalitativne modele, ki jih opredeljuje njihova subjektivnost z vidika sistematičnosti in makroekonomskih faktorjev (Saunders, 2000, str. 217–219).

2.2.3 Zavarovanje kreditnega tveganja v lizinških hišah

Bonitetna preverba lizingojemalca je pri lizingu pomembna, saj nam pripomore k ugotavljanju finančne sposobnosti lizingojemalca. Lizinške hiše izvajajo tako imenovano kreditno analizo za vsakega lizingojemalca. Dimovski in Gregorič (2000, str. 83) opredeljujeta kreditno analizo kot proces določitve stopnje kreditnega tveganja posameznemu lizingojemalcu.

Kreditna analiza je zgrajena iz ključnih elementov, kot so (Dimovski & Gregorič, str. 83):

- lastnosti lizingojemalca (pri tem se v primeru fizične osebe posameznega lizingojemalca opredeli z bonitetnimi točkami, v primeru pravnih oseb pa z bonitetnimi ocenami),
- plačilna sposobnost lizingojemalca (ali je določen lizingojemalec sposoben odplačevati svoj dolg),
- zavarovanje,
- določeni pogoji poslovanja.

Lizinška hiša se poleg kreditne analize, ki jo izvede za vsakega lizingojemalca, še dodatno zavaruje. Pri lizingu je že zavarovanje predmet lizinga, saj je lizinška hiša pravni lastnik predmeta vse do poplčila vseh obveznosti lizingojemalca (Slonep, 2009c). Najbolj pogoste oblike dodatnega zavarovanja pri lizinških poslih so:

- poroštvo – gre za zavarovanje, pri katerem pri izpolnitvi obveznosti poleg dolžnika nastopa še ena ali več tretjih oseb – poroki (Spirit Slovenija, javna agencija, brez datuma),
- garancija povratnega odkupa je zaveza dobavitelja predmeta lizinga, da bo v primeru neizpolnjevanja lizingojemalčevih obveznosti odkupil predmet po lizinški pogodbi (Mihelič, str. 37),
- menica se uporablja kot plačilno ali kreditno sredstvo ali kot sredstvo zavarovanja terjatev, saj je vrednostni papir, ki obvezuje izdajatelja menice, da bo upniku izplačal določen znesek (Šutanovac, 2016).

2.2.4 Upravljanje s kreditnim tveganjem v lizinških hišah

Učinkovito upravljanje s kreditnim tveganjem v lizinških hišah je ključnega pomena za njihovo učinkovito vsakodnevno poslovanje. Za uspešno upravljanje s kreditnim tveganjem v lizinških hišah, je Evropski bančni organ (ang. European Banking Authority, v nadaljevanju EBA), izdal osem načel, ki jih morajo lizinške hiše pri vsakodnevnem poslovanju upoštevati (EBA, 2017, str. 8–27):

- »načelo pristojnosti upravljalnega organa in višjega vodstva« – po navedbah EBA sta višje vodstvo in upravljalni organ pristojna, da ima lizinška hiša primeren nadzor nad upravljanjem s kreditnim tveganjem (učinkovit notranji sistem kontrol, ustrezne nadzorniške smernice itd.),
- »načelo dobre metodologije na področju pričakovanih izgub« – lizinške hiše, kot navaja EBA, morajo upoštevati ustrezne metodologije, kontrole za merjenje kreditnega tveganja in morajo meriti popravke vrednosti v skladu z ustrežno metodologijo,
- »načelo procesa razvrščanja kreditnega tveganja in združevanje v skupine« – EBA s tem načelom opredeljuje, da mora lizinška hiša vzpostaviti proces, po katerem se bo kreditno

tveganje razvrščalo tako, da se bo kreditno tveganje združevalo v skupine na podlagi skupnih značilnosti,

- »načelo ustreznosti popravka vrednosti« – skupni znesek popravkov lizinske hiše mora biti, po navedbah EBA, skladen s cilji računovodskega okvira na podlagi načela ustreznosti popravka vrednosti,
- »načelo validacije modela za pričakovane kreditne izgube« – lizinska hiša mora po navedbah EBA vzpostaviti politike za merjenje pričakovanih kreditnih izgub z ustreznimi validacijskimi modeli,
- »načelo bonitetne presoje na podlagi izkušenj« – EBA navaja, da je bonitetna ocena na podlagi izkušenj, vključno z makroekonomskimi faktorji, ključnega pomena za oceno in merjenje kreditnega tveganja,
- »načelo celovitega procesa, sistemov, orodij in podatkov« – lizinske hiše morajo imeti zanesljive modele in procese ocenjevanja ter merjenje kreditnega tveganja,
- »načelo razkritja« – lizinske hiše morajo z javnimi razkritji zagotavljati preglednost in uporabnost informacij.

3 GLOBALNA FINANČNA KRIZA IN NJENE POSLEDICE

3.1 Nastanek in vzroki globalne finančne krize

Kriza, ki je nastala leta 2007, je pustila velike posledice v gospodarstvu. Od avgusta 2007 do septembra 2008 je veljalo široko soglasje o tem, da so težave povzročile slabe spodbude v hipotekarni industriji v Združenih državah Amerike (ang. United States of America, v nadaljevanju ZDA) (Štribar, brez datuma, str. 1–3). Tradicionalno naj bi banke povečale sredstva, preverjala posojilojemalce in posojala tistim, ki so zmožni odplačevati dolg. Ta sistem je zagotavljal takšne spodbude, da so banke zanesljivo preverile kreditno sposobnost posojilojemalca. Sčasoma se je ta sistem spremenil, ker so hipotekarna posojila dajali vsem, saj so bili plačani glede na to, koliko hipotekarnih posojil bodo odobrili, zato je bil njihov cilj odobriti čim več takšnih posojil. Ob koncu leta 2008 in v začetku leta 2009 so gospodarstva večine držav tako v Aziji kot v Evropi doživela negativne učinke (Allen & Carletti, 2010, str. 1–26).

3.1.1 Nepremičninski balon

Glavni problem, ki je povzročil krizo, je bil zagotovo nepremičninski balon. Nepremičninskega balona niso imele samo ZDA, temveč so ga imele tudi druge države, kot sta na primer Španija in Irska. Pok nepremičninskega balona je povzročil velike posledice tako na hipotekarnih trgih kot v realnem gospodarstvu. Pok balona sta povzročila dva glavna krivca in sicer monetarna politika Ameriške centralne banke (ang. Federal Reserve, v nadaljevanju FED), ki je, zato da bi se izognila recesiji po razpadu tehnološkega balona leta 2000 in terorističnem napadu leta 2001, znižala obrestno mero na 1 %. Spodbudila je ljudi,

da si izposodijo in kupujejo nepremičnine po 1-% obrestni meri. Poleg teh spodbud so obstajale tudi druge politike, ki so bile ugodne za nakup nepremičnin, te pa so vsebovale določene davčne prednosti v obliki odbitka obresti na hipoteko. Prav te politike so opogumljale revne ljudi, da kupujejo nepremičnine. Vse to je seveda povečalo povpraševanje po nepremičninah, kar je pomenilo povišanje cen nepremičnin. Tudi ko je FED sčasoma začel povečevati obrestno mero, je bilo še vedno vredno izposojati si denar in kupovati nepremičnine, saj so cene še vedno rasle, vse do leta 2006. Prvi faktor, ki je kriv, da so se cene povzpele, je zagotovo politika FED o nizkih obrestnih merah. Drugi vzrok za pok balona je globalno neravnovesje (Allen & Carletti, 2010, str. 1–26).

3.1.2 Učinek krize na realno gospodarstvo

Pok nepremičninskega balona je povzročil veliko težav, celotno globalno gospodarstvo pa se je zaradi tega znižalo. Ljudje so sprejemali napačne odločitve za več let ob predpostavki, da bodo cene sredstev še naprej rasle oziroma bodo še naprej visoke (Štribar, brez datuma, str. 1–3). V ZDA je stopnja varčevanja padla na 0 % in veliko ljudi si je izposojalo, da so financirali potrošnjo. Razmerja izposojanja denarja so se med podjetji, institucijami in gospodinjstvi podražila. Ko se je zgodil velik padec sredstev, so ljudje ugotovili, da so premalo varčevali, zato so začeli varčevati, da zmanjšajo dolg in si povečajo premoženje. Problem je bil v tem, da je bil balon prisoten že dalj časa, realna vrednost sredstev je medtem postala negotova. Za primer lahko izpostavimo cene delnic, ki so bile zelo negotove. V takšnih okoliščinah ljudje zelo težko ocenijo, koliko bodo te delnice vredne na dolgi rok, saj so se cene zelo spremenile. Naslednji primer negotovosti cen najdemo v povezavi z blagom. Poleti leta 2008 je bilo v ZDA pri trgovanju z nafto za en sodček treba odšteti 147 dolarjev, nato se je cena za sodček nafte spustila na 40 dolarjev. Prav ta negotovost je povzročila, da so se ljudje težje odločali. Poleg negotovosti cen delnic in cen surovin pa so bili negotovi tudi menjalni tečajji. Poleti leta 2008 je bil funt vreden več kot 2 dolarja, nato je padel na 1,40 dolarja. Euro je bil v primerjavi z dolarjem vreden 1,60 dolarja, tečaj se je potem spustil na 1,25 dolarja, preden je spet zrasel. To gibanje tečajev je kot v prejšnjih primerih prispevalo k negotovosti in s tem upočasnilo katero koli gospodarsko aktivnost. Sprejemanje odločitev je bilo torej težko za vsakogar, predvsem zaradi negotovosti prihodnjih ravni cen, zato je prodaja trajnih dobrin, kot so avtomobili in investicijske dobrine, zastala v številnih državah (Allen & Carletti, 2010, str. 1–26).

3.1.3 Učinek krize na finančni sektor

Seveda negotovost cen ni bil edini problem, ki se je pojavil z nastopom krize. Še en pomemben problem je ležal v finančnem sistemu. Interakcija med realnim gospodarstvom in finančnim sistemom je bila še posebej škodljiva. Kriza se je začela poleti 2007 z zlomom drugorazrednih hipotekarnih posojil, saj se je na trgu dogajalo nenadzorovano listinjenje. Kot že omenjeno je FED vodil politiko nizkih obrestnih mer, kar je vplivalo na naložbe (Štribar, brez datuma, str. 1–3). Zaradi nizkih obrestnih mer so bile naložbe za mednarodne

finančne investitorje nezanimive in predvsem nedonosne. Donosnejše rešitve so našli preko finančnih institucij. Prav te so preko listinjenja hipotekarnih kreditov ponujale donosnejšo rešitev investitorjem. Najprej so se zdele te naložbe varne in donosne, saj so se cene nepremičnin nenehno povečevale, posledično se je povečalo tudi število vrednostnih papirjev preko povečevanja stanovanjskih kreditov. Omejitve za pridobitev kreditov so se vedno bolj zmanjševale, to pa je pomenilo, da so do kreditov prišli tudi posamezniki, ki niso bili kreditno sposobni. Ko je mehurček počil, ni bilo denarja, da bi poravnali te kredite. Zaradi tega je nastal velik problem, saj so bile hipoteke v lasti institucij, ki so jih močno prizadeli padci cen. Ko so cene padle, je nastal problem, saj posojilodajalci niso vedeli, ali se jim bo dolg povrnil. Finančne institucije so mislile, da z listinjenjem prelagajo tveganje na druge, vendar so se s svojim početjem le še bolj zadolževale. Težave so se torej začele pri hipotekarnih posojilih, kasneje so se razširile tudi na druga področja finančnega sistema. Kriza je vplivala tako na realno gospodarstvo kot na finančni sistem (Allen & Carletti, 2010, str. 1–26).

3.2 Kapitalski sporazum Basel III

Izgube so lahko izredno visoke, kadar recesija nastopi po veliki gospodarski rasti, kar so že pokazale tudi finančne krize, ki so zaznamovale zgodovino. Nestanovitnost v lizinskih sektorju lahko povzroči izgube s spiralnim učinkom, saj problemi v finančnem sistemu prispevajo k dodatni recesiji v gospodarstvu (Doles, 2013, str. 18–21).

3.2.1 Razlogi za vzpostavitev Basla III

Ob nastanku globalne finančne krize se je pokazalo, da je problem lizinskih hiš, kot navaja Leskovar (2018), v sami kakovosti kapitala, v podcenjevanju tveganj – predvsem likvidnostnega tveganja – in neustrezni oceni učinka tveganja na posamezno lizinsko hišo. Upravljanje s tveganji lizinskih hiš ni bilo dovolj učinkovito, da bi bile slednje odporne na šok, torej na globalno finančno krizo leta 2007.

Regulatorni odgovor na finančno krizo leta 2007 in posledice finančne krize na finančni sektor – torej tudi na lizinski sektor – je bil zagotovo kapitalski sporazum Basel III. Vzpostavil se je kot odgovor na finančno krizo leta 2007, da bi povečal odpornost finančnega sistema na morebitne prihodnje krize. Kapitalski sporazum Basel III je zasnovan tako, da okrepi bančno regulativo in nadzor na mikro in makro nivoju. Lizinske hiše, ki so večinoma del bančnih mrež, morajo ravno tako kot banke upoštevati regulative kapitalskega sporazuma na področjih v katerih delujejo. Lizinske hiše, ki niso del bančnih skupin in delujejo samostojno, imajo na izbiro da upoštevajo kapitalsko regulativo Basel III ali pa je ne upoštevajo. (Leskovar, 2018).

Basel III je nadgradnja njegovega predhodnika, Basla II, saj je ta eden izmed neposrednih vzrokov za poglobljanje globalne finančne krize. Kot navajata Cannata in Quagliariello

(2009, str. 3–13), je bila pomanjkljivost Basla II ta, da so bile vrednosti navadnega temeljnega kapitala prenizke, saj so znašale le 2 %. Naslednja pomanjkljivost Basla II, ki jo opredeljujeta, je tudi njegova cikličnost. Lizinške hiše se v času gospodarske rasti niso zavedale tveganja, velikokrat so ga podcenjevale, kar se je nato pokazalo v času krize. Po njunem mnenju je prišlo tudi do navzkrižja interesov, ko so nebančne institucije podajale bonitetne ocene za lizingojemalce, saj ima v Baslu II pomembno vlogo, ker neposredno vpliva na izračun kapitalske ustreznosti. Ravno tako trdita, da se je pokazalo, da notranji modeli liziških hiš niso bili učinkoviti za merjenje kreditnega tveganja. Pomanjkljivosti Basla II so privedle do novih regulatornih sprememb na tem področju in zato se je vzpostavil nov kapitalski sporazum Basel III.

Kot navaja Baselski komite, so glavni cilji Basla III predvsem zagotavljanje boljše upravljanje tveganja liziških hiš, učinkovitejšo absorpcijo šokov in večjo transparentnost liziških hiš (Basel Committee on Banking Supervision, 2011, str. 1).

3.2.2 Sestava Basla III

Ključni regulativni odziv na globalno finančno krizo je Basel III, ki je pot do oblikovanja močnejšega in varnejšega finančnega sistema. Basel III poveča kakovost in količino kapitala z večjim poudarkom na skupnem kapitalu. Kapital mora biti najvišje kakovosti, da bolje absorbira izgube zaradi šokov, ki bi lahko izhajali od koder koli. Basel III uvaja tudi preprosto razmerje finančnega vzvoda, ki bo delovalo kot vzrok za ukrep, ki temelji na tveganju. Basel III prav tako uporablja kapitalske blažilnike, poleg tega uvaja načela dobrega upravljanja z likvidnostnim tveganjem in globalne likvidnostne standarde, ki bodo liziškim hišam pomagali pri učinkovitejšem obvladovanju tega tveganja in ohranjanju ustrezne likvidnostne rezerve (Doles, 2013, str. 18–21).

Najbolj pomembne spremembe, uvedene z Baslom III (Doles, 2013, str. 18–21):

- bolj učinkovito upravljanje s tveganji in nadzor nad njimi,
- kakovostni in večji kapital,
- večji poudarek na sistemskem tveganju,
- bolj učinkovito upravljanje likvidnosti.

Kapitalski sporazum Basel III sestavljen iz kapitalskih in likvidnostnih zahtev. Kapitalske zahteve so sestavljene iz treh stebrov, in sicer iz Stebra I, Stebra II in Stebra III. Likvidnostne zahteve se osredotočajo na likvidnostne standarde (Achterberg & Heintz, 2012, str. 2).

V magistrski nalogi se osredotočam na lizinške hiše, ki so večinoma del bank. Nekatera področja ne pridejo v poštev v tolikšni meri kot pri bankah, zato se v nadaljevanju osredotočim predvsem na tista področja, ki jih morajo upoštevati lizinške hiše pri svojem poslovanju.

3.2.2.1 Steber I

Steber I sestavljajo kapital, kritje prevzetih tveganj in finančni vzvodi. Steber I v Baslu III predstavlja višji in kakovostni kapital za pokrivanje nepričakovanih kapitalskih izgub. Basel III vključuje tudi dodatne makroekonomske elemente (količnik finančnega vzvoda, proticiklični kapitalski blažilec in varovalni kapitalski blažilec) (Achterberg & Heintz, 2012, str. 2).

Basel III opredeljuje nove definicije kapitala, in sicer (Basel Committee on Banking Supervision, 2011, str. 2):

- temeljni kapital (ang. Tier 1),
 - navadni temeljni kapital (ang. Common Equity Tier 1),
 - dodatni temeljni kapital (ang. Additional Tier 1),
- dodatni kapital (ang. Tier 2).

Z Baslom III se odpravlja dodatni kapital II (ang. Tier 3), ki je bil namenjen pokrivanju tržnih tveganj (Basel Committee on Banking Supervision, 2011, str. 2).

Baselski komite z novimi definicijami kapitala zavezuje lizing hiše, ki so v večji meri del bank, in morajo zato upoštevati regulative v okviru kapitalskega sporazuma. Navadni temeljni kapital mora znašati 4,5 % tveganju prilagojene aktive (ang. risk weighted assets, v nadaljevanju RWA), v Baslu II je znašal temeljni kapital 2 % RWA. Temeljni kapital mora znašati 6 % RWA, prej 4 %, celotni kapital, torej temeljni in dodatni kapital, pa mora znašati 8 % RWA, ravno toliko kot v Baslu II (Basel Committee on Banking Supervision 2011, str. 64).

Pojavita se tudi proticiklični in varovalni kapitalski blažilec. Lizinške hiše si lahko s pomočjo varovalnega kapitalskega blažilca zgradijo dodatni kapitalski blažilec v času gospodarske rasti. Baselski komite opredeljuje raven varovalnega kapitalskega blažilca, ki mora znašati 2,5 % RWA (Basel Committee on Banking Supervision 2011, str. 54–55).

Ko se bo izvajal celotni paket Basel III, bo navadni temeljni kapital moral znašati vsaj 7 % RWA. 7-% številka vključuje 2,5-% varovalni kapitalski blažilec za ohranjanje kapitala, ki je zasnovan za težke čase (Achterberg & Heintz, 2012, str. 3–4).

Baselski komite si pri uvedbi proticikličnega kapitalskega blažilca prizadeva, da lizinške hiše med kapitalske zahteve uvrstijo tudi makro finančno okolje, v katerem pravzaprav delujejo (Achterberg & Heintz, 2012, str. 6).

Baselski komite je s pomočjo količnika finančnega vzvoda skušal doseči dva cilja. Prvi cilj je omejiti nakopičene finančne vzvode. Drugi cilj je okrepiti zahteve tveganj s preprostejšim ukrepom, ki ga Baselski komite opredeljuje kot količnik med temeljnim kapitalom in celotno izpostavljenostjo (Basel Committee on Banking Supervision, 2014, str. 1).

3.2.2.2 Steber II

Steber II je namenjen upravljanju in nadzoru nad tveganji. Spremembe, opredeljene v Baslu III, se dotikajo tudi Stebra II, predvsem v regulaciji upravljanja in nadzora nad tveganji. V času finančne krize so se v tej smeri pojavile nekatere pomanjkljivosti, zato se na določenih področjih, kjer so bile pomanjkljivosti odkrite, odražajo spremembe. Regulative so se pri lizinskih hišah pojavile na sledečih področjih (Basel Committee on Banking supervision, 2009, str. 9):

- upravljanje s tveganji in vodenje na ravni institucij,
- boljše upravljanje z koncentracijami tveganj,
- spodbujanje lizinskih hiš k dobrim praksam pri upravljanju s tveganji in donosi na daljše časovno obdobje,
- urejanje področja ocenjevanja in nadzora likvidnostnega tveganja.

3.2.2.3 Steber III

Steber III sestavljajo tržna tveganja. Pojavljajo se zahteve po objavah bolj podrobnih informacij, saj se s tem zmanjšuje asimetrija informacij in posledično je možna tudi primerjava med lizinskimi hišami (Achterberg & Heintz, 2012, str. 2).

3.2.2.4 Likvidnostne zahteve

Poleg kapitalskih zahtev se v Baslu III pojavljajo tudi likvidnostne zahteve, ki so se v novem kapitalnem sporazumu pojavile predvsem zato, ker finančni sektor ni bil pripravljen na težave v okviru likvidnosti, kar je pokazala globalna finančna kriza. Izkazalo se je, da je za delovanje lizinskega sektorja likvidnost izredno pomembna, zato se je Baselski komite odločil, da v Basel III vpelje likvidnostni merili, ki bosta prispevali k odpornejšemu lizinskemu sektorju proti šokom, ki ga lahko doletijo, in sicer (Doles, 2013, str. 18–21):

- količnik likvidnostnega kritja,
- količnik neto stabilnega financiranja.

Kriza je pokazala, da se obstoječi sistemi za obvladovanje tveganj ne morejo soočiti z nepredvidenimi stresi, zato skuša Baselski odbor s pomočjo kapitalnega sporazuma Basel III vzpostaviti stabilnejši in odpornejši lizinski sektor proti morebitnim šokom, ki jih lahko doletijo (Leskovar, 2018).

4 LIZINŠKI SEKTOR MED GLOBALNO FINANČNO KRIZO

4.1 Posledice globalne finančne krize na lizinški sektor v Evropi

Pot iz krize ni bila enostavna, vendar se je lizinški sektor kljub temu sčasoma postavil nazaj na noge. Na to kaže dejstvo, da podpira evropske naložbe in s tem tudi rast. Lizinški sektor ima pomembno vlogo pri financiranju evropskih podjetij. Gospodarski pomen lizinga je, da zagotavlja kapital, ki se uporablja za investicijske namene. Lizing pripomore k prelevitvi v »zdravo« gospodarstvo, saj omogoča odpiranje novih delovnih mest in spodbuja inovativnost. Lizinški sektor deluje v nenehno spreminjajočih se gospodarskih razmerah in se srečuje z negotovostmi, zato morajo biti poslovne poti v njem začrtane na poslovnih strategijah, ki vodijo do donosnih dejavnosti s trajno dodano vrednostjo (Leaseurope, brez datuma t).

Posledice globalne finančne krize na lizinški sektor v Evropi sem analizirala s pomočjo podatkov, ki sem jih pridobila na Leaseurope. Leaseurope je evropska zveza lizinških združenj, ki je bila ustanovljena leta 1972. Leta 2018 obsega 45 lizinških hiš iz 32 držav, in sicer iz Avstrije, Belgije, Bolgarije, Češke, Danske, Estonije, Finske, Francije, Nemčije, Grčije, Madžarske, Irske, Italije, Latvije, Rusije, Slovaške, Slovenije, Španije, Švedske, Švice, Turčije, Tunizije, Ukrajine in Velike Britanije. Leaseurope ima več različnih funkcij. Kot prvo lahko izpostavim, da zastopa lizinški sektor v Evropi. Druga funkcija je ta, da spodbuja članice k pozitivnemu gospodarskemu okolju na evropski in mednarodni ravni. Leaseurope razvija in zagovarja statistiko z namenom, da pojasni pomen lizinškega sektorja v gospodarstvu ter da ocenjuje trenutno stanje na trgu in s tem opredeljuje trende (Leaseurope, brez datuma a).

Prav na podlagi njihove statistike in podatkov, ki jih javno objavljajo za vsako leto, sem razčlenila evropski lizinški trg na evropski lizinški trg premičnin in evropski lizinški trg nepremičnin. Na vsakem posameznem trgu kot tudi v celoti raziščem obseg poslovanja, v obdobju od leta 2007 do leta 2016, in obseg novosklenjenih pogodb, od leta 2009 do leta 2016. Obdobje opazovanja pri obsegu novosklenjenih pogodb in obsegu poslovanja je različno, saj so podatki o obsegu poslovanja dostopni od leta 2007 dalje, medtem ko so podatki o številu novosklenjenih pogodb dostopni od leta 2009 dalje. Za opazovane spremenljivke vzamem vzorec 23 držav, ki so v opazovanem obdobju vsa leta članice združenja Leaseurope. Na evropskem lizinškem trgu opazujem tudi trend rasti po posamezni državi in tržni delež posamezne države glede na obseg poslovanja, medtem ko na evropskem trgu premičnin raziščem tudi strukturo lizinških poslov glede na vrsto opreme in glede na strukturo lizingojemalcev. Poleg tega na evropskem trgu nepremičnin opazujem strukturo lizinških poslov glede na vrsto nepremičnin. Na koncu analize vseh trgov primerjam oba trga z vidika obsega poslovanja, saj skušam ugotoviti, kako obsežne so bile posledice globalne finančne krize na evropski lizinški trg premičnin in nepremičnin.

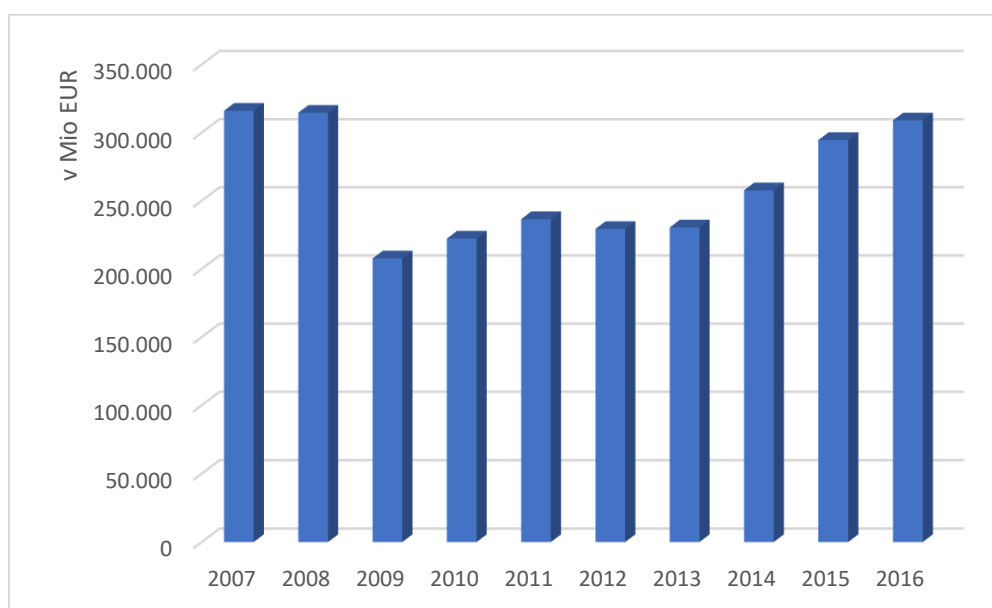
4.1.1 Evropski lizinski trg

Kot že prej omenjeno, na evropskem lizinskem trgu raziščem obseg poslovanja, trend rasti ter število novosklenjenih pogodb v celoti kot tudi po opazovanih državah.

4.1.1.1 Obseg poslovanja

Obseg poslovanja evropskega lizinskega trga zajema 23 evropskih držav, in sicer, Avstrijo, Belgijo, Bolgarijo, Švico, Češko, Nemčijo, Dansko, Estonijo, Španijo, Finsko, Francijo, Veliko Britanijo, Grčijo, Italijo, Latvijo, Nizozemsko, Norveško, Poljsko, Portugalsko, Romunijo, Švedsko, Slovenijo in Slovaško. Podatke o obsegu poslovanja sem pridobila iz baze Leaseurope (brez datuma b, brez datuma c, brez datuma č, brez datuma d, brez datuma e, brez datuma f, brez datuma g, brez datuma h, brez datuma i, brez datuma j). Pri tej analizi naletim na eno omejitev, in sicer za leto 2016 podatki o obsegu poslovanja za Romunijo niso dostopni.

Slika 1: Obseg poslovanja opazovanega evropskega lizinskega sektorja od leta 2009 do leta 2016

Vir: Leaseurope (brez datuma b); Leaseurope (brez datuma c); Leaseurope (brez datuma č); Leaseurope (brez datuma d); Leaseurope (brez datuma e); Leaseurope (brez datuma f); Leaseurope (brez datuma g); Leaseurope (brez datuma h); Leaseurope (brez datuma i); Leaseurope (brez datuma j).

Zgornja Slika 1 prikazuje obseg poslovanja opazovanega evropskega lizinskega trga od leta 2007 do leta 2016. Obseg poslovanja lizinskih hiš je od leta 2007 do leta 2008 rahlo upadel, in sicer za približno 0,46 %. Največji padec obsega poslovanja je lizinski sektor zabeležil leta 2009, ko je s 314.577 milijoni evrov padel na 207.673 milijonov evrov. Padel je za več kot 30 %, kar je povzročila globalna finančna kriza, ki se je začela konec leta 2007 in se še

bolj poglobila leta 2008 (Eliott, 2011). Če izhajam iz števil, lahko trdim, da se je lizinski sektor že leta 2009 počasi začel postavljati na noge, saj je že od leta 2009 do leta 2010 obseg poslovanja zrasel za 7,01 %. Njegova rast se je nadaljevala tudi leta 2011. V primerjavi z letom prej je obseg poslovanja leta 2011 zrasel za 6,04 % in je znašal 236.486 milijonov evrov. Leta 2012 je lizinski sektor beležil ponoven majhen padec v obsegu poslovanja, in sicer za 3,03 % v primerjavi z letom prej. Ponovno rast z vidika obsega poslovanja je lizinski sektor ponovno dosegel leta 2013, ko se je obseg poslovanja povečal s 229.319 milijonov evrov na 230.443 milijonov evrov. Od leta 2013 do leta 2016 je lizinski sektor beležil pozitiven trend rasti obsega poslovanja.

V Prilogi 1 so prikazani podatki o obsegu poslovanja opazovanega evropskega lizinskega sektorja po posamezni državi v obdobju od leta 2007 do leta 2016. Po rezultatih iz prejšnje Slike 1 vidim, da je od leta 2013 glede na opazovan evropski lizinski trg prisoten pozitiven trend z vidika obsega poslovanja, vendar je to pokazatelj skupnega obsega poslovanja in ne posameznih držav. Leta 2007 največji obseg poslovanja beleži Velika Britanija s 57.819 milijoni evrov obsega poslovanja, sledi ji Nemčija s 53.750 milijoni obsega poslovanja. Na tretjem mestu z vidika največjega obsega poslovanja na evropskem trgu je Italija, ki beleži obseg poslovanja v znesku 48.860 milijonov, sledita ji Francija z 39.780 milijoni evrov in Španija s 25.236 milijoni evrov evidentiranega obsega poslovanja. Obseg poslovanja ostalih držav, ki sem jih vključila v celoten lizinski trg v Evropi, se giblje okoli 11.000 milijonov evrov obsega poslovanja in manj. Slovenija v tem letu beleži 1.786 milijonov evrov obsega poslovanja. Leta 2008 na vrhu lestvice ostaja pet največjih držav z največjim evidentiranim obsegom poslovanja v primerjavi z letom 2007. Velika Britanija, Nemčija in Francija so tiste tri od petih največjih držav glede na obseg poslovanja, pri katerih se je obseg poslovanja leta 2008 glede na leto prej povečal, medtem ko je pri Italiji in Španiji leta 2008 že mogoče zaznati upad poslovanja. Ostale države ravno tako kot leto prej beležijo obseg poslovanja okoli 11.000 milijonov evrov in manj. Slovenija v tem letu beleži 2.124 milijonov evrov obsega poslovanja. Leta 2009 se situacija z vidika lestvice največjih držav glede na obseg poslovanja nekoliko obrne. Na prvem mestu se v tem letu znajde Nemčija s 40.680 milijoni evrov, kar predstavlja visok obseg poslovanja v primerjavi z ostalimi državami na opazovanem evropskem lizinskem trgu. Sledi ji Francija s 33.356 milijoni evrov obsega poslovanja. Velika Britanija se znajde na tretjem mestu, padla je za dve stopnički nižje s 33.214 milijoni evrov obsega poslovanja. Obseg poslovanja Velike Britanije se je znižal za skoraj polovico v primerjavi z letom prej. Na četrtem mestu je Italija z 28.269 milijoni evrov obsega poslovanja. Sledi ji Španija z 8.794 milijoni evrov. Ostale države leta 2009 beležijo okoli 8.000 milijonov evrov obsega poslovanja in manj. Če v povezavi s tem izpostavim Slovenijo, lahko vidim, da leta 2009 beleži 1.108 milijonov evrov obsega poslovanja. V primerjavi z letom 2008 vidimo, da je obseg poslovanja za Slovenijo upadel za skoraj polovico. V letu 2009 vse države na evropskem lizinskem trgu z vidika obsega poslovanja beležijo padec.

Leta 2010 se v večini držav pojavi rahla rast obsega poslovanja, medtem ko v nekaterih državah še vedno vztraja negativen trend rasti. Razporeditev glede na največji obseg poslovanja ostaja ista kot leto prej. Na prvem mestu je Nemčija s 43.800 milijoni evrov obsega poslovanja, sledi ji Francija s 36.415 milijoni evrov. Na tretjem mestu je Velika Britanija, ki leta 2010 beleži 34.846 milijonov evrov obsega poslovanja. Za njo sta Italija z 29.801 milijonom evrov obsega poslovanja, in Španija z 10.996 milijoni evrov. Kot že omenjeno, večina držav leta 2010 beleži rahlo rast poslovanja, vendar tega ne morem trditi za Slovenijo, pri kateri se negativen trend rasti stopnjuje. Njen obseg poslovanja leta 2010 namreč znaša 1.035 milijonov evrov. Leto 2011 je za največje tri države glede na obseg poslovanja opredeljeno s pozitivno rastjo. Nemčija je leta 2011 dosegla 47.636 milijonov evrov obsega poslovanja, medtem ko Francija beleži 39.623 milijonov evrov obsega poslovanja. Hitro se ji približuje tudi Velika Britanija z 38.144 milijoni evrov. Četrto in peto mesto zasedata Italija s 27.409 milijoni evrov obsega poslovanja in Švedska, ki leta 2011 prehitita Španijo z 10.266 milijoni evrov. Ostale države beležijo okoli 8.000 milijonov evrov obsega poslovanja in manj. Slovenija ravno tako kot leto prej tudi leta 2011 beleži negativen trend rasti – njen obseg poslovanja znaša 984 milijonov evrov.

Leta 2012 ponovno pride do sprememb pri največjih petih državah glede na obseg poslovanja, saj je na prvem mestu še vedno Nemčija s 45.005 milijoni evrov, medtem ko je Velika Britanija prehitela Francijo in se povzpela na drugo mesto s 44.740 milijoni evrov. Na tretjem mestu se je znašla Francija z 39.010 milijoni evrov obsega poslovanja. Četrto in peto mesto pa ostaja nespremenjeno, zasedata ga Italija z 18.533 milijoni evrov in Švedska z 12.340 milijoni evrov obsega poslovanja. Slovenijo še vedno spremlja negativen trend rasti in tega leta beleži 794 milijonov evrov obsega poslovanja.

Leto 2013 je Veliki Britaniji prineslo prvo mesto glede na največjih pet držav z vidika obsega poslovanja. Velika Britanija je namreč prehitela Nemčijo in s svojimi 48.499 milijoni evrov zasedla prvo mesto. Nemčija je s svojimi 46.880 milijoni evrov zasedla drugo mesto, sledi ji Francija s svojimi 37.539 milijoni evrov obsega poslovanja. Italija in Švedska zasedata četrto in peto mesto. Slovenija v letu 2013 prvič od leta 2008 beleži pozitiven trend rasti glede na svoj obseg poslovanja.

Velika Britanija leta 2014 prikazuje izjemno rast, saj v tem letu beleži 60.841 milijonov evrov obsega poslovanja. Sledi ji Nemčija z 49.840 milijoni evri obsega poslovanja. Francija, Italija in Švedska, ki zasedajo tretje, četrto in peto mesto leta 2014 beležijo pozitiven trend rasti. Ostale države leta 2014 beležijo okoli 10.000 milijonov evrov obsega poslovanja in navzdol. Slovenija leta 2014 ponovno beleži negativen trend rasti. Leta 2015 Velika Britanija še vedno izkazuje veliko stopnjo rasti in tako ostaja na prvem mestu. Sledijo ji, tako kot v primerjavi z letom prej, Nemčija, Francija, Italija in Švedska. Ostale države beležijo okoli 12.000 milijonov evrov obsega poslovanja in manj. Slovenija leta 2015 beleži ponoven pozitiven trend rasti.

Leto 2016 je zaznamovano kot leto pozitivne rasti v vseh državah z izjemo Velike Britanije in Švice. Kljub negativnemu trendu rasti Velike Britanije je ta še vedno na prvem mestu glede na največji obseg poslovanja, saj njen obseg še vedno znaša 73.829 milijonov evrov in ima pred Nemčijo, ki je na drugem mestu s 54.967 milijoni evri, veliko prednost. Tako kot v prejšnjem letu jima sledita Francija, Italija in Švedska. Ostale države imajo okoli 13.000 milijonov evrov obsega poslovanja in manj. Ravno tako kot druge države tudi Slovenija leta 2016 nadaljuje s svojim pozitivnim trendom rasti.

Na podlagi analiziranih podatkov iz baze Leaseurope (brez datuma b, brez datuma c, brez datuma č, brez datuma d, brez datuma e, brez datuma f, brez datuma g, brez datuma h, brez datuma i, brez datuma j) vidim, da so se opazovane države z leti različno spopadale z globalno finančno krizo – v nekaterih letih je prisoten negativen trend, v drugih pa pozitiven. Pri Sloveniji je mogoče opaziti, da jo je od leta 2009 do leta 2012 spremljal negativen trend rasti. Leta 2013 beleži rahlo rast, vendar že naslednje leto, torej leto 2014, ponovno opazim padec v obsegu poslovanja. Od leta 2015 naprej je v Sloveniji ponovno mogoče zaznati pozitiven trend rasti.

V Prilogi 2 so prikazani podatki o tržnih deležih glede na obseg poslovanja za ves opazovan vzorec, torej za 23 opazovanih držav od leta 2007 do leta 2016. Iz Priloge 2 je razvidno, da so največje države po obsegu poslovanja glede na tržni delež v vseh letih skorajda enake, z izjemo Španije in Švedske. Španija leta 2011 izpade iz držav največjih pet glede na obseg poslovanja, saj jo prehiti Švedska, ki ostane na lestvici od leta 2011 do leta 2016.

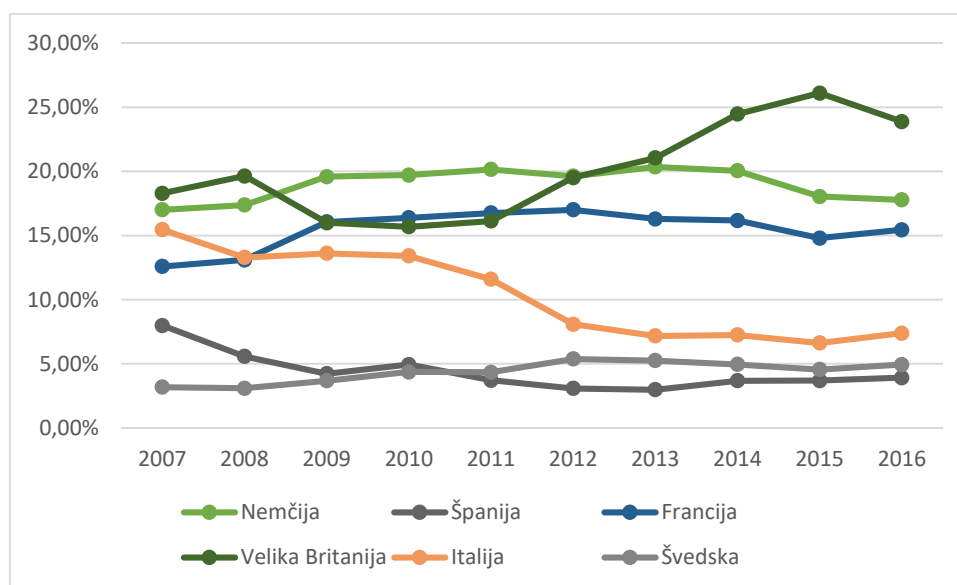
Na spodnji Sliki 2 so prikazani tržni deleži največjih držav glede na obseg poslovanja od leta 2007 do leta 2016. Iz Slike 2 lahko razberem, da je leta 2007 največji tržni delež imela Velika Britanija z 18,30 %. Sledila ji je Nemčija s 17,01-% tržnim deležem. Tretje mesto je leta 2007 zasedla Italija s 15,46-% tržnim deležem. Francija in Španija zasedata četrto in peto mesto z 12,59-% in 7,99-% tržnim deležem.

Leta 2008 je razpored glede na pet največjih držav z največjim tržnim deležem popolnoma enak letu prej, le da se Veliki Britaniji, Nemčiji in Franciji tržni delež poveča, medtem ko se Italiji in Španiji tržni delež leta 2008 znižuje glede na leto prej. Naslednje leto se pojavi preobrat v razporeditvi največjih držav z največjim tržnim deležem glede na obseg poslovanja. Na prvem mestu se znajde Nemčija z 19,59-% tržnim deležem, sledi ji Francija z 16,06-% deležem. Velika Britanija se leta 2009 premakne na tretje mesto, saj njen tržni delež znaša 15,99 %. Sledita ji Italija, ki se ravno tako kot Velika Britanija spusti nižje po lestvici glede na tržni delež, in sicer pristane v primerjavi z letom prej na četrtem mestu s 13,61-% deležem, in Španija na petem mestu s 4,23-% deležem. Leta 2010 je razpored držav z največjim tržnim deležem glede na obseg poslovanja enak.

Leta 2011 tržni delež največjih držav ostaja enak z majhno spremembo. Na peto mesto se uvrsti Švedska, ki prehiti Španijo. Leta 2012 se Velika Britanija uvrsti na drugo mesto, medtem ko Nemčija še vedno zavzema prvo mesto. Na tretjem mestu je Francija, sledita ji

Italija in Švedska. Leta 2013 Velika Britanija ponovno po letu 2008 zasede prvo mesto glede na največji tržni delež po obsegu poslovanja. S svojim 21,05-% tržnim deležem prehiti Nemčijo. Nemčija z 20,34-% deležem pristane na drugem mestu, vendar pred Francijo, ki leta 2013 beleži 16,29-% tržni delež. Sledita ji Italija in Švedska. Razporeditev od prvega do petega mesta po tržnem deležu glede na obseg poslovanja ostaja od leta 2013 do leta 2016 enaka, spreminjajo se samo nihanja v tržnih deležih, vendar pa višina tržnih deležev z leti ne spreminja razporeditve največjih držav glede na obseg poslovanja.

Slika 2: Tržni delež največjih držav glede na obseg poslovanja v obdobju od leta 2009 do leta 2016

Vir: Leaseurope (brez datuma b); Leaseurope (brez datuma c); Leaseurope (brez datuma č); Leaseurope (brez datuma d); Leaseurope (brez datuma e); Leaseurope (brez datuma f); Leaseurope (brez datuma g); Leaseurope (brez datuma h); Leaseurope (brez datuma i); Leaseurope (brez datuma j).

4.1.1.2 Trend rasti

Povprečen trend rasti od leta 2007 do leta 2016 predstavim v Tabeli 4 po posamezni opazovani evropski državi. Glede na povprečen trend rasti za največje države po obsegu poslovanja v obdobju od leta 2007 do leta 2016 je mogoče razbrati, da ima Velika Britanija v povprečju 5,39-% rast. Nemčija ima v primerjavi z Veliko Britanijo v teh letih zgolj 0,84-% povprečno rast, vendar se je izkazala kot ena izmed tistih držav, ki so bolj prenesle krizo kot preostale. Francija ima v tem obdobju pozitiven trend rasti poslovanja, medtem ko Italija beleži v povprečju negativen trend rasti, in sicer za 6,48 %. Španija, ki po letu 2011 ne zaseda več petega mesta z vidika največjih držav po obsegu poslovanja, ima v primerjavi z Italijo nižji povprečen negativen trend rasti, saj njen negativen trend rasti znaša 3,82 %. Po letu 2011 peto mesto zaseda Švedska, ki v tem obdobju beleži pozitiven povprečen trend rasti, in sicer 5,65 %. Švedska je s svojim povprečnim pozitivnim trendom rasti prehitela Veliko

Britanijo za 0,26 %. Slovenija ima v teh letih, torej od leta 2007 do leta 2016, povprečen negativen trend rasti, in sicer za 1,33 %. Vseh 23 opazovanih držav pa ima od leta 2007 do leta 2016 skupno pozitiven povprečen trend rasti, in sicer za 0,83 %.

Tabela 4: Povprečen trend rasti glede na obseg poslovanja na opazovanem evropskem lizinskiem trgu od leta 2007 do leta 2016

Država	Povprečen trend rasti (%)
Avstrija	-0,89
Belgija	7,25
Bolgarija	3,42
Švica	5,25
Češka	-0,33
Nemčija	0,84
Danska	6,03
Estonija	4,40
Španija	-3,82
Finska	1,00
Francija	2,48
Velika Britanija	5,39
Grčija	-14,15
Italija	-6,48
Latvija	1,39
Nizozemska	0,91
Norveška	3,63
Poljska	7,71
Portugalska	-5,54
Romunija	-4,42
Švedska	5,65
Slovenija	-1,33
Slovaška	3,61
Skupaj	0,83

Vir: Leaseurope (brez datuma b); Leaseurope (brez datuma c); Leaseurope (brez datuma č); Leaseurope (brez datuma d); Leaseurope (brez datuma e); Leaseurope (brez datuma f); Leaseurope (brez datuma g); Leaseurope (brez datuma h); Leaseurope (brez datuma i); Leaseurope (brez datuma j).

4.1.1.3 Nove pogodbe

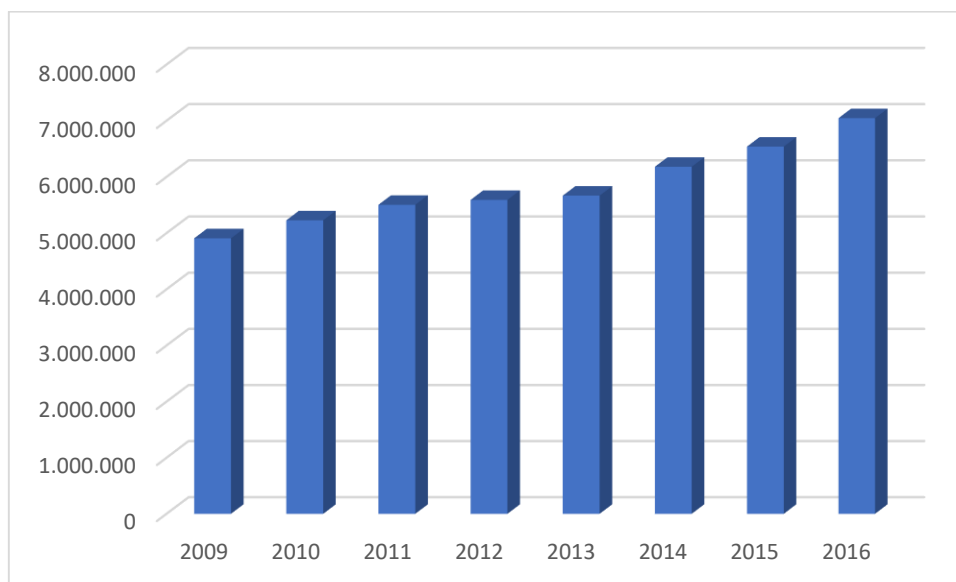
Število sklenjenih novih pogodb po posameznem letu opazujem od leta 2009 do leta 2016. Pri raziskovanju števila novosklenjenih pogodb v opazovanem Evropskem lizinskiem trgu je obdobje krajše kot pri raziskovanju opazovanega vzorca glede na obseg poslovanja. Tukaj

naletim na omejitve raziskave, saj podatki o številu novosklenjenih pogodb za leto 2007 in 2008 niso dostopni.

Na podlagi podatkov, pridobljenih iz baze Leaseurope (brez datuma b, brez datuma c, brez datuma č, brez datuma d, brez datuma e, brez datuma f, brez datuma g, brez datuma h, brez datuma i, brez datuma j), razberem, da se je od leta 2009 število novosklenjenih pogodb na celotnem opazovanem Evropskem lizinskiem trgu iz leta v leto povečevalo. Leta 2009 je bilo sklenjenih 4,9 milijona lizinskih pogodb, do leta 2016 pa se je ta številka novosklenjenih pogodb samo še povečevala in je leta 2016 znašala 7,04 milijona pogodb.

Spodnja Slika 3 prikazuje število novosklenjenih lizinskih pogodb po posameznem letu, od leta 2009 do leta 2016, glede na celoten opazovan evropski lizinski trg. Pri tem moram poudariti, da na podlagi baze Leaseurope (brez datuma b, brez datuma c, brez datuma č, brez datuma d, brez datuma e, brez datuma f, brez datuma g, brez datuma h, brez datuma i, brez datuma j) podatkov o številu novosklenjenih pogodb za Veliko Britanijo, Bolgarijo in Latvijo za celotno preučevano obdobje, torej od leta 2009 do leta 2016, ni. Za Dansko ni dostopnih podatkov za obdobje od leta 2009 do leta 2011. Za Grčijo, Norveško in Romunijo prav tako ni dostopnih podatkov v enem od let celotnega opazovanega obdobja, in sicer za Grčijo leta 2010, za Norveško in Romunijo pa leta 2016.

Slika 3: Število novosklenjenih pogodb na opazovanem evropskem lizinskiem trgu od leta 2009 do leta 2016

Vir: Leaseurope (brez datuma b); Leaseurope (brez datuma c); Leaseurope (brez datuma č); Leaseurope (brez datuma d); Leaseurope (brez datuma e); Leaseurope (brez datuma f); Leaseurope (brez datuma g); Leaseurope (brez datuma h); Leaseurope (brez datuma i); Leaseurope (brez datuma j).

V Prilogi 3 so prikazani podatki o novosklenjenih lizinskih pogodbah po posameznih letih, od leta 2009 do leta 2016, in po državah, ki so zajete v opazovan vzorec evropskega

lizinškega trga in sem jih opazovala že pri obsegu poslovanja. Kot sem že omenila, so nekatere države v tem vzorcu izvzete, saj podatki niso dostopni.

Leta 2009 je največ lizinških pogodb sklenila Nemčija, in sicer kar 1,28 milijona novosklenjenih pogodb. Sledi ji Francija, ki je tega leta sklenila malo manj lizinških pogodb kot Nemčija, in sicer 1,24 milijona. Sledita ji Švedska in Italija, ki leta 2009 beležita 528 tisoč in 410 tisoč novosklenjenih lizinških pogodb. Na petem mestu, glede na največje število novosklenjenih pogodb, je leta 2009 Švica z 200 tisoč pogodbami. Slovenija tega leta beleži 38 tisoč sklenjenih pogodb. Ostale države beležijo okoli 180 tisoč novosklenjenih pogodb in manj. Leta 2010 se razpored petih največjih držav glede na število sklenjenih pogodb nekoliko spremeni, saj se na prvem mestu znajde Francija z 1,35 milijona sklenjenih lizinških pogodb, Nemčija, ki je na drugem mestu, za Francijo zaostaja za borih 100 tisoč, saj je v letu 2010 sklenila 1,34 milijona lizinških pogodb. Na tretjem mestu še vedno ostaja Švedska s 502 tisoč sklenjenimi pogodbami. Sledita ji Italija s 420 tisoč sklenjenimi pogodbami in Švica z 216 tisoč sklenjenimi pogodbami. Slovenija tega leta beleži 40 tisoč sklenjenih pogodb. Ostale države beležijo 214 tisoč sklenjenih pogodb in manj.

Leta 2011 ostaja razpored največjih držav glede na število sklenjenih pogodb enak. Slovenija tega leta beleži 42 tisoč sklenjenih pogodb, ostale države beležijo okoli 231 tisoč in manj novosklenjenih pogodb. V letu 2012 se zgodi rahla sprememba na vrhu največjih držav. Prva štiri mesta ostajajo enaka kot leto prej, medtem ko se na petem mestu znajde Poljska z 280 tisoč novosklenjenimi pogodbami, prehitita Švico in pristane na petem mestu. Slovenija leta 2012 doseže 43 tisoč novosklenjenih pogodb, medtem ko ostale države beležijo okoli 237 tisoč lizinških pogodb in manj.

Nemčija se leta 2013 spet povzpne na sam vrh največjih držav in tako spet prehitita Francijo z 1,39 milijona sklenjenih pogodb. Francija ji sledi z 1,34 milijona sklenjenih pogodb. Na tretjem mestu je še vedno Švedska s 591 tisoč pogodbami, sledi ji Italija s 395 tisoč pogodbami. Poljsko iz prejšnjega leta prehitita Finska in tako z 246 tisoč sklenjenimi pogodbami zasede peto mesto. Leto 2013 za Slovenijo pomeni 44.000 novosklenjenih pogodb, ostale države pa beležijo okoli 245 tisoč sklenjenih pogodb ali manj. Leta 2014 ostaja razpored največjih držav enak, razen petega mesta, saj se tja leta 2014 ponovno uvrsti Poljska s 306 tisoč pogodbami. Slovenija leta 2014 beleži 38 tisoč novosklenjenih pogodb. Ostale države, zajete v opazovan vzorec, beležijo leta 2014 okoli 304 tisoč novosklenjenih pogodb in manj.

Položaj največjih držav ostaja od leta 2014 enak vse do leta 2016, poleg tega lahko na podlagi Priloge 3 vidim, da se število novosklenjenih pogodb iz leta v leta povišuje.

4.1.2 Evropski lizinški trg premičnin

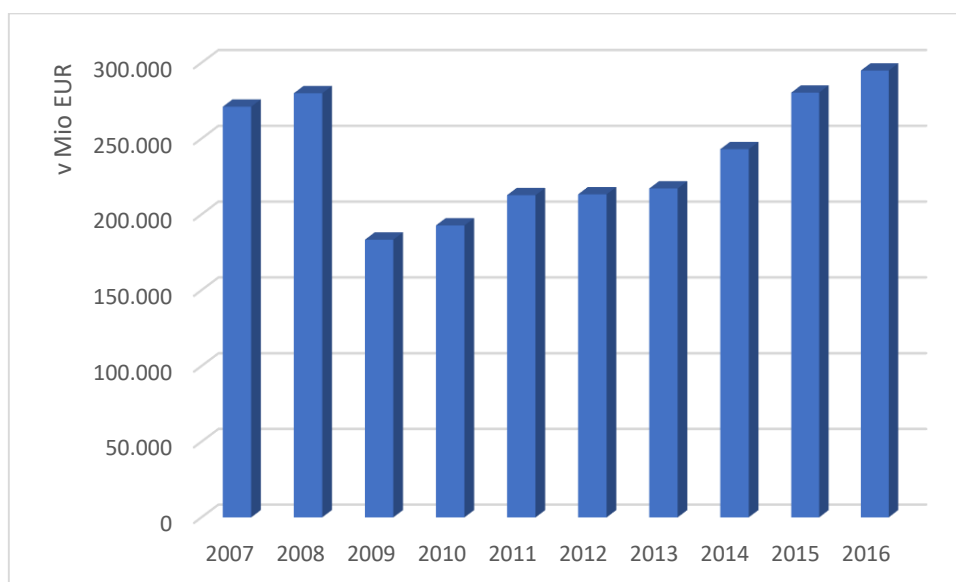
Na evropskem lizinškem trgu premičnin, ravno tako kot na evropskem lizinškem trgu v celoti, raziščem obseg poslovanja, število novosklenjenih pogodb v celoti in po posameznih

državah. Poleg tega na tem trgu raziščem strukturo liziških poslov glede na vrsto opreme in glede na strukturo lizingojemalcev.

4.1.2.1 Obseg poslovanja

Obseg poslovanja na trgu premičnin v Evropi zajema 23 evropskih držav, in sicer, Avstrijo, Belgijo, Bolgarijo, Švico, Češko, Nemčijo, Dansko, Estonijo, Španijo, Finsko, Francijo, Veliko Britanijo, Grčijo, Italijo, Latvijo, Nizozemsko, Norveško, Poljsko, Portugalsko, Romunijo, Švedsko, Slovenijo in Slovaško. Podatki za leto 2016, ki jih najdemo v bazi Leaseurope (brez datuma b, brez datuma c, brez datuma č, brez datuma d, brez datuma e, brez datuma f, brez datuma g, brez datuma h, brez datuma i, brez datuma j) niso dostopni za Romunijo.

Slika 4: Obseg poslovanja na opazovanem trgu premičnin v Evropi od leta 2007 do leta 2016

Vir: Leaseurope (brez datuma b); Leaseurope (brez datuma c); Leaseurope (brez datuma č); Leaseurope (brez datuma d); Leaseurope (brez datuma e); Leaseurope (brez datuma f); Leaseurope (brez datuma g); Leaseurope (brez datuma h); Leaseurope (brez datuma i); Leaseurope (brez datuma j).

Na Sliki 4 vidim, da se je obseg poslovanja na trgu premičnin povečal od leta 2007 do leta 2008, in sicer z 271.020 milijonov evrov na 279.892 milijonov evrov. Leta 2009 je že opazen občuten padec glede na obseg poslovanja, kar je povzročila globalna finančna kriza. Leta 2009 je celoten obseg poslovanja na opazovanem evropskem liziškem trgu znašal 183.361 milijonov evrov, kar je v primerjavi z letom prej precej manj. Že leta 2010 se kaže rahel pozitiven trend, saj tega leta opazovan evropski liziški trg premičnin znaša 192.768 milijonov evrov glede na obseg poslovanja. Tudi leto 2011 je zaznamovano s pozitivnim trendom rasti, saj se je obseg poslovanja v primerjavi s prejšnjim letom povečal na 212.714

milijonov evrov. Leta 2012 se pozitiven trend rasti nadaljuje, saj se je obseg poslovanja povečal na 213.257 milijonov evrov. Leta 2013 opazovan evropski lizinski trg premičnin ponovno beleži 217.108 milijonov evrov obsega poslovanja. Tudi od leta 2013 do leta 2016 beleži pozitiven trend, iz leta v leto se je obseg poslovanja samo še povečeval, tako je v letu 2016 znašal 294.869 milijonov evrov.

V Prilogi 4 najdem podatke o obsegu poslovanja po posamezni državi na opazovanem evropskem lizinskem trgu premičnin. Največji obseg poslovanja leta 2007 beleži Velika Britanija s 57.488 milijoni evrov, sledi ji Nemčija z 48.550 milijoni evrov obsega poslovanja, tretje mesto pa v tem letu zaseda Francija s 34.165 milijoni evrov. Četrto in peto mesto v tem letu zasedata Italija in Španija s 26.195 milijoni evrov in 21.455 milijoni evrov obsega poslovanja. Leta 2008 je v večini držav na opazovanem vzorcu Evropskega lizinskega trga premičnin še vedno prisoten pozitiven trend glede na leto prej. Velika Britanija zaseda prvo mesto, tako kot leta 2007, in v tem letu beleži 61.622 milijonov evrov obsega poslovanja. Sledi ji Nemčija z 51.200 milijoni evrov obsega poslovanja. Na tretjem mestu je Francija, ki je v letu 2008 sklenila za 35.393 milijonov evrov lizinskih poslov. Četrto in peto mesto zasedata Italija in Španija, in sicer s 26.723 milijoni evrov in 14.994 milijoni evrov obsega poslovanja. Ostale države so sklenile za okoli 11 milijonov evrov lizinskih poslov ali manj. Slovenija v tem letu beleži pozitiven trend glede na obseg poslovanja v primerjavi s prejšnjim letom.

Leta 2009 je že moč čutiti pojav globalne finančne krize, saj je prisoten velik razmah glede na obseg poslovanja v primerjavi s prejšnjim letom. Na prvo mesto se glede na največji obseg poslovanja leta 2009 povzpne Nemčija, z 38.850 milijoni evrov. Sledi ji Velika Britanija, ki leta 2009 doživi strm padec, saj je v tem letu sklenila le 32.970 milijonov lizinskih poslov, kar predstavlja polovico manj kot leto prej. Na tretjem mestu je Francija s 27.962 milijoni evrov sklenjenih lizinskih pogodb. Sledi ji Italija s 17.657 milijoni evrov obsega poslovanja. Na petem mestu se znajde Nizozemska, ki s 7.920 milijoni evrov obsega poslovanja prehiti Španijo, ki je bila leto prej na petem mestu. Ostale države beležijo okoli 7.608 milijonov evrov obsega poslovanja ali manj. Na podlagi tega lahko vidim, da je v tem letu zaznati močan negativen trend. Slovenija v tem letu beleži 736 milijonov evrov obsega poslovanja, kar je v primerjavi s prejšnjim letom skoraj za polovico manj.

Leta 2010 je v nekaterih državah že opazen rahel pozitiven trend. Razpored največjih držav glede na obseg poslovanja je skorajda enak kot prejšnje leto. Na prvem mestu je Nemčija z 39.700 milijoni evrov obsega poslovanja. Sledijo ji Velika Britanija s 34.586 milijoni evrov, Francija z 29.974 milijoni evrov in Italija z 18.044 milijoni evrov obsega poslovanja. Na petem mestu se znajde Švedska z 9.707 milijoni evrov obsega poslovanja. Ostale države beležijo okoli 9.208 milijonov evrov obsega poslovanja in manj. Slovenija v tem letu beleži 716 milijonov evrov obsega poslovanja. Pri njej lahko opazim, da obseg poslovanja še vedno spremlja negativen trend, medtem ko je v nekaterih državah že prisoten rahel pozitiven trend. Leta 2011 je trend z vidika največjih držav glede na obseg poslovanja popolnoma enak kot leto prej. Ostale države beležijo okoli 8.485 milijonov evrov obsega poslovanja in manj.

Slovenija v tem letu beleži rahel pozitiven trend rasti – v tem letu znaša 733 milijonov evrov obsega poslovanja.

Leta 2012 se na sam vrh ponovno povzpne Velika Britanija s 44.427 milijoni evrov obsega poslovanja, sledi ji Nemčija, ki v tem letu beleži negativen trend rasti s 43.270 milijoni evrov. Na tretjem mestu je Francija s 33.718 milijoni evrov, četrto in peto mesto pa zasedata Italija in Švedska s 13.092 milijoni evrov in z 12.335 milijoni evrov obsega poslovanja. Ostale države beležijo okoli 9.515 milijonov evrov obsega poslovanja in manj. Pri Sloveniji lahko leta 2012 ponovno opazim negativen trend rasti v primerjavi s prejšnjim letom, saj v tem letu njen obseg poslovanja znaša 732 milijonov evrov. Leta 2013 Velika Britanija zaseda prvo mesto glede na največji obseg poslovanja na trgu premičnin – pri njej lahko zaznam pozitiven trend rasti, saj v letu 2013 beleži 48.125 milijonov obsega poslovanja. Nemčija zaseda drugo mesto s 45.550 milijoni evrov, sledijo ji Francija, Italija in Švedska s 33.180 milijoni evrov, 13.056 milijoni evrov in z 12.090 milijoni evrov obsega poslovanja. Ostale države beležijo 8.783 milijonov evrov obsega poslovanja in manj. Slovenija leta 2012 beleži pozitiven trend rasti glede na prejšnje leto, in sicer s 742 milijoni evrov obsega poslovanja.

Od leta 2014 do leta 2016 razpored glede na največje države po obsegu poslovanja ostaja enak. Pri vseh teh državah se kaže pozitiven trend rasti. Največji trend zagotovo zasledim pri Veliki Britaniji, ki se je kljub velikemu padcu leta 2009 postavila nazaj na noge. Tudi ostale države, ki so zaznamovane kot največje države z vidika obsega poslovanja na opazovanem Evropskem lizinskiem trgu premičnin, so si toliko opomogle, da so imele večji obseg poslovanja na danem trgu kot pred pojavom globalne finančne krize leta 2007. Tudi ostale države, ki sem jih vzela v opazovan vzorec na trgu premičnin, pozitivno stopnjujejo svoj obseg poslovanja v obdobju od leta 2014 do leta 2016. Slovenija leta 2014 doživi rahel negativen trend glede na obseg poslovanja, vendar se to kmalu popravi, saj leta 2015 beleži 1.030 milijonov evrov obsega poslovanja. Leta 2016 Slovenija beleži manjši obseg poslovanja kot prek krizo, in sicer 1.096 milijonov evrov. Razlika ni tako zelo velika, vendar se leta 2016 Slovenija še ni postavila na noge v tolikšni meri, da bi se lahko primerjala z obsegom poslovanja, ki ga je imela pred pojavom globalne finančne krize.

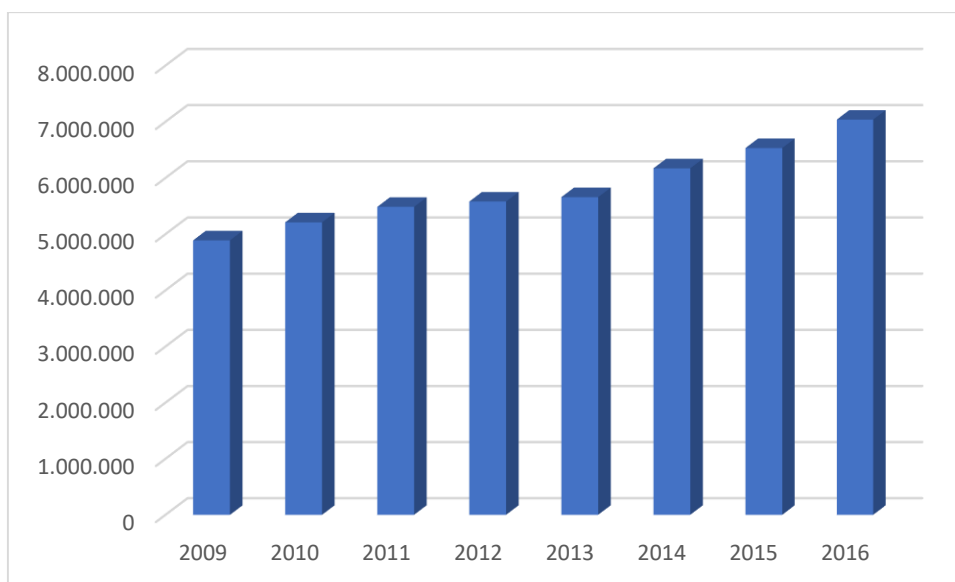
4.1.2.2 Nove pogodbe

Število sklenjenih pogodb na trgu premičnin opazujem od leta 2009 do leta 2016. Pri opazovanju števila novosklenjenih pogodb po posameznem letu naletim na omejitve raziskave, saj ne morem primerjati istega obdobja kot pri obsegu poslovanja, torej od leta 2007 do leta 2016, saj so podatki razpoložljivi od leta 2009 dalje. Ravno tako podatki niso dostopni za slednje opazovano obdobje za nekatere opazovane države, ki sem jih opazovala pri obsegu poslovanja. V bazi Leaseurope (brez datuma b, brez datuma c, brez datuma č, brez datuma d, brez datuma e, brez datuma f, brez datuma g, brez datuma h, brez datuma i, brez datuma j) ni podatkov o številu novosklenjenih lizinskih pogodb za celotno preučevano obdobje za Veliko Britanijo, Bolgarijo in Latvijo. Za Dansko ni podatkov o številu

novosklenjenih pogodb za leto 2009 in 2010, za Romunijo, Grčijo in Norveško pa ni podatkov za eno leto celotnega opazovanega obdobja – za Grčijo ni podatkov za leto 2010, za Norveško in Romunijo pa za leto 2016.

Na podlagi baze Leaseurope (brez datuma b, brez datuma c, brez datuma č, brez datuma d, brez datuma e, brez datuma f, brez datuma g, brez datuma h, brez datuma i, brez datuma j). lahko vidimo, da je bilo leta 2009 sklenjenih 4,88 milijona novosklenjenih pogodb. Do leta 2016 se je število novosklenjenih pogodb samo še povečevalo, saj je leta 2016 znašalo 7,03 milijona. Podatke o številu sklenjenih pogodb opazovanega evropskega trga premičnin po posameznem letu prikazuje spodnja Slika 5.

Slika 5: Število novosklenjenih pogodb na opazovanem evropskem trgu premičnin v obdobju od leta 2009 do leta 2016

Vir: Leaseurope (brez datuma b); Leaseurope (brez datuma c); Leaseurope (brez datuma č); Leaseurope (brez datuma d); Leaseurope (brez datuma e); Leaseurope (brez datuma f); Leaseurope (brez datuma g); Leaseurope (brez datuma h); Leaseurope (brez datuma i); Leaseurope (brez datuma j).

V Prilogi 5 so prikazani podatki o številu sklenjenih pogodb po posameznih državah, ki so zajete v opazovan vzorec na evropskem trgu premičnin. Kot že omenjeno, naletim na nedostopnost podatkov nekaterih že omenjenih držav. Ravno tako so podatki o številu novosklenjenih pogodb opazovanih držav dostopni za obdobje od leta 2009 do leta 2016.

Leta 2009 ja na opazovanem lizinskiem trgu premičnin v Evropi največ pogodb sklenila Nemčija z 1,28 milijona pogodb. Sledi ji Francija, ki je v tem letu sklenila kar 1,24 milijona pogodb, na tretjem mestu je Švedska s 528 tisoč pogodbami, nato ji sledita Italija in Švica. Italija s 400 tisoč pogodbami, sklenjenih leta 2009, Švica pa je v istem letu sklenila 200 tisoč pogodb. Ostale države v opazovanem vzorcu so v tem letu sklenile okoli 179 tisoč pogodb. Slovenija je v tem letu sklenila okoli 37 tisoč lizinskih pogodb na trgu premičnin. Leta 2010

se razpored prvih petih največjih držav glede na število sklenjenih pogodb malenkost spremeni. Na prvem mestu se znajde Francija z 1,35 milijona sklenjenih pogodb na trgu premičnin, sledi ji Nemčija, ki je leta 2010 sklenila 1,34 milijona pogodb. Tako kot leto prej ji sledijo Švedska, Italija in Švica. Švedska s 502 tisoč pogodbami, Italija s 411 tisoč in Švica z 216 tisoč pogodbami. Ostale države beležijo okoli 214 tisoč pogodb ali manj. Slovenija v tem letu beleži okoli 39 tisoč sklenjenih pogodb, kar je več v primerjavi z letom prej.

Leto 2011 je razpored glede na pet vodilnih držav, ki so sklenile največ pogodb na opazovanem evropskem lizinskem trgu premičnin, isti kot leto prej. Ostale države so sklenile 231 tisoč pogodb ali manj. Slovenija je leta 2011 sklenila okoli 41 tisoč lizinskih pogodb. Leta 2012 se zgodi manjša sprememba v prvi peterici največjih držav po številu sklenjenih pogodb na trgu premičnin. Na prvem mestu še vedno ostaja Francija z 1,46 milijona novosklenjenih pogodb, sledi ji Nemčija, ki je v tem letu sklenila 1,33 milijona lizinskih pogodb. Na tretjem mestu je Švedska s 529 tisoč sklenjenimi pogodbami, s 369 tisoč sklenjenimi pogodbami se na četrtem mestu, tako kot leto prej, znajde Italija. Na petem mestu Poljska prehiti Švico z 280 tisoč sklenjenimi pogodbami. Ostale države so v tem letu sklenile 237 tisoč pogodb in manj. Slovenija v tem letu beleži okoli 43 tisoč sklenjenih lizinskih pogodb.

Leta 2013 Nemčiji uspe prehiteti Francijo z 1,39 milijona sklenjenih pogodb in se tako ponovno znajde na prvem mestu glede na največje število sklenjenih pogodb na opazovanem evropskem lizinskem trgu premičnin. Francija tako pristane na drugem mestu in je v primerjavi s prejšnjim letom sklenila manj pogodb, natančneje 1,34 milijona. Sledi ji Švedska s 591 tisoč pogodbami. Na petem mestu se znajde Finska, ki je v primerjavi s prejšnjim letom prehitela Poljsko, z 246 tisoč pogodb. Ostale države na opazovanem evropskem lizinskem trgu premičnin so sklenile okoli 245 tisoč pogodb in manj. Slovenija je v tem letu na lizinskem trgu premičnin sklenila okoli 44 tisoč pogodb. Leta 2014 položaji ostajajo podobni kot leto prej, glede na največ sklenjenih pogodb. Nemčija je še vedno na prvem mestu z 1,51 milijona pogodb, sledi ji Francija z 1,41 milijona pogodb. Na tretjem mestu je kot vsa prejšnja leta Švedska s 655 tisoč pogodbami, četrto mesto zaseda Italija s 433 tisoč pogodbami, peto mesto ponovno prevzame Poljska s 306 tisoč sklenjenimi pogodbami, s katerimi prehiti Finsko. Ostale države v tem letu sklenejo okoli 304 tisoč sklenjenih pogodb ali manj. Slovenija v tem letu sklene okoli 38 tisoč pogodb, kar je manj kot leto prej. Leta 2015 se na prvo mesto ponovno povzpne Francija z 1,57 milijona pogodb, na drugem mestu ji sledi Nemčija z 1,52 milijona pogodb. Tretje, četrto in peto mesto zasedajo Švedska, Italija in Poljska. Ostale države v tem letu beležijo okoli 294 tisoč pogodb ali manj. Slovenija ima v letu 2015 ponoven pozitiven prirast k številu pogodb. Leta 2015 namreč beleži okoli 51 tisoč sklenjenih pogodb. Leto 2016 je glede na razpored prvih petih držav enak kot leto prej. Ostale države beležijo okoli 290 tisoč sklenjenih pogodb. Slovenija v tem letu sklene okoli 52 tisoč novih pogodb.

Na podlagi Priloge 5 lahko trdim, da razpored največjih držav glede na največje število sklenjenih pogodb tekom vseh let ostaja skorajda enak z manjšimi izjemami, kot so Poljska,

Finska in Švica, ki si tekom opazovanega obdobja na Evropskem lizingškem trgu premičnin, izmenjujejo peto mesto. Ravno tako pri posameznih državah prihaja do pozitivnega in negativnega trenda rasti glede na število pogodb, vendar če pogledam položaj opazovanega Evropskega trga premičnin kot celoto, lahko vidimo, da je prisoten pozitiven trend rasti.

4.1.2.3 Struktura lizingov glede na lizingojemalce

Lizingški posli se izvajajo med lizingškimi hišami in različnim lizingojemalci. V bazi Leaseurope (brez datuma l, brez datuma m, brez datuma n, brez datuma o, brez datuma p, brez datuma r, brez datuma s, brez datuma š) lahko vidim, da so se lizingški posli na trgu premičnin v obdobju od leta 2009 do leta 2016 sklepali z različnimi lizingojemalci, in sicer s potrošniki, s storitvenim sektorjem, z javnim in proizvodnim sektorjem ter z gradbeniškim, kmetijskim, gozdarskim in ribiškim sektorjem ter z drugimi, ki ne spadajo v našete kategorije.

Spodnja Tabela 5 prikazuje strukturo lizingojemalcev na trgu premičnin od leta 2009 do leta 2016. V opazovani vzorec je zajetih več opazovanih držav kot pri analiziranju obsega poslovanja in števila novih pogodb na trgu premičnin, saj so podatki, prikazani spodaj, že analizirani v bazi Leaseurope (brez datuma l, brez datuma m, brez datuma n, brez datuma o, brez datuma p, brez datuma r, brez datuma s, brez datuma š) kot celota in jih ni mogoče izluščiti po posameznih državah. Poleg tega se pri tem vzorcu pojavlja še ena omejitev, in sicer vsakoletno variiranje števila opazovanih držav. Na podlagi podatkov, ki jih najdemo v podatkovni bazi Leaseurope, je bilo leta 2009, 2011 in 2013 v vzorec zajetih 32 držav, leta 2012 in 2015 je bilo zajetih 33 držav, leta 2010, 2014 in 2016 je bilo zajetih 34 držav.

Tabela 5: Delež lizingških poslov na trgu premičnin glede na strukturo lizingojemalcev

Struktura lizingojemalcev (%)	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Potrošniki	17,00	18,00	17,00	20,00	22,00	23,00	24,00	24,00
Javni sektor	3,00	4,00	4,00	4,00	3,00	3,00	3,00	3,00
Storitveni sektor	47,00	47,00	48,00	46,00	45,00	46,00	43,00	43,00
Proizvodna industrija in gradbeništvo	27,00	26,00	26,00	25,00	24,00	23,00	23,00	23,00
Kmetijstvo, gozdarstvo in ribištvo	3,00	3,00	3,00	3,00	4,00	4,00	3,00	3,00
Drugo	3,00	2,00	2,00	2,00	2,00	1,00	4,00	4,00

Vir: Leaseurope (brez datuma l); Leaseurope (brez datuma m); Leaseurope (brez datuma n); Leaseurope (brez datuma o); Leaseurope (brez datuma p); Leaseurope (brez datuma r); Leaseurope (brez datuma s); Leaseurope (brez datuma š).

Leta 2009 je v Evropi in na trgu premičnin največ lizingojemalcev, ki delujejo v storitvenem sektorju, in sicer 47 %. Sledijo jim lizingojemalci, ki delujejo v proizvodni industriji in gradbeništvu s 27 %. Na tretjem mestu so potrošniki, ki predstavljajo 17-% delež glede na

strukturo lizingojemalcev. Javni sektor in lizingojemalci, ki delujejo na področju kmetijstva, gozdarstva, ribištva in drugih področjih, v opazovanem obdobju skupno predstavljajo od 8 % do 10 % lizingojemalcev. V tem obdobju so deleži skorajda enaki, variirajo le za nekaj odstotkov. Večje odstopanje lahko opazimo pri potrošnikih, kjer delež od leta 2007 do leta 2016 naraste. V tem obdobju se je njihov delež z leti povečal, tako da je bil leta 2016 večji za kar 7 %.

4.1.2.4 Struktura lizingov glede na vrsto opreme

Na trgu premičnin se lizinski posli izvajajo za različne predmete pogodbenega razmerja. V podatkovni bazi Leaseurope (brez datuma l, brez datuma m, brez datuma n, brez datuma o, brez datuma p, brez datuma r, brez datuma s, brez datuma š) je mogoče najti podatke o vrsti opreme, ki je bila predmet pogodbenega razmerja na trgu premičnin. Lizinski posli so se v obdobju od leta 2009 do leta 2016 na trgu premičnin izvajali za vozila, stroje, industrijsko opremo, računalnike in računalniško opremo ter druge predmete, ki niso opredeljeni v naštetih sklopih.

V Tabeli 6 so analizirani lizinski posli glede na vrsto premičnin kot odstotni tržni delež glede na celoten obseg poslovanja na trgu premičnin. V opazovani vzorec je zajeto večje število držav kot pri analiziranju obsega poslovanja in števila novih pogodb na trgu nepremičnin, saj so podatki, ki so prikazani spodaj, analizirani v podatkovni bazi Leaseurope (brez datuma l, brez datuma m, brez datuma n, brez datuma o, brez datuma p, brez datuma r, brez datuma s in brez datuma š) kot celota in jih ni mogoče izluščiti po posameznih državah – tako kot pri strukturi glede na lizingojemalce. Pri tem je treba poudariti, da, na podlagi podatkov, ki jih najdemo v bazi Leaseurope, število držav vsako leto v opazovanem obdobju variira. Leta 2009, 2011 in 2013 je bilo v vzorec zajetih 32 držav, leta 2012 in 2015 je bilo zajetih 33, leta 2010, 2014 in 2016 34 držav.

Tabela 6: Delež lizinskih poslov na evropskem trgu premičnin glede na vrsto opreme

Lizinski posli glede na vrsto opreme (%)	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Gospodarska vozila	18,00	18,00	19,00	18,00	19,00	19,00	19,00	19,00
Osebna vozila	43,00	46,00	44,00	46,00	47,00	49,00	51,00	52,00
Stroji in industrijska Oprema	20,00	19,00	17,00	17,00	17,00	17,00	16,00	16,00
Računalniki in računalniška oprema	8,00	8,00	7,00	7,00	7,00	6,00	6,00	5,00
Drugo	11,00	9,00	13,00	12,00	10,00	9,00	8,00	8,00

Vir: Leaseurope (brez datuma l); Leaseurope (brez datuma m); Leaseurope (brez datuma n); Leaseurope (brez datuma o); Leaseurope (brez datuma p); Leaseurope (brez datuma r); Leaseurope (brez datuma s); Leaseurope (brez datuma š).

V Prilogi 5 so prikazani deleži v absolutni številki. Na trgu premičnin je največ osebnih avtomobilov, ki so del pogodbenega razmerja med lizingojemalcem in lizingodajalcem in ki v obdobju od leta 2009 do leta 2016 predstavljajo največji delež lizinskih pogodb. V letu 2009 predstavljajo 43-% delež vseh lizinskih pogodb, ki v opazovanih letih v povprečju narašča in leta 2016 doseže 52-% delež. Drugo in tretje mesto v opazovanem obdobju zasedajo gospodarska vozila, stroji in industrijska oprema. Leta 2009 in 2010 so na drugem mestu stroji in industrijska oprema. Njihov delež se je v povprečju zniževal, leta 2009 predstavljajo stroji in industrijska oprema 20-% delež, toda leta 2016 beležijo le še 16 % vseh pogodb. Zaradi njihovega negativnega trenda leta 2011 se znajdejo na tretjem mestu, drugo mesto pa v tem letu prevzamejo gospodarska vozila in ga zasedajo vse do leta 2016. Gospodarska vozila beležijo 18- in 19-% tržni delež vseh lizinskih pogodb v obdobju od leta 2009 do leta 2016. Četrto mesto zasedajo drugi predmeti, ki so lahko del pogodbenega razmerja lizinskih pogodb in ne spadajo v našete kategorije. Njihov tržni delež je leta 2009 znašal 11 %, vendar se je do leta 2016 znižal na 8 %. Peto mesto glede na delež vrste opreme na trgu premičnin v celotnem obdobju zasedajo računalniki in računalniška oprema, ki jim tržni delež variira in se znižuje vse od leta 2009, ko je njihov tržni delež znašal 8 %, pa do leta 2016, ko je njihov tržni delež znašal 5 %.

4.1.3 Evropski lizinski trg nepremičnin

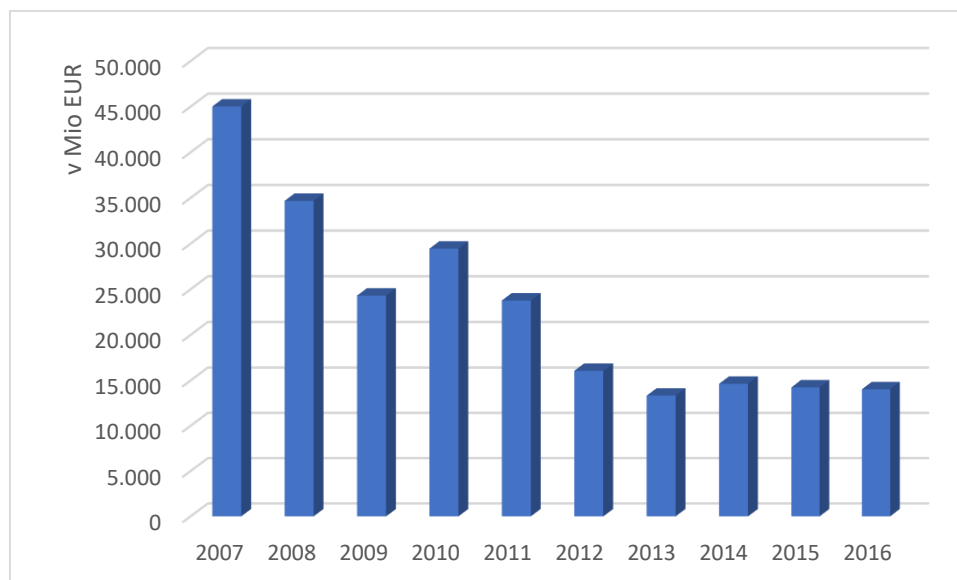
Na evropskem trgu nepremičnin ravno tako kot na evropskem trgu v celoti in na evropskem trgu premičnin raziščem obseg poslovanja in število novosklenjenih pogodb po posameznih državah in v celoti. Poleg tega pa raziščem tudi strukturo lizinskih poslov glede na vrsto nepremičnin.

4.1.3.1 Obseg poslovanja

Obseg poslovanja na evropskem lizinskem trgu nepremičnin zajema 23 držav, in sicer Avstrijo, Belgijo, Bolgarijo, Švico, Češko, Nemčijo, Dansko, Estonijo, Španijo, Finsko, Francijo, Veliko Britanijo, Grčijo, Italijo, Latvijo, Nizozemsko, Norveško, Poljsko, Portugalsko, Romunijo, Švedsko, Slovenijo in Slovaško. Podatki iz baze Leaseurope (brez datuma b, brez datuma c, brez datuma č, brez datuma d, brez datuma e, brez datuma f, brez datuma g, brez datuma h, brez datuma i, brez datuma j) v opazovanem obdobju niso vedno dostopni za vse države po posameznih letih, zato sem pri raziskovanju opazovanega Evropskega trga nepremičnin naletela na omejitve. Za Latvijo ni podatkov o obsegu poslovanja za leta 2007, 2010, 2015 in 2016. Za Grčijo ni dostopnih podatkov za leti 2007 in 2009. Estonija nima dostopnih podatkov o svojem obsegu poslovanja za leta 2010, 2011, 2013, 2014 in 2015. Nizozemska prav tako nima dostopnih podatkov o obsegu poslovanja, vendar za obdobje od leta 2013 do leta 2016. Za Finsko ni dostopnih podatkov za leto 2010, za Švico pa podatki o obsegu poslovanja niso dostopni za leti 2014 in 2016. Poleg Švice, Latvije in Nizozemske tudi Romunija in Velika Britanija nimata dostopnih podatkov o

obsegu poslovanja za leto 2016. Spodnja Slika 6 prikazuje obseg poslovanja lizinskih hiš v Evropi na trgu nepremičnin od leta 2007 do leta 2016.

Slika 6: Obseg poslovanja na opazovanem evropskem lizinskem trgu nepremičnin od leta 2007 do leta 2016

Vir: Leaseurope (brez datuma b); Leaseurope (brez datuma c); Leaseurope (brez datuma č); Leaseurope (brez datuma d); Leaseurope (brez datuma e); Leaseurope (brez datuma f); Leaseurope (brez datuma g); Leaseurope (brez datuma h); Leaseurope (brez datuma i); Leaseurope (brez datuma j).

Obseg poslovanja lizinskih hiš na trgu nepremičnin je začel upadati že med leti 2007 in 2008, in sicer s 45.017 milijonov evrov na 34.686 milijonov evrov. Takšen negativen trend se je nadaljeval tudi leta 2009, po nastopu globalne finančne krize, ko je obseg poslovanja v opazovanih državah znašal 24.311 milijonov evrov na opazovanem Evropskem lizinskem trgu nepremičnin. Leta 2010 se na opazovanem trgu nepremičnin kaže rahel pozitiven trend, saj tega leta obseg poslovanja znaša 29.452 milijonov evrov. Naslednje leto, torej leto 2011, obseg poslovanja znova beleži negativen trend rasti. Negativen trend rasti je prisoten na opazovanem evropskem lizinskem trgu nepremičnin vse do leta 2016, z izjemo leta 2014. Leta 2011 je obseg poslovanja znašal 23.772 milijonov evrov, medtem ko je leta 2016 znašal le še 14.025 milijonov evrov. Globalna finančna kriza, ki izvira iz trga nepremičnin, je zagotovo vzrok za takšen negativen trend na tem trgu. V primerjavi z letom 2007 in letom 2016 lahko vidim, da se je obseg poslovanja zmanjšal za kar 68,88 %. Poslovanje na Evropskem lizinskem trgu nepremičnin se je po globalni finančni krizi znatno zmanjšalo.

V Prilogi 6 najdemo podatke o obsegu poslovanja na opazovanem evropskem lizinskem trgu nepremičnin. Kot že omenjeno, se pri tej raziskavi srečam z omejitvami, saj podatki iz baze Leaseurope (brez datuma b, brez datuma c, brez datuma č, brez datuma d, brez datuma e, brez datuma f, brez datuma g, brez datuma h, brez datuma i, brez datuma j) v opazovanem

obdobju niso podani za določene opazovane države. Od leta 2007 do leta 2010 je glede na največji obseg poslovanja na opazovanem evropskem trgu nepremičnin razpored največjih držav enak. Na prvem mestu je Italija, katere obseg poslovanja variira iz leta v leto, največkrat je prisoten tudi negativen trend rasti, razen med letoma 2009 in 2010, ko beleži pozitiven trend. Na drugem mestu je v tem obdobju Francija, katere obseg poslovanja ravno tako variira iz leta v leto. Njeno povprečje obsega poslovanja v teh letih znaša okoli 5.820 milijonov. Tudi pri Franciji je prisoten tako pozitiven kot negativen trend rasti v opazovanem obdobju od leta 2007 do leta 2010. Tretje mesto si v tem obdobju lasti Nemčija, katere povprečen obseg poslovanja znaša 3.647 milijonov evrov. V večjem delu obdobja beleži negativen trend rasti, razen med letoma 2009 in 2010, ko beleži pozitiven trend rasti. Četrto in peto mesto si v tem obdobju lastita Španija in Portugalska s povprečnim obsegom poslovanja v višini 2.458 milijonov evrov in 1.974 milijonov evrov. Pri Španiji je od leta 2007 do leta 2009 prisoten negativen trend rasti, med letoma 2009 in 2010 pa beleži pozitiven trend rasti. Portugalska med letoma 2007 in 2010 beleži negativen trend rasti. Ostalim državam obseg poslovanja variira iz leta v leto. Slovenija v obdobju od leta 2007 do leta 2010 beleži povprečen obseg poslovanja v znesku 507 milijonov evrov.

Leta 2011 je v največjih državah glede na obseg poslovanja prisoten negativen trend rasti, ki nekoliko spremeni lestvico največjih držav. Na petem mestu se znajde Avstrija, ki s svojim obsegom poslovanja prehiti Portugalsko. Pri ostalih državah sta prisotna negativen in pozitiven trend rasti, odvisno od posamezne države. Slovenija v tem letu beleži negativen trend rasti. Leta 2012 negativen trend rasti še vedno vztraja. Na prvem mestu je ostala Italija s 5.441 milijoni evrov obsega poslovanja, sledi ji Francija, ki v tem letu beleži 5.292 milijonov evrov obsega poslovanja. Nemčija na tretjem mestu s 1.735 milijoni evrov, četrto in peto mesto zasedata Španija in Portugalska z 964 milijoni evrov in s 518 milijoni evrov obsega poslovanja. Ostale države beležijo okoli 461 milijonov evrov obsega in manj. Slovenija v tem letu beleži 61 milijonov evrov obsega poslovanja. Leta 2013 Francija zasede prvo mesto na opazovanem Evropskem trgu nepremičnin glede na največji obseg poslovanja in s 4.359 milijoni evrov obsega prehiti Italijo, ki s 3.477 milijoni evrov obsega zaseda drugo mesto. Tretje mesto zaseda Nemčija, ki v tem letu beleži 1.330 milijonov evrov obsega poslovanja. Avstrija zaseda četrto mesto in s 1.113 milijoni evrov obsega izrine Španijo s četrtega mesta v primerjavi s prejšnjim letom. Tako Španija leta 2013 pristane na petem mestu z 815 milijoni. Ostale države beležijo okoli 499 milijonov evrov obsega poslovanja ali manj. Slovenija v tem letu beleži 64 milijonov evrov obsega poslovanja. Leta 2014 Francija še vedno zaseda prvo mesto in v tem letu beleži 4.676 milijonov evrov obsega. Italija s 4.302 milijonoma evrov obsega zaseda drugo mesto. Sledi ji Nemčija s 1.630 milijoni evrov obsega. Četrto in peto mesto zasedata Španija z 919 milijoni evrov obsega ter Portugalska s 637 milijoni evrov obsega poslovanja. Ostale države v tem letu beležijo okoli 591 milijonov evrov obsega ali manj, medtem ko Slovenija beleži okoli 7 milijonov evrov obsega poslovanja.

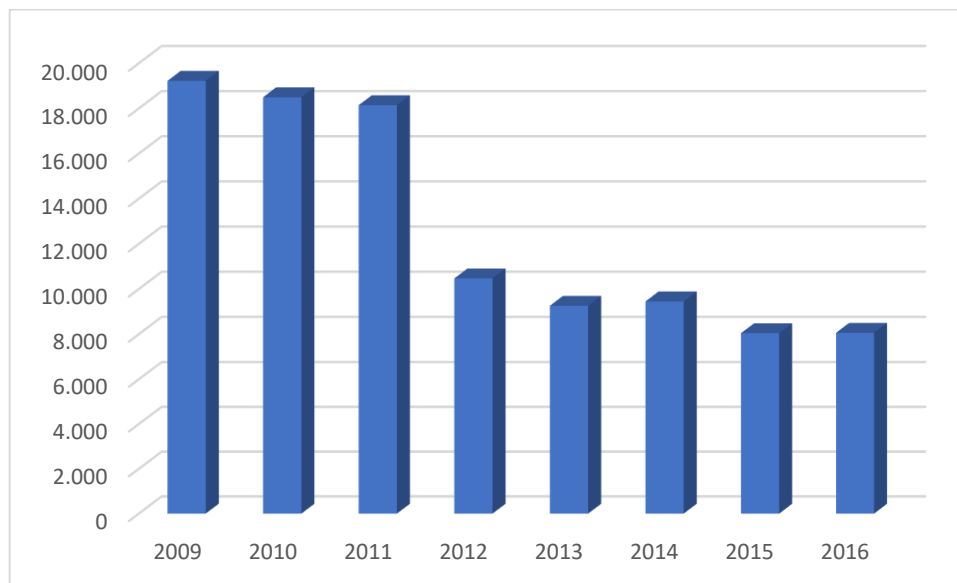
Leto 2015 Franciji prinese pozitiven trend v obsegu poslovanja, saj v tem letu beleži 4.717 milijonov evrov obsega, kar je več v primerjavi z letom prej. Italija v tem letu beleži negativen trend, vendar kljub temu še vedno zaseda drugo mesto. Obseg poslovanja Italije v tem letu znaša 4.060 milijonov evrov. Španija se znajde na tretjem mestu, saj jo spremlja pozitiven trend rasti in tako s 1.001 milijoni evrov obsega prehití Nemčijo. Nemčija, ki beleži negativen trend rasti, pristane na četrtem mestu z 883 milijoni evrov obsega. Peto mesto leta 2015 zaseda Avstrija s 729 milijoni evrov obsega poslovanja. Ostale države beležijo okoli 712 milijonov evrov obsega ali manj. Slovenijo v tem letu spremlja pozitiven trend rasti glede na prejšnje leto in v tem letu beleži 42 milijonov evrov obsega poslovanja. Leta 2016 Francija in Italija beležita negativen trend rasti v primerjavi s prejšnjim letom in v tem letu beležita 4.503 milijonov evrov in 3.921 milijonov evrov obsega poslovanja. Na tretjem mestu je v tem letu Nemčija, ki beleži pozitiven trend rasti v primerjavi s prejšnjim letom, in sicer 1.485 milijonov evrov obsega poslovanja. Španija na četrtem mestu ravno tako kot Nemčija beleži pozitiven trend rasti s 1.240 milijoni evrov obsega poslovanja. Na petem mestu se leta 2016 znajde Belgija s 893 milijoni evrov obsega. Ostale države beležijo okoli 742 milijonov evrov obsega poslovanja ali manj. Slovenija v tem letu beleži 61 milijonov evrov obsega poslovanja. Če pogledam celoten obseg poslovanja, lahko vidim, da v opazovanem obdobju upada in da je skoraj vsa leta prisoten negativen trend rasti z izjemo leta 2010 in 2014, ko trg nepremičnin beleži pozitiven trend rasti.

4.1.3.2 Nove pogodbe

Tudi pri opazovanju novih pogodb na opazovanem evropskem trgu nepremičnin, tako kot pri opazovanju obsega poslovanja, naletim na omejitvev. Podatki o številu sklenjenih pogodb so v bazi Leaseurope (brez datuma b, brez datuma c, brez datuma č, brez datuma d, brez datuma e, brez datuma f, brez datuma g, brez datuma h, brez datuma i, brez datuma j) dostopni od leta 2009 do leta 2016. Ravno tako za to opazovano obdobje in za nekatere države ni dostopnih podatkov. Podatki iz baze Leaseurope (brez datuma b, brez datuma c, brez datuma č, brez datuma d, brez datuma e, brez datuma f, brez datuma g, brez datuma h, brez datuma i, brez datuma j) ne vsebujejo podatkov o številu sklenjenih pogodb za celotno opazovano obdobje za Bolgarijo, Dansko, Veliko Britanijo, Latvijo in Nizozemsko. Za Grčijo ni podatkov za leti 2009 in 2010, za Estonijo pa ni podatkov o sklenjenih pogodbah za leta 2010, 2011, 2013, 2015 in 2016. Za Slovaško ni podatkov o številu sklenjenih pogodb za leto 2010. Švica nima podatkov za leti 2014 in 2015. Za Portugalsko in Romunijo ni podatkov za leti 2015 in 2016.

Na spodnji Sliki 7 lahko vidim, da se je v opazovanem obdobju na trgu nepremičnin število novih pogodb po nastopu globalne finančne krize samo še zmanjševalo. Leta 2009 je bilo na opazovanem trgu nepremičnin sklenjenih 19.223 pogodb na lizinskiem trgu nepremičnin. V naslednjih letih je bil na tem trgu prisoten negativen trend, z izjemo leta 2014 in 2016. Na koncu opazovanega obdobja, torej leta 2016, je bilo sklenjenih le 8.061 pogodb, kar je za polovico manj kot leta 2009.

Slika 7: Število novosklenjenih pogodb na opazovanem evropskem trgu nepremičnin v obdobju od leta 2009 do leta 2016

Vir: Leaseurope (brez datuma b); Leaseurope (brez datuma c); Leaseurope (brez datuma č); Leaseurope (brez datuma d); Leaseurope (brez datuma e); Leaseurope (brez datuma f); Leaseurope (brez datuma g); Leaseurope (brez datuma h); Leaseurope (brez datuma i); Leaseurope (brez datuma j).

V Prilogi 7 najdem podatke o novosklenjenih lizinskih pogodbah po posameznih letih, od leta 2009 do leta 2016, in po posameznih državah, ki so zajete v opazovan vzorec evropskega nepremičninskega lizinskega trga in ki sem jih opazovala že pri obsegu poslovanja ter, kot sem že prej omenila, so nekatere države v tem vzorcu izvzete, saj v bazi Leaseurope (brez datuma b, brez datuma c, brez datuma č, brez datuma d, brez datuma e, brez datuma f, brez datuma g, brez datuma h, brez datuma i, brez datuma j) ni dostopnih podatkov.

Leta 2009 je največ lizinskih pogodb v opazovanem vzorcu na evropskem trgu nepremičnin sklenila Italija z 9.698 pogodbami. Sledi ji Portugalska, ki je v tem letu sklenila 3.640 pogodb. Na tretjem mestu je Francija z 2.442 sklenjenimi pogodbami. Četrto in peto mesto si delita Španija in Slovenija, ki sta v tem letu sklenili 1.424 in 643 pogodb. Ostale države imajo okoli 243 sklenjenih pogodb ali manj. Takšen razpored držav je enak tudi v naslednjem letu. V nekaterih državah se je število sklenjenih pogodb v primerjavi s prejšnjim letom zmanjšalo, v nekaterih pa povečalo. Italija leta 2011 z 11.132 pogodbami zaseda prvo mesto. Leta 2011 Francija z 2.325 sklenjenimi pogodbami izpodrine Portugalsko z drugega mesta, ta pa pristane na tretjem mestu s 1.715 sklenjenimi pogodbami. Četrto in peto mesto, tako kot v prejšnjem letu, zasedata Španija in Slovenija s 1.300 in 345 sklenjenimi pogodbami. Ostale države v tem letu beležijo okoli 239 novosklenjenih pogodb ali manj.

Leta 2012 ostaja razpored, glede na največje države po številu novosklenjenih pogodb, enak. Razlika med letoma 2011 in 2012 je v tem, da je leta 2012 močno prisoten negativen trend

rasti. Leta 2013 v večini držav še vedno vztraja negativen trend rasti. Razporeditev glede na pet največjih držav glede na število novosklenjenih pogodb je skoraj enaka kot leto prej, le da petega mesta ne zaseda več Slovenija, temveč Poljska. Leta 2014 lahko pri Italiji, ki je na prvem mestu po sklenitvi novih pogodb glede na največje države, zasledimo pozitiven trend rasti v primerjavi z prejšnjim letom, saj tega leta beleži 4.184 novosklenjenih pogodb. Sledi ji Francija s 1.747 novosklenjenimi pogodbami. Tretje, četrto in peto mesto zasedajo Portugalska, Španija in Belgija s 1.606 milijoni, z 957 milijoni in z 202 milijonoma novosklenjenih pogodb. Ostale države v tem letu beležijo okoli 166 milijonov novosklenjenih pogodb ali manj. Slovenija v tem letu beleži okoli 30 pogodb. Leta 2015 in leta 2016 je razporeditev glede na pet največjih držav sledeča: na prvem mestu je Italija, sledi ji Francija, tretje, četrto in peto mesto pa zasedajo Španija, Belgija in Slovenija. Za celotno obdobje lahko na podlagi vseh novosklenjenih pogodb v opazovanih državah opazim negativen trend rasti, z izjemo leta 2014 in 2016.

4.1.3.3 Struktura lizingov glede na vrsto nepremičnine

Na trgu nepremičnin se lizingi izvajajo na različnih vrstah zgradb. Iz baze Leaseurope (brez datuma l, brez datuma m, brez datuma n, brez datuma o, brez datuma p, brez datuma r, brez datuma s, brez datuma š) lahko razberem, da so se lizingi v obdobju od leta 2009 do leta 2016 na trgu nepremičnin sklepali za hotele in druge počitniške nastanitve, poslovne prostore, industrijske, javne, trgovinske in druge zgradbe, ki niso opredeljene v teh sklopih.

V Tabeli 7 so analizirani lizingi glede na vrsto nepremičnin kot odstotni tržni delež glede na celoten obseg poslovanja na trgu nepremičnin. V Prilogi 8 so prikazani podatki o absolutnih zneskih obsega poslovanja glede na vrsto opreme na trgu nepremični. V opazovani vzorec sem, tako kot pri opazovanem Evropskem trgu premičnin, vključila večje število opazovanih držav kot pri analiziranju obsega poslovanja in števila novih pogodb na trgu nepremičnin, saj so podatki, ki so prikazani spodaj, analizirani v podatkovni bazi Leaseurope (brez datuma l, brez datuma m, brez datuma n, brez datuma o, brez datuma p, brez datuma r, brez datuma s, brez datuma š) kot celota in jih ni mogoče izluščiti po posameznih državah. Pri raziskovanju lizingov glede na vrsto nepremičnin naletimo na omejitve. Na podlagi podatkov, ki jih najdem v bazi Leaseurope, vsako leto v opazovanem obdobju variira število opazovanih držav. Leta 2009, 2011 in 2013 je bilo v vzorec zajetih 32 držav, v letih 2012 in 2015 je bilo, leta 2010, 2014 in 2016 pa je bilo v vzorec zajetih 34 držav.

Tabela 7: Delež lizinskih poslov na evropskem trgu nepremičnin glede na vrsto nepremičnine

Lizinski posli glede na vrsto nepremičnine (%)	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Hoteli in druge počitniške nastanitve	4,00	2,00	3,00	2,00	2,00	3,00	3,00	3,00
Poslovni prostori	22,00	20,00	12,00	12,00	15,00	23,00	23,00	22,00
Industrijske zgradbe	35,00	29,00	30,00	31,00	33,00	34,00	34,00	33,00
Javne zgradbe	3,00	14,00	18,00	13,00	11,00	3,00	3,00	1,00
Trgovinske zgradbe	24,00	23,00	23,00	23,00	23,00	24,00	19,00	19,00
Druge zgradbe	12,00	12,00	14,00	19,00	16,00	13,00	18,00	22,00

Vir: Leaseurope (brez datuma l); Leaseurope (brez datuma m); Leaseurope (brez datuma n); Leaseurope (brez datuma o); Leaseurope (brez datuma p); Leaseurope (brez datuma r); Leaseurope (brez datuma s); Leaseurope (brez datuma š).

Leta 2009 je bilo največ lizinskih poslov izpeljanih za industrijske zgradbe, kar predstavlja 35 % vseh sklenjenih poslov na trgu nepremičnin. Drugi največji delež lizinskih poslov je bil izpeljan za trgovinske prostore in sicer kar 24 % vseh sklenjenih poslov. Na tretjem mestu so lizinski posli, sklenjeni za poslovne prostore, ki predstavljajo 22 % vseh poslov na trgu nepremičnin. Za hotele in druge počitniške nastanitve so bili izpeljani 4 % lizinskih poslov in za javne zgradbe 3 % glede na celoten obseg lizinskih poslov na trgu nepremičnin leta 2009. Drugi lizinski posli, ki so bili v tem letu izpeljani na trgu nepremičnin, predstavljajo preostalih 12 % celotnega obsega lizinskih poslov. Naslednje leto, leta 2010, je razporeditev glede na najvišji delež izpeljanih lizinskih poslov na trgu nepremičnin ista kot leta 2009, vendar deleži na področjih skoraj vseh tipov zgradb upadajo, razen pri lizinskih poslih za javne zgradbe. Leta 2010 je bilo največ poslov sklenjenih za industrijske zgradbe, in sicer 29 % vseh sklenjenih poslov na trgu nepremičnin. Sledijo jim posli, ki so bili sklenjeni za trgovinske zgradbe in predstavljajo 23 %. Na tretjem mestu, z 20 %, so lizinski posli, ki so bili sklenjeni za poslovne prostore. Lizinski posli, ki so bili sklenjeni za javne zgradbe predstavljajo 14 %. Zadnji dve mesti zasedajo druge zgradbe in hoteli z 12 % in z 2 % celotnih lizinskih poslov, sklenjenih na opazovanem vzorcu evropskega lizinskega trga nepremičnin.

Od leta 2011 in vse do leta 2016 največji delež lizinskih poslov na opazovanem evropskem trgu nepremičnin predstavljajo lizinski posli za industrijske zgradbe. Drugi največji delež v obdobju od leta 2011 do leta 2016 variira. V obdobju od leta 2011 do leta 2014 predstavljajo drugi največji tržni delež lizinski posli za trgovinske zgradbe. V obdobju od leta 2014 do leta 2016 največji tržni delež predstavljajo lizinski posli za poslovne prostore. Leta 2016 si drugi in tretji tržni delež delita isti odstotek z drugimi zgradbami. Vsi ti deleži variirajo od 22 % do 24 %, odvisno od posameznega leta. Tretji največji delež lizinskih poslov v obdobju od leta 2011 do leta 2016 je bilo izpeljanih za različne zgradbe. Leta 2011 tretji največji delež lizinskih poslov z 18 % predstavljajo posli za javne zgradbe, leta 2012, 2013 in 2016

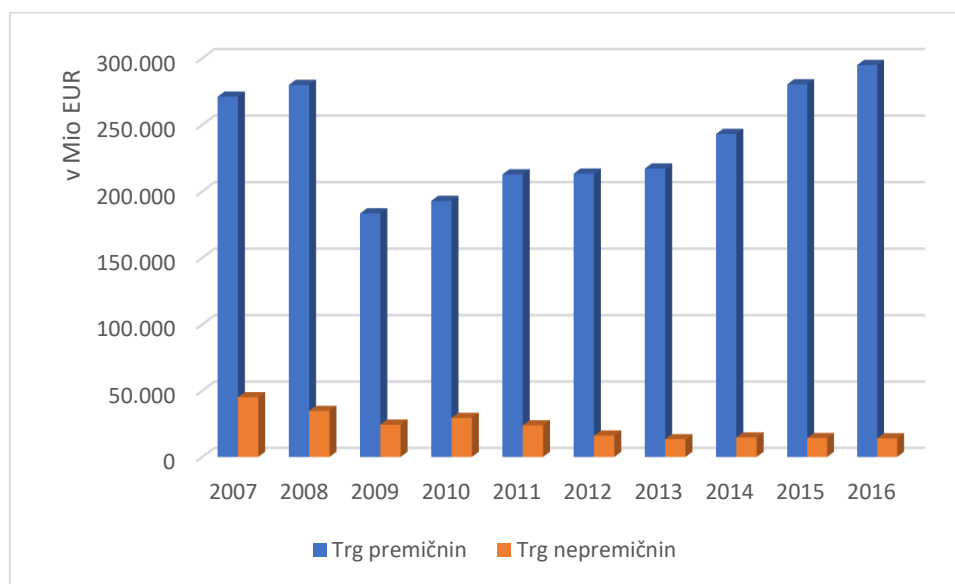
pa z 19 %, 16 % in 22 % posli druge zgradbe. Pri tem, kot že omenjeno, si leta 2016 drugi in tretji tržni delež delijo s poslovnimi prostori, leta 2014 s 23 % lizinskih poslov za poslovne prostore, leta 2015 z 19 % poslov za trgovinske zgradbe. Četrty največji delež lizinskih poslov v obdobju od leta 2011 do leta 2016 ravno tako variira iz leta v leto. Leta 2011, 2014 in 2015 to predstavljajo lizinski posli za druge zgradbe, in sicer s 14 %, 13 % in 18 %. Med letoma 2012 in 2013 predstavljajo ta delež lizinski posli za javne zgradbe in poslovne prostore, in sicer z 12 % in 15 %. Leta 2016 četrty največji delež predstavljajo lizinski posli za trgovinske zgradbe, in sicer z 19 %. Peti največji tržni delež v obdobju od leta 2011 do leta 2016 predstavljajo hoteli in druge počitniške nastanitve, javne zgradbe in poslovni prostori. Leta 2011 in leta 2012 peti največji tržni delež zasedajo lizinski posli za poslovne prostore, in sicer z 12 %. Leta 2013 z 11 % ta delež predstavljajo lizinski posli za industrijske zgradbe. Leta 2014 in 2015 si peti in šesti največji tržni delež delijo lizinski posli za hotele in druge počitniške nastanitve ter javne zgradbe s 3 %. Leta 2016 peti največji tržni delež zasedajo hoteli in druge počitniške nastanitve s 3 %. Šesti največji tržni delež si v obdobju od leta 2011 do leta 2013 delijo hoteli in druge počitniške nastanitve. Leta 2014 in 2015 si, kot že omenjeno, peti in šesti največji tržni delež delijo lizinski posli za hotele in druge počitniške nastanitve ter javne zgradbe s 3 %. Leta 2016 šesto mesto z 1 % zasedajo lizinski posli za javne zgradbe.

4.1.4 Primerjava evropskega trga premičnin in nepremičnin

Evropski lizinski trg lahko razdelim na lizinski trg premičnin in nepremičnin. Spodnja Slika 8 prikazuje obseg poslovanja lizingov na opazovanem evropskem lizinskem trgu premičnin in evropskem lizinskem trgu nepremičnin v obdobju od leta 2007 do leta 2016. V opazovan vzorec je zajetih 23 držav, in sicer Avstrija, Belgija, Bolgarija, Švica, Češka, Nemčija, Danska, Estonija, Španija, Finska, Francija, Velika Britanija, Grčija, Italija, Latvija, Nizozemska, Norveška, Poljska, Portugalska, Romunija, Švedska, Slovenija in Slovaška..

Na evropskem lizinskem trgu nepremičnin je v celotnem opazovanem obdobju prisoten negativen trend rasti, z izjemo leta 2010 in 2014. Tudi trg premičnin je občutil nastanek globalne finančne krize, vendar ne v tolikšni meri kot trg nepremičnin. Po nastanku globalne finančne krize leta 2008 je obseg poslovanja na opazovanem evropskem trgu premičnin upadel, vendar se je postopoma začel postavljati na noge in je tako leta 2016 že prerasel obseg poslovanja, ki ga je beležil pred nastankom globalne finančne krize. Večji obseg lizinskih poslov je sklenjen na trgu premičnin kot na trgu nepremičnin. Globalna finančna kriza je evropski lizinski trg premičnin manj prizadela kot evropski lizinski trg nepremičnin.

Slika 8: Primerjava obsega poslovanja na opazovanem evropskem trgu nepremičnin in trgu premičnin od leta 2007 do leta 2016

Vir: Leaseurope (brez datuma b); Leaseurope (brez datuma c); Leaseurope (brez datuma č); Leaseurope (brez datuma d); Leaseurope (brez datuma e); Leaseurope (brez datuma f); Leaseurope (brez datuma g); Leaseurope (brez datuma h); Leaseurope (brez datuma i); Leaseurope (brez datuma j).

4.2 Primerjava obsega lizingov s krediti

Na podlagi spodnje Tabele 8 razberem, koliko kreditov in lizingovskih poslov je bilo izvedenih v obdobju od leta 2007 do leta 2016. Podatki o kreditnih poslih so zbrani na podlagi podatkov iz baze European Banking Federation (brez datuma a, brez datuma b, brez datuma c, brez datuma č) in vključujejo vse države v Evropi, medtem ko so podatki o lizingovskih poslih zbrani na podlagi podatkov iz baze Leaseurope (brez datuma b, brez datuma c, brez datuma č, brez datuma d, brez datuma e, brez datuma f, brez datuma g, brez datuma h, brez datuma i, brez datuma j), kjer je zbran le določen vzorec evropskih držav. Leta 2007, 2011, 2013 in 2015 je bilo v vzorec zajetih 28 držav, leta 2008 in leta 2009 pa 25 držav. Leta 2010 je bilo v vzorec zajetih 27 držav, v letih 2012, 2014 in 2016 pa 29 držav.

Na podlagi spodnje Tabele 8 razberem, da je kreditnih poslov več kot lizingovskih. Kreditni posli od leta 2007 do leta 2011 beležijo pozitiven trend rasti, saj od leta 2007 do leta 2011 z 22,80 trilijona zrastejo na kar 24,5 trilijona evrov. Med letoma 2011 in 2012 upadejo s 24,50 na 24,30 trilijona evrov. Negativen trend je prisoten do leta 2014, ko je bilo izpeljanih za 22,80 trilijona kreditnih poslov, od leta 2015 dalje pa je ponovno prisoten pozitiven trend rasti. Medtem je v istem obdobju lizingovskih poslov relativno manj v primerjavi s kreditnimi posli, vendar lahko na podlagi spodnjih podatkov sklepamo, da je lizingovski trg v tem opazovanem obdobju stabilnejši. Skoraj vsa leta v opazovanem obdobju znašajo lizingovski

posli okoli 0,30 trilijona evrov, le leta 2009 in 2010 obseg lizinskih poslov znaša okoli 0,20 trilijona evrov.

Tabela 8: Obseg lizingov in kreditov na evropskem trgu

Obseg poslovanja (v trilijonih evrih)		
Leto	Kredit	Lizing
2007	22,80	0,34
2008	23,30	0,33
2009	23,50	0,21
2010	23,60	0,22
2011	24,50	0,26
2012	24,30	0,25
2013	23,20	0,25
2014	22,80	0,28
2015	23,50	0,31
2016	23,60	0,33

Vir: European Banking Federation (brez datuma a); European Banking Federation (brez datuma b); European Banking Federation (brez datuma c); European Banking Federation (brez datuma č); Leaseurope (brez datuma b); Leaseurope (brez datuma c); Leaseurope (brez datuma č); Leaseurope (brez datuma d); Leaseurope (brez datuma e); Leaseurope (brez datuma f); Leaseurope (brez datuma g); Leaseurope (brez datuma h); Leaseurope (brez datuma i); Leaseurope (brez datuma j).

Globalna finančna kriza je bolj kot lizinski sektor prizadela bančni sektor. Lizingi so varnejši tip financiranja od kreditnih poslov, ker je lizing bolj zavarovan dolžniški vir financiranja kot kredit. V času, ko je nastopila finančna kriza, so banke imele strožje zahteve za pridobitev kredita kot lizinske hiše.

4.3 Glavne ugotovitve posledic finančne krize na lizinski sektor v Evropi

Glavne ugotovitve analize, na celotnem evropskem lizinskem trgu, Evropskem trgu nepremičnin in premičnin so prikazane v spodnji Tabeli 9.

Tabela 9: Evropski lizinski sektor in glavne ugotovitve vpliva finančne krize

Glavne ugotovitve	
Evropski lizinski trg	Negativen trend rasti, prikazan od leta 2008 do leta 2009, saj se je obseg poslovanja zmanjšal za več kot 30 %. Od leta 2010 dalje je na trgu prisoten pozitiven trend, vendar obseg poslovanja še ne presega obsega poslovanja, ki ga je opazovan evropski lizinski trg beležil pred globalno finančno krizo. Od leta 2009 do leta 2016 se je število novosklenjenih pogodb na evropskem lizinskem trgu povečevalo.
Evropski lizinski trg premičnin	V opazovanem obdobju, torej od leta 2007 do leta 2016, število obsega poslovanja in število novosklenjenih pogodb variira. Od leta 2009 dalje je na trgu premičnin prisoten pozitiven trend. Leta 2016 evropski trg premičnin beleži večji obseg poslovanja kot ga je beležil leta 2007. Na trgu premičnin je pri lizinskih poslih največ lizingojemalcev iz storitvenega sektorja, medtem ko se je največ lizinskih poslov sklepalo za osebna in gospodarska vozila.
Evropski lizinski trg nepremičnin	Večino let je prisoten negativen trend rasti glede na obseg poslovanja, z izjemo leta 2010 in 2014. Prav tako se je število novosklenjenih pogodb zmanjševalo, razen leta 2014 in 2016. Največ lizinskih poslov je sklenjenih za industrijske zgradbe, če gledam z vidika lizinskih poslov glede na vrsto nepremičnin.

Vir: Leaseurope (brez datuma b); Leaseurope (brez datuma c); Leaseurope (brez datuma č); Leaseurope (brez datuma d); Leaseurope (brez datuma e); Leaseurope (brez datuma f); Leaseurope (brez datuma g); Leaseurope (brez datuma h); Leaseurope (brez datuma i); Leaseurope (brez datuma j); Leaseurope (brez datuma l); Leaseurope (brez datuma m); Leaseurope (brez datuma n); Leaseurope (brez datuma o); Leaseurope (brez datuma p); Leaseurope (brez datuma r); Leaseurope (brez datuma s); Leaseurope (brez datuma š).

5 RAZISKAVA O POVEZANOSTI VELIKOSTI LIZINŠKIH HIŠ IN OBSEGOM POSLOVANJA V LIZINŠKIH HIŠAH MED FINANČNO KRIZO

5.1 Metodologija

V tem delu bom obseg poslovanja povezala z velikostjo lizinskih hiš. Pri velikosti lizinskih hiš uporabljam dve meritvi, in sicer obseg kapitala in obseg celotnih sredstev. Raziskava o povezanosti obsega poslovanja z velikostjo lizinskih hiš temelji na raziskavi Košaka, Li, Lončarskega in Marinča (2014), kjer ugotavljajo, kako kapital posamezne banke vpliva na obseg poslovanja. Ta študija temelji na vzorcu 131 bank po celem svetu, medtem ko moja

raziskava temelji na vzorcu lizingov v Evropi, ki zajema 28 evropskih lizinških hiš, ki imajo konsolidirane podatke. V raziskavi preučujem obdobje med in po globalni finančni krizi, od leta 2008 do leta 2016. Glavno tezo svoje empirične analize, ki se glasi: »*Velikost lizinških hiš je pomemben dejavnik za zagotavljanje obsega poslovanja lizinških hiš v poslovnem ciklu gospodarstva,*« sem razvila na podlagi literature in predhodnih raziskav in jo bom skušala dokazati z ekonometrično analizo.

Za kapital posameznih bank je značilno, da deluje kot »varovalec« pred izgubami, predvsem pred insolventnostjo. Razlog za povišanje regulatornega kapitala je, da v kriznih časih omogoča večjo rast posojil, zato takrat obseg kapitala pozitivno vpliva na obseg poslovanja (Košak, Li, Lončarski & Marinč, 2014).

Regulatorji vedno bolj nadzorujejo finančne trge. Lizinške hiše, ki so v lasti bank, morajo na podlagi kapitalskega sporazuma Basel III povečati svoj kapital, kar ni poceni. Po nastopu finančne krize so regulatorji zahtevali višji kapital, da bi bile lizinške hiše v času krize sposobne ohranjati svoje poslovanje (Bratanič, 2015).

Na podlagi Hipoteze 1 – velikost lizinških hiš pozitivno vpliva na njihov obseg poslovanja. Pojav krize v gospodarstvu ne povzroči negativne povezave med velikostjo lizinških hiš in njihovim obsegom poslovanja – skušam raziskati povezanost obsega poslovanja z velikostjo lizinških hiš med globalno finančno krizo. Pri velikosti lizinških hiš uporabljam dve meritvi, in sicer obseg kapitala in obseg celotnih sredstev.

5.2 Podatki

Z ekonometrično analizo skušam ugotoviti, kakšen vpliv ima velikost lizinških hiš, torej obseg kapitala in obseg sredstev, na njihov obseg poslovanja. V podatkovni bazi Fitchconnect (brez datuma) so objavljeni finančni podatki za 96 evropskih lizinških hiš v obdobju od leta 2008 do leta 2016. Ti podatki so objavljeni na konsolidirani ravni ali na nekonsolidirani ravni. Nekonsolidirane podatke je v bazi Fitchconnect (brez datuma) objavilo 68 od 96 evropskih lizinških hiš, konsolidirane podatke pa 28 evropskih lizinških hiš. Glede na razpoložljivost podatkov, ki jih ponuja baza Fitchconnect (brez datuma), sem za opazovane spremenljivke vzela lizinške hiše, ki so objavile konsolidirane podatke. Lizinške hiše, ki sem jih zajela v opazovan vzorec, so prisotne v 8 državah v Evropi, in sicer v Franciji, Italiji, Nemčiji, Nizozemski, Poljski, Rusiji, Turčiji in Veliki Britaniji. Na podlagi baze Eurostat (brez datuma) in baze World Bank (brez datuma) sem pridobila podatke o rasti bruto domačega proizvoda za posamezno državo.

V Tabeli 10 je prikazana opisna statistika spremenljivk modela. Celoten vzorec opazovanega modela sestavlja 28 evropskih lizinskih hiš v obdobju od leta 2008 do leta 2016. Skupno število opazovanj za lizinske hiše v opazovanem obdobju je 252, kar prikazuje drugi stolpec v Tabeli 10, ki za to obdobje meri tudi število opazovanj po posamezni spremenljivki. Število opazovanj po posameznih spremenljivkah variira. Tretji in četrti stolpec v spodnji tabeli prikazujeta aritmetično sredino in standardni odklon. Četrti in peti stolpec prikazujeta minimalno in maksimalno vrednost posamezne spremenljivke.

Tabela 10: Opisna statistika spremenljivk modela

	Število opazovanj	Aritmetična sredina	Standardni odklon	Minimum	Maksimum
Lizinske hiše	252	14,50	8,09	1,00	29,00
Obseg sredstev (Mio EUR)	209	12.333,54	209.111,68	99,00	130.248,00
Kapital (Mio EUR)	223	1.228,71	2.227,01	-219,00	16.951,00
Posojila (Mio EUR)	209	9.883,39	17.097,35	57,00	103.630,00
Bruto domači proizvod (%)	252	1,47	3,60	-8,00	11,00

Vir: Eurostat (brez datuma); Fitchconnect (brez datuma); World Bank (brez datuma).

Povprečna vrednost sredstev v opazovanem obdobju, od leta 2008 do leta 2016, znaša 12.233 milijonov evrov, medtem ko povprečna vrednost dolgoročnih sredstev v enakem obdobju za opazovane lizinske hiše znaša 268 milijonov evrov. Povprečna vrednost kapitala in posojil lizinskih hiš znaša 1.228 milijonov evrov in 9.883 milijonov evrov. V obdobju od leta 2008 do leta 2016 znaša letna povprečna rast bruto domačega proizvoda 1,47 %, ki v modelu predstavlja makroekonomska kontrolno spremenljivko.

Korelacije med celotnimi sredstvi, kapitalom in posojili so prikazane v spodnji Tabeli 11. V Tabeli 11 vidim, da so opazovane spremenljivke med seboj pozitivno povezane.

Tabela 11: Prikaz korelacije med opazovanimi spremenljivkami

	Posojila	Kapital	Obseg sredstev
Posojila	1,00		
Kapital	0,94	1,00	
Obseg sredstev	0,99	0,96	1,00

Vir: Fitchconnect (brez datuma).

5.3 Empirična analiza

Na podlagi razpoložljivih podatkov iz baze Fitchconnect (brez datuma) sem izvedla regresijo. Pri ekonometrični analizi uporabljam panelne podatke, ki jih analiziram s pomočjo računalniškega programa Stata. Ugotoviti namreč skušam, kakšen vpliv ima velikost lizinskih hiš na njihov obseg poslovanja v kriznih časih od leta 2008 do leta 2010 ter v nekriznih časih od leta 2012 do leta 2016.

Splošna enačba (1) in splošna enačba (2), ki ju uporabim v svoji ekonometrični analizi pri ugotavljanju povezave med velikostjo lizinskih hiš – torej obsegom sredstev in obsegom kapitala – in obsegom poslovanja, sta sledeči:

$$\log POSOJILA_{it} = \alpha_i + \beta_2 \log SREDSTVA_{it} + \beta_3 BDP_{it} + \beta_4 Y_1 + u_{it} \quad (1)$$

in

$$\log POSOJILA_{it} = \alpha_i + \beta_2 \log KAPITAL_{it} + \beta_3 BDP_{it} + \beta_4 Y_1 + u_{it} \quad (2)$$

Pri tem

- je α_i konstanta,
- so $\beta_2, \beta_3, \beta_4$ koeficienti,
- je $\log POSOJILA_{it}$ logaritmirana rast posojil lizinskih hiš lizingojemalcem,
- $\log SREDSTVA_{it}$ predstavlja logaritmirano rast obsega celotnih sredstev,
- $\log KAPITAL_{it}$ predstavlja logaritmirano rast obsega kapitala,
- BDP_{it} je makroekonomska kontrolna spremenljivka, povprečna letna rast bruto domačega proizvoda,
- u_{it} predstavlja slučajno spremenljivko ($0, \sigma_\varepsilon^2$),
- Y_1 predstavlja nepravo spremenljivko za finančno krizo, ki ima vrednost 1 v obdobju od leta 2008 do leta 2010 in vrednost 0 v ostalih opazovanih letih, torej od leta 2011 do leta 2016, in jo v nadaljevanju poimenujem tudi finančna kriza,
- $i = 1, 2, \dots, N$, pri čemer N predstavlja število lizinskih hiš v opazovanem vzorcu,
- $t = 1, 2, \dots, T_i$, pri čemer T_i predstavlja število let v vzorcu lizinskih hiš i .

Ocenjujem dve različni specifikaciji modela na podlagi dveh različnih meritev za velikost lizinskih hiš, in sicer za obseg kapitala in obseg celotnih sredstev. Povezavo med velikostjo lizinskih hiš in obsegom poslovanja ocenjujem z enostavnim linearnim modelom na podlagi metode fiksnih učinkov. Vključila sem tudi nepravo spremenljivko kot kontrolo za krizne čase – katero v nadaljevanju poimenujem finančna kriza – kot kontrolo za domače povpraševanje sem sledila pristopom Košaka, Li, Lončarskega in Marinča (2014). Na podlagi tega sem vključila povprečno medletno rast bruto domačega proizvoda kot makroekonomsko kontrolno spremenljivko. Hausman test nakazuje, da je v moji raziskavi najbolje uporabiti metodo fiksnih učinkov.

5.4 Rezultati empirične analize

Tabela 12 prikazuje rezultate za povezavo med velikostjo lizinskih hiš in obsegom poslovanja, ki je ocenjena z enostavnim linearnim modelom, na podlagi metode fiksnih učinkov. V prvem stolpcu so prikazane spremenljivke modela, medtem ko drugi in tretji stolpec prikazujeta rezultate metode fiksnih učinkov med posojili in naslednjimi spremenljivkami – merila za velikost lizinskih hiš (oziroma specifikacija, ki vključuje kapital, v prvem stolpcu in specifikacija, ki vključuje celotna sredstva, v drugem), vključeno finančno krizo, in makroekonomsko kontrolno spremenljivko, ki jo v model vključim z namenom zajetja učinka povpraševanja na strani posojil. Rezultati, ki so prikazani v stolpcih v spodnji Tabeli 12, kažejo na pozitivno povezavo med meritvijo za velikost lizinskih hiš in obsegom poslovanja. Ocenjen koeficient za finančno krizo nakazuje na to, da velikost lizinskih hiš blaži potencialne negativne učinke krize, ki ni negativno vplivala na slednjo povezavo, kar potrjuje tezo, v kateri trdim, da velikost lizinskih hiš pozitivno vpliva na njihov obseg poslovanja in da pojav krize v gospodarstvu ne povzroči negativne povezave med velikostjo lizinskih hiš in njihovim obsegom poslovanja.

Tabela 12: Rezultati empirične analize

	(1) Posojila	(2) Posojila
Konstanta	5,1562*** (0,4480)	0,4401*** (0,4221)
Kapital	0,4612*** (0,07117)	
Celotna sredstva		0,9143*** (0,0513)
Finančna kriza	-0,0748 (0,0752)	0,0174 (0,2100)
Bruto domači proizvod	0,0107 (0,0089)	0,0098 (0,0064)

Legenda: »***« v Tabeli 12 prikazuje 1-% verjetnost.

Vir.: Eurostat (brez datuma); Fitchconnect (brez datuma); World Bank (brez datuma).

Podobno kot Košak, Li, Lončarski in Marinč (2014) ugotavljajo, da velikost bank zagotavlja absorpcijo izgub in preprečitev nelikvidnosti bank, ugotavljam tudi jaz v primeru lizinskih hiš.

Lizinske hiše z večjim obsegom kapitala in sredstev so manj izpostavljene njihovem kreditnemu in likvidnostnemu tveganju, zato lahko lizinske hiše v času krize zagotavljajo tržno financiranje in spodbudijo rast lizingov. Lizinske hiše, ki imajo manjši obseg kapitala in sredstev, se v času krize soočajo z likvidnostnimi težavami, kar privede do manjšega

obsega poslovanja (Leskovar, 2018). Ravno zato je velikost pomemben dejavnik za zagotavljanje obsega poslovanja lizinskih hiš v poslovnem ciklu gospodarstva.

SKLEP

Ekonomski pomen lizinga je v tem, da zagotavlja kapital, ki se uporablja za naložbene namene (Leaseurope, brez datuma k). Finančna kriza, ki se je začela leta 2007, je zaznamovala tudi lizinski sektor. S pomočjo podatkovnih baz European Banking Federation, Eurostat, Fitchconnect, Leaseurope in World Bank sem ugotovila kakšen učinek je imela globalna finančna kriza na evropski lizinski trg.

Obseg poslovanja opazovanega celotnega evropskega lizinskega trga je po nastanku globalne finančne krize upadel, in sicer za več kot 30 %. Leta 2010 se je začel počasi postavljati nazaj na noge. Če izhajam iz števil, vidim, da kljub pozitivnemu trendu, ki je opazovani evropski lizinski trg spremljal od leta 2010 do leta 2016, opazovan celotni evropski lizinski trg še ni dosegel obsega poslovanja, ki ga je beležil pred krizo. Leta 2016 je beležil 308.894 milijonov evrov obsega poslovanja, medtem ko je leta 2007 beležil 316.037 milijonov evrov obsega poslovanja. Posamezne države so iz leta v leto različno beležile negativen ali pozitiven trend rasti glede na obseg poslovanja, medtem ko so tržni deleži držav z največjim obsegom poslovanja skorajda enaki, le da se države izmenjujejo glede na velikost tržnih deležev. Največje države v obdobju od leta 2007 do leta 2016 so naslednje: Italija, Francija, Nemčija, Španija, Švedska in Velika Britanija.

Število novosklenjenih pogodb se je na opazovanem celotnem evropskem lizinskem trgu v opazovanem obdobju od leta 2009 do leta 2016 povečevalo. Leta 2009 je opazovan lizinski trg beležil okoli 5 milijonov novosklenjenih pogodb, medtem ko je leta 2016 beležil 7 milijonov novosklenjenih pogodb.

Obseg poslovanja na opazovanem evropskem trgu premičnin je v opazovanem obdobju, od leta 2007 do leta 2016, variiral iz leta v leto. Večino let je na trgu prisoten pozitiven trend rasti, z izjemo leta 2009, ko je na trgu premičnin prisoten negativen trend rasti z vidika obsega poslovanja. Od leta 2009 do leta 2016 lizinski trg premičnin beleži pozitiven trend rasti. Obseg poslovanja opazovanega Evropskega lizinskega trga premičnin leta 2016 obsega več poslovanja kot leta 2007, in sicer je obseg poslovanja leta 2007 znašal 271.020 milijonov evrov, medtem ko je leta 2016 znašal 294.869 milijonov evrov. Ravno tako kot pri obsegu poslovanja število novosklenjenih pogodb v obdobju od leta 2009 do leta 2016 narašča.

Na opazovanem evropskem trgu premičnin so v opazovanem obdobju, torej od leta 2009 do leta 2016, lizinski posli razdeljeni med naslednje lizingojemalce: med potrošnike, storitveni sektor, javni, proizvodni in gradbeniški sektor, med kmetijski, gozdarski in ribiški sektor ter z drugimi, ki ne spadajo v našete kategorije. V celotnem opazovanem obdobju je največ takšnih lizingojemalcev, ki delujejo v storitvenem sektorju, sledijo jim lizingojemalci, ki

delujejo v proizvodnem in gradbeniškem sektorju ter potrošniki, nato lizingojemalci, ki delujejo v kmetijskem, gozdarskem in ribiškem sektorju ter drugimi, ki ne spadajo v zgoraj naštetih kategorije.

Lizinški posli so se v opazovanem obdobju, od leta 2009 do leta 2016, na opazovanem evropskem trgu premičnin izvajali za različne predmete pogodbenega razmerja. V obdobju od leta 2009 do leta 2016 so se izvajali za vozila, stroje, industrijsko opremo, računalnike in računalniško opremo ter druge predmete, ki niso opredeljeni v naštetih sklopih. Največ liziških poslov je bilo sklenjenih za osebna vozila, katerim so sledila gospodarska vozila, stroji in industrijska oprema. Najmanj liziških poslov je bilo sklenjenih za računalnike in računalniško opremo ter drugo opremo, ki so lahko del pogodbenega razmerja pri lizingih in ne spadajo v zgoraj naštetih kategorije.

Obseg poslovanja opazovanega evropskega trga nepremičnin beleži v opazovanem obdobju, od leta 2007 do leta 2016, negativen trend rasti z izjemo dveh let, in sicer leta 2010 in 2014. Leta 2007 opazovan evropski liziški trg nepremičnin beleži 45.017 milijonov evrov obsega poslovanja, v letu 2016 se ta številka znatno zmanjša, saj opazovan liziški trg v tem letu beleži le še 14.025 milijonov evrov obsega poslovanja. Največje države glede na obseg poslovanja so v opazovanem obdobju naslednje: Avstrija, Belgija, Italija, Francija, Španija in Portugalska. V vseh opazovanih državah je na opazovanem trgu prisoten negativen trend rasti.

Število novosklenjenih pogodb se je v opazovanem obdobju od leta 2009 do leta 2016 zmanjševalo, z izjemo leta 2014 in 2016. Leta 2009 je bilo na opazovanem liziškem trgu nepremičnin sklenjenih 19 tisoč pogodb, medtem ko je bilo leta 2016 sklenjenih le še 8 tisoč pogodb, kar je za polovico manj kot leta 2009. V celotnem opazovanem obdobju je opazen negativen trend rasti.

Na opazovanem evropskem trgu nepremičnin se liziški posli izvajajo na različnih vrstah zgradb. Liziški posli v obdobju od leta 2009 do leta 2016 so se na opazovanem trgu sklepali za hotele in druge počitniške nastanitve, poslovne prostore, industrijske, javne, trgovinske in druge zgradbe, ki niso opredeljene v teh sklopih. Največ liziških poslov je bilo sklenjenih za industrijske zgradbe, poslovne prostore in trgovinske zgradbe, medtem ko manjši delež liziških poslov v tem obdobju predstavljajo posli, ki so bili sklenjeni za hotele in druge počitniške nastanitve, javne zgradbe in druge zgradbe, ki niso opredeljene v zgoraj naštetih sklopih.

Po primerjavi obsega poslovanja obeh opazovanih evropskih liziških trgov, torej trg nepremičnin in premičnin, lahko vidim, da je na trgu nepremičnin v celotnem opazovanem obdobju prisoten negativen trend, z izjemo dveh let. Trg premičnin je sprva sicer zaznamoval negativen trend rasti, vendar se je kmalu zatem začel postavljati nazaj na noge in je tako leta 2016 že prerasel obseg poslovanja, ki ga je beležil pred nastankom globalne finančne krize.

Globalna finančna kriza je lizinški trg premičnin prizadela manj kot trg nepremičnin, saj vzrok za krizo izhaja s trga nepremičnin.

Bančni sektor je globalna finančna prizadela bolj kot lizinški sektor. Lizing je bolje zavarovan dolžniški vir financiranja kot kredit in bolje zavarovan dolžniški vir financiranja. Banke so imele prav zato strožje zahteve za pridobitev kredita, saj težje zavarujejo svojo terjatev kot pri lizingu.

Rezultati empirične analize kažejo na pozitivno povezavo med meritvijo za velikost lizinških hiš in obsegom poslovanja. Velikost lizinških hiš blaži potencialne negativne učinke krize, kar nakazuje ocenjen koeficient za finančno krizo, in s tem potrjuje Hipotezo 1. Velikost lizinških hiš vpliva na njihovo izpostavljenost tveganju. Manjša izpostavljenost pomeni večjo rast lizingov tudi v kriznih časih. Večja kot je lizing hiša, manjša je izpostavljenosti likvidnostnemu in kreditnemu tveganju in obratno. Kar dokazuje tudi tezo, da je velikost lizinške hiše pomemben dejavnik za zagotavljanje obsega poslovanja lizinških hiš v poslovnem ciklu gospodarstva.

LITERATURA IN VIRI

1. Achterberg, E. & Heintz, H. (2012, oktober). *Basel III summary*. Pridobljeno 15. avgusta 2018 iz http://www.riskquest.com/wp-content/uploads/2016/09/whitepaper_basel_iii.pdf
2. Allen, F. & Carletti, E. (2010). An Overview of the Crisis: Causes, Consequences, and Solutions. *International Review of Finance*, 10(1), 1–26.
3. Basel Committee on Banking Supervision. (2009, julij). *Enhancements to the Basel II framework*. Pridobljeno 18. aprila 2018 iz <https://www.bis.org/publ/bcbs157.pdf>
4. Basel Committee on Banking Supervision. (2011, junij). *Basel III: A global regulatory framework for more resilient banks and banking systems*. Pridobljeno 25. maja 2018 iz <https://www.bis.org/publ/bcbs189.pdf>
5. Basel Committee on Banking Supervision. (2014, oktober). *Basel III: the net stable funding ratio*. Pridobljeno 30. maja 2018 iz <https://www.bis.org/bcbs/publ/d295.pdf>
6. Basel Committee on Banking Supervision. (2017, december). *Basel III: Finalising post-crisis reforms*. Pridobljeno 10. aprila 2018 iz <https://www.bis.org/bcbs/publ/d424.pdf>
7. Bergant, Ž. (2006). Lizing kot oblika zadolževanja. *Zbornik 8. izobraževanja seminarja o javnih financah in državnem revidiranju* (str. 53–73). Portorož: Zveza ekonomistov Slovenije.
8. Berk, A., Peterlin, J. & Ribarič, P. (2005). *Obvladovanje tveganj*. Ljubljana: GV Založba.
9. Bank for International Settlements. (2018, 14. april). *History of the Basel Committee*. Pridobljeno 9. julija 2018 iz <https://www.bis.org/bcbs/history.htm>

10. Bratanič, J. (2015, 29. april). *Obsedenost s kapitalom ubija banke in gospodarstvo*. Pridobljeno 15. maja 2018 iz <https://www.dnevnik.si/1042712008>
11. Cannata, F. & Quagliarriello, M. (2009, 14. januar). *The role of Basel II in the Subprime Financial Crisis: Guilty or Not Guilty?* Pridobljeno 7. julija 2018 iz <http://ssrn.com/abstract=1330417>
12. Certified Practising Accountant Australia. (2008, april). *Understanding and managing interest rate risk*. Pridobljeno 12. junija 2018 iz https://www.cpaaustralia.com.au/~/_media/corporate/allfiles/document/professional-resources/business/understanding-and-managing-interest-rate-risk-guide.pdf?la=en
13. Deželak, B. (2018). *Informacije, ki jih dobimo iz letnega poročila*. Ljubljana: Združenje bank Slovenije.
14. Dimovski, V. & Gregorič, A. (2000). *Temelji Bančništva*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
15. Doles, J. (2013). Zakaj Basel III? *Bančni vestnik*, 62(7–8), 18–21.
16. Doles, J. (2018a, 10. februar). *Likvidnostno tveganje*. Pridobljeno 9. julija 2018 iz <https://www.omegafinance.si/seminar/seminar/likvidnostno-tveganje/>
17. Doles, J. (2018b, 1. marec). *Tržno tveganje*. Pridobljeno 9. julija 2018 iz <https://www.omegafinance.si/seminar/seminar/trzno-tveganje/>
18. Doles, J. (2018c, 26. februar). *Upravljanje Likvidnostnega tveganja*. Pridobljeno 9. julija 2018 iz <https://www.omegafinance.si/seminar/tveganja/upravljanje-likvidnostnega-tveganja/>
19. European Banking Authority. (2017, 12. maj). *Final Guidelines for Accounting for Expected Credit Loss*. Pridobljeno 5. maja 2018 iz <http://www.eba.europa.eu/documents/10180/1842525/Final+Guidelines+on+Accounting+for+Expected+Credit+Losses+%28EBA-GL-2017-06%29.pdf>
20. Elliott, L. (2011, 7. avgust). *Global financial crisis: five key stages 2007–2011*. Pridobljeno 9. aprila 2018 iz <https://www.theguardian.com/business/2011/aug/07/global-financial-crisis-key-stages>
21. European Banking Federation. (brez datuma a). *EBF Facts & Figures 2016*. Pridobljeno 30. junija 2018 iz <https://www.ebf.eu/wp-content/uploads/2018/07/EBF-Facts-Figures-2016.pdf>
22. European Banking Federation. (brez datuma b). *European Banking Sector Facts & Figures 2014*. Pridobljeno 30. junija 2018 iz https://www.ebf.eu/wpcontent/uploads/2017/12/European_Banking_Sector_Facts__Figures_2014.pdf
23. European Banking Federation. (brez datuma c). *European Banking Sector Facts & Figures 2015*. Pridobljeno 30. junija 2018 iz <https://www.ebf.eu/wp-content/uploads/2017/01/FF2015-resized.pdf>
24. European Banking Federation. (brez datuma č). *EBF Facts & Figures 2017*. Pridobljeno 30. junija 2018 iz <https://www.ebf.eu/wp-content/uploads/2018/07/EBF-Facts-Figures-2017.pdf>
25. Eurostat. (brez datuma). *Real growth rate – volume*. Pridobljeno 20. septembra 2018 iz

- <https://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tec00115>
26. Fitchconnect. (brez datuma). *Fitchconnect: Entities*. Pridobljeno 5. junija 2018 iz <https://app.fitchconnect.com/screener>
 27. Jezernik, S. (2003). Leasing kot sodobna oblika financiranja. *Lex localis*. I(1), 137–145.
 28. Kapitalska družba. (2018, 5. januar). *Upravljanje s tveganji SODPZ*. Pridobljeno 16. junija 2018 iz http://www.kapitalska-druzba.si/_files/4536/SODPZ_Tveganja_05012018.pdf
 29. Kendall, R. (1998). *Risk management for executives: a practical approach to controlling business risk*. London: Pitman Publishing.
 30. Košak, M., Li, S., Lončarski, I. & Marinč, M. (2014). *Quality of Bank Capital and Bank Lending Behaviour during the Global Financial Crisis*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
 31. Kovač, M. (2011). *Finančne storitve*. Maribor: De Vesta.
 32. Kraemer-Eis, H. & Lang, F. (2012, avgust). *The importance of leasing for SME finance*. Pridobljeno 2. maja 2018 iz http://www.eif.org/news_centre/research/eif_wp_2012_15_The%20importance%20of%20leasing%20for%20SME%20finance_August_2102.pdf
 33. Karpe, P. (1997). Klasična tveganja bančnega poslovanja – kreditno tveganje. *Bančni vestnik*, 46, 36–38.
 34. Križaj, M. (2018). *Ocena tveganja pri leasingu nepremičnin*. Ljubljana: Združenje bank Slovenije.
 35. Leaseurope. (brez datuma a). *About us*. Pridobljeno 30. junija iz <http://www.leaseurope.org/index.php?page=about-us>
 36. Leaseurope. (brez datuma b). *European Leasing Market 2007 abridged*. Pridobljeno 30. junija 2018 iz <http://www.leaseurope.org/uploads/documents/stats/2007%20European%20Leasing%20Market%20abridged.pdf>
 37. Leaseurope. (brez datuma c). *European Leasing Market 2008(3)*. Pridobljeno 30. junija 2018 iz <http://www.leaseurope.org/uploads/documents/stats/European%20Leasing%20Market%202008%283%29.pdf>
 38. Leaseurope. (brez datuma č). *Annual Survey 2009*. Pridobljeno 30. junija iz <http://www.leaseurope.org/uploads/documents/stats/European%20Leasing%20Market%202009.pdf>
 39. Leaseurope. (brez datuma d). *Annual Survey 2010*. Pridobljeno 30. junija 2018 iz <http://www.leaseurope.org/uploads/documents/stats/European%20Leasing%20Market%202010.pdf>
 40. Leaseurope. (brez datuma e). *Annual Survey 2011*. Pridobljeno 30. junija 2018 iz <http://www.leaseurope.org/uploads/documents/stats/European%20Leasing%20Market%202011.pdf>
 41. Leaseurope. (brez datuma f). *Annual Survey 2012*. Pridobljeno 30. junija 2018 iz

- <http://www.leaseurope.org/uploads/documents/stats/European%20Leasing%20Market%202012.pdf>
42. Leaseurope. (brez datuma g). *Annual Survey 2013*. Pridobljeno 30. junija 2018 iz <http://www.leaseurope.org/uploads/documents/stats/European%20Leasing%20Market%202013.pdf>
43. Leaseurope. (brez datuma h). *Annual Survey 2014*. Pridobljeno 30. junija 2018 iz <http://www.leaseurope.org/uploads/documents/stats/European%20Leasing%20Market%202014.pdf>
44. Leaseurope. (brez datuma i). *Annual Survey 2015*. Pridobljeno 30. junija 2018 iz <http://www.leaseurope.org/uploads/documents/stats/European%20Leasing%20Market%202015.pdf>
45. Leaseurope. (brez datuma j). *Annual Survey 2016*. Pridobljeno 30. junija 2018 iz <http://www.leaseurope.org/uploads/documents/stats/European%20Leasing%20Market%202016.pdf>
46. Leaseurope. (brez datuma k). *Introduction*. Pridobljeno 15. maja 2018 iz <http://www.leaseurope.org/index.php?page=rental-leasing-introduction>
47. Leaseurope. (brez datuma l). *Key Facts and Figures 2009*. Pridobljeno 30. junija 2018 iz http://www.leaseurope.org/uploads/documents/FF_Leaseurope_09.pdf
48. Leaseurope. (brez datuma m). *Key Facts and Figures 2010*. Pridobljeno 30. junija 2018 iz http://www.leaseurope.org/uploads/documents/FF_Leaseurope_2010.pdf
49. Leaseurope. (brez datuma n). *Key Facts and Figures 2011*. Pridobljeno 30. junija 2018 iz <http://www.leaseurope.org/uploads/documents/FF%20Leaseurope%202011.pdf>
50. Leaseurope. (brez datuma o). *Key Facts and Figures 2012*. Pridobljeno 30. junija 2018 iz <http://www.leaseurope.org/uploads/documents/FF%20Leaseurope%202012.pdf>
51. Leaseurope. (brez datuma p). *Key Facts and Figures 2013*. Pridobljeno 30. junija 2018 iz <http://www.leaseurope.org/uploads/documents/FF%20Leaseurope%202013.pdf>
52. Leaseurope. (brez datuma r). *Key Facts and Figures 2014*. Pridobljeno 30. junija 2018 iz <http://www.leaseurope.org/uploads/documents/FF%20Leaseurope%202014.pdf>
53. Leaseurope. (brez datuma s). *Key Facts and Figures 2015*. Pridobljeno 30. junija 2018 iz http://www.leaseurope.org/uploads/documents/LeaseuropeFF_15.pdf
54. Leaseurope. (brez datuma š). *Key Facts and Figures 2016*. Pridobljeno 30. junija 2018 iz http://www.leaseurope.org/uploads/documents/LeaseuropeFF_16.pdf
55. Leaseurope. (brez datuma t). *SME leasing*. Pridobljeno 16. maja 2018 iz <http://www.leaseurope.org/index.php?page=smeleasing>
56. Leskovar, B. (2018). *Kapitalska zahteva od Basel II do Basel III*. Ljubljana: Združenje bank Slovenije.

57. Mihelič, M. (2009). *Analiza kreditnega tveganja v liziškem sektorju* (diplomsko delo). Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
58. Nau, K. (2011). *An Empirical Analysis of Residual Value Risk in Automotive Lease Contracts* (doktorska disertacija). Stuttgart: Institut za finančni management.
59. Spirit Slovenija. (brez datuma). *Poroštvo*. Pridobljeno 1. junija 2018 iz <https://www.podjetniski-portal.si/izdelki-in-storitve/viri-financiranja/Zavarovanje-terjatev-kot-ukrep-proti-financni-nedisciplini/Porostvo>
60. Porsche Leasing. (brez datuma a). *Finančni leasing Plus*. Pridobljeno 15. julija 2018 iz https://www.porscheleasing.si/leasing/financni_leasing_plus
61. Porsche Leasing. (brez datuma b). *Slovar financiranja*. Pridobljeno 15. julija 2018 iz https://www.porscheleasing.si/za_stranke/slovar_financiranja?form_character=O&535-view-searchForm=true&535-view-searchForm-post=true
62. Saunders, A. (2000). *Financial Institutions Managements: a modern prospective*. Boston: Irwin/McGraw-Hill Companies Inc.
63. Slonep. (2007, september). *Kaj je lizing?* Pridobljeno 12. junija 2018 iz <https://www.slonep.net/finance/lizing/kaj-je-lizing>
64. Slonep. (2009a, februar). *Finančni lizing*. Pridobljeno 16. junija 2018 iz <https://www.slonep.net/finance/lizing/financni-lizing>
65. Slonep. (2009b, februar). *Operativni lizing*. Pridobljeno 30. junija 2018 iz <https://www.slonep.net/finance/lizing/operativni-lizing>
66. Slonep. (2009c, februar). *Prednosti in slabosti leasinga*. Pridobljeno 13. aprila 2018 iz <https://www.slonep.net/finance/lizing/prednosti-in-slabosti>
67. Slonep. (2009č, januar). *Razlika med kreditom in lizingom*. Pridobljeno 1. julija 2018 iz <https://www.slonep.net/finance/kredit/razlika-med-kreditom-in-lizingom>
68. Slonep. (2009d, februar). *Zgodovina in razvoj lizinga*. Pridobljeno 10. julija 2018 iz <https://www.slonep.net/finance/lizing/zgodovina>
69. Stupica, M. (2005). *Denar, denar, denar: priročnik za zadolževanje malih in srednjih podjetij ter samostojnih podjetnikov*. Lesce: Založba Legat.
70. Škorjanc, L. (2003). *Kreditno tveganje in zavarovanje posojil* (magistrsko delo). Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
71. Štiblar, F. (brez datuma). *Globalna kriza in Slovenija*. Pridobljeno 15. avgusta 2018 iz <http://www.pf.uni-lj.si/media/stiblar.kriza.in.slovenija.pdf>
72. Šutanovac, L. (2016, 1. maj). *Kaj je menica in kako jo lahko uporabimo?* Pridobljeno 4. junija 2018 iz <https://mladipodjetnik.si/podjetniski-koticek/pridobivanje-sredstev/kaj-je-menica-in-kako-jo-lahko-uporabimo>
73. Taylor, J. (brez datuma). *The History of Leasing*. Pridobljeno 21. julija 2018 iz http://fbibusiness.com/history_of_leasing.htm
74. Volkswagen Financial Services. (2017, 6. marec). *Annual report of Volkswagen Financial Services 2016*. Pridobljeno 14. junija 2018 iz <https://www.volkswagenag.com/presence/investorrelation/publications/annual-reports/2017/fs-ag/AR%202016%20VW%20FS%20AG.pdf>

75. World Bank. (brez datuma). *GDP growth (annual %)*. Pridobljeno 20. septembra 2018 iz [https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.KD.ZG?end=2017&locations=R
U&start=2008](https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.KD.ZG?end=2017&locations=RU&start=2008)
76. Zupan, M. (2010). Leasing in njegove pasti. *Zbornik 7. raziskovanja ekonomije in managementa*. (str. 511–518). Koper: Fakulteta za management.

PRILOGE

Priloga 1: Obseg poslovanja opazovanega evropskega lizinskega trga v obdobju od leta 2007 do leta 2016

Tabela 1: Obseg poslovanja po posameznih državah na opazovanem evropskem lizinskem trgu

Obseg poslovanja v Mio EUR	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Avstrija	7.931,16	8.533,30	5.661,19	6.139,90	6.550,08	5.149,73	5.804,09	5.522,83	6.044,87	6.465,88
Belgija	6.525,65	7.229,40	5.346,93	4.005,50	7.071,15	7.357,85	6.635,65	7.181,90	7.740,40	9.199,70
Bolgarija	1.310,59	2.082,57	598,47	458,24	594,85	502,23	560,90	563,63	738,53	805,98
Švica	6.324,04	7.430,73	6.146,06	7.126,48	8.360,98	8.151,50	7.293,48	8.485,10	10.156,38	9.215,74
Češka	5.343,20	5.224,37	2.671,84	2.967,53	3.153,80	2.890,02	2.883,76	3.136,19	3.774,04	4.161,91
Nemčija	53.750,00	54.660,00	40.680,00	43.800,00	47.636,00	45.005,00	46.880,00	49.840,00	53.151,00	54.967,15
Danska	5.999,11	6.906,55	4.654,86	4.523,52	5.600,09	5.361,04	5.793,05	6.251,95	7.628,27	8.926,29
Estonija	1.453,03	1.127,63	378,55	443,61	744,00	948,00	882,00	867,00	933,00	1.093,00
Španija	25.235,93	17.544,17	8.793,97	10.995,93	8.797,49	7.065,72	6.892,83	9.157,89	10.898,74	12.115,54
Finska	3.952,00	3.844,00	3.051,00	3.096,00	3.613,00	3.594,00	3.379,00	3.640,00	3.785,00	4.124,00
Francija	39.780,00	41.224,00	33.356,00	36.415,00	39.623,00	39.010,00	37.539,00	40.209,00	43.574,00	47.757,00
Velika Britanija	57.819,21	61.786,32	33.214,36	34.864,31	38.143,52	44.739,60	48.498,69	60.840,82	76.881,96	73.828,53
Grčija	40,40	2.608,38	1.771,90	1.188,96	473,15	183,46	213,50	213,44	186,75	316,33
Italija	48.860,00	41.784,00	28.269,00	29.801,00	27.409,00	18.533,00	16.533,00	18.028,00	19.505,00	22.824,00
Latvija	1.808,31	1.046,91	264,40	272,33	520,44	606,38	612,60	530,84	682,26	699,74
Nizozemska	11.843,00	11.759,00	8.024,00	7.130,40	8.498,72	9.520,00	8.783,00	8.817,00	10.946,00	11.366,00
Norveška	4.652,41	4.758,49	3.367,97	3.930,14	4.791,23	5.186,15	5.159,41	5.567,97	5.076,76	5.798,66
Poljska	8.628,33	9.370,66	5.066,09	6.832,30	7.557,69	7.461,85	8.409,67	10.233,52	11.903,76	13.311,13
Portugalska	6.870,00	6.530,00	4.775,00	4.858,00	3.010,00	1.844,00	1.855,00	2.421,00	2.829,00	3.084,00
Romunija	3.747,60	4.600,78	1.307,35	1.012,87	1.241,98	1.235,20	1.106,55	1.174,79	1.387,85	/
Švedska	10.062,92	9.750,60	7.654,79	9.710,71	10.265,57	12.339,93	12.113,04	12.312,69	13.422,36	15.277,49
Slovenija	1.785,79	2.124,11	1.108,23	1.034,48	983,48	793,55	806,78	719,76	1.072,59	1.156,96
Slovaška	2.314,32	2.651,69	1.511,00	1.614,00	1.847,00	1.841,00	1.808,00	1.941,00	2.256,00	2.399,00
Skupaj	316.037,00	314.577,66	207.672,96	222.221,21	236.486,22	229.319,21	230.443,00	257.656,32	294.574,52	308.894,03

Vir: Leaseurope (brez datuma b); Leaseurope (brez datuma c); Leaseurope (brez datuma č); Leaseurope (brez datuma d); Leaseurope (brez datuma e); Leaseurope (brez datuma f); Leaseurope (brez datuma g); Leaseurope (brez datuma h); Leaseurope (brez datuma i); Leaseurope (brez datuma j).

Priloga 2: Tržni delež po obsegu poslovanja celotnega opazovanega evropskega lizinskega trga po posamezni državi od leta 2007 do leta 2016

Tabela 2: Tržni delež po obsegu poslovanja po posamezni državi na celotnem opazovanem evropskem lizinskem trgu

Tržni delež po obsegu poslovanja v %	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Avstrija	2,51	2,71	2,73	2,76	2,77	2,25	2,52	2,14	2,05	2,09
Belgija	2,06	2,30	2,57	1,80	2,99	3,21	2,88	2,79	2,63	2,98
Bolgarija	0,41	0,66	0,29	0,21	0,25	0,22	0,24	0,22	0,25	0,26
Švica	2,00	2,36	2,96	3,21	3,54	3,55	3,16	3,29	3,45	2,98
Češka	1,69	1,66	1,29	1,34	1,33	1,26	1,25	1,22	1,28	1,35
Nemčija	17,01	17,38	19,59	19,71	20,14	19,63	20,34	19,34	18,04	17,79
Danska	1,90	2,20	2,24	2,04	2,37	2,34	2,51	2,43	2,59	2,89
Estonija	0,46	0,36	0,18	0,20	0,31	0,41	0,38	0,34	0,32	0,35
Španija	7,99	5,58	4,23	4,95	3,72	3,08	2,99	3,55	3,70	3,92
Finska	1,25	1,22	1,47	1,39	1,53	1,57	1,47	1,41	1,28	1,34
Francija	12,59	13,10	16,06	16,39	16,75	17,01	16,29	15,61	14,79	15,46
Velika Britanija	18,30	19,64	15,99	15,69	16,13	19,51	21,05	23,61	26,10	23,90
Grčija	0,01	0,83	0,85	0,54	0,20	0,08	0,09	0,08	0,06	0,10
Italija	15,46	13,28	13,61	13,41	11,59	8,08	7,17	7,00	6,62	7,39
Latvija	0,57	0,33	0,13	0,12	0,22	0,26	0,27	0,21	0,23	0,23
Nizozemska	3,75	3,74	3,86	3,21	3,59	4,15	3,81	3,42	3,72	3,68
Norveška	1,47	1,51	1,62	1,77	2,03	2,26	2,24	2,16	1,72	1,88
Poljska	2,73	2,98	2,44	3,07	3,20	3,25	3,65	3,97	4,04	4,31
Portugalska	2,17	2,08	2,30	2,19	1,27	0,80	0,80	0,94	0,96	1,00
Romunija	1,19	1,46	0,63	0,46	0,53	0,54	0,48	0,46	0,47	/
Švedska	3,18	3,10	3,69	4,37	4,34	5,38	5,26	4,78	4,56	4,95
Slovenija	0,57	0,68	0,53	0,47	0,42	0,35	0,35	0,28	0,36	0,37
Slovaška	0,73	0,84	0,73	0,73	0,78	0,80	0,78	0,75	0,77	0,78

Vir: Leaseurope (brez datuma b); Leaseurope (brez datuma c); Leaseurope (brez datuma č); Leaseurope (brez datuma d); Leaseurope (brez datuma e); Leaseurope (brez datuma f); Leaseurope (brez datuma g); Leaseurope (brez datuma h); Leaseurope (brez datuma i); Leaseurope (brez datuma j).

Priloga 3: Število sklenjenih pogodb na opazovanem evropskem liziškem trgu v obdobju od leta 2009 do leta 2016

Tabela 3: Število novosklenjenih pogodb po posameznih državah na celotnem opazovanem evropskem liziškem trgu

Število sklenjenih pogodb	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Avstrija	179.227	182.676	196.450	186.564	184.858	187.443	203.825	228.753
Belgija	73.066	82.013	83.250	79.447	82.317	81.488	90.635	101.491
Bolgarija	/	/	/	/	/	/	/	/
Švica	200.206	216.620	232.997	236.631	217.692	238.221	252.113	227.836
Češka	114.549	113.257	119.906	114.662	116.864	119.000	135.294	150.157
Nemčija	1.280.237	1.342.660	1.417.805	1.328.183	1.392.160	1.506.130	1.518.130	1.580.929
Danska	/	/	/	159.402	191.543	191.037	227.387	259.116
Estonija	17.009	20.000	35.000	45.010	41.000	40.000	43.000	50.000
Španija	111.830	171.306	149.073	117.815	142.344	181.431	201.889	220.931
Finska	131.244	160.851	183.160	233.560	246.275	304.990	253.584	46.889
Francija	1.243.381	1.359.812	1.447.462	1.428.756	1.346.765	1.412.688	1.567.761	1.725.093
Velika Britanija	/	/	/	/	/	/	/	/
Grčija	5.000	0	3.281	2.021	1.200	1.594	2.211	3.048
Italija	410.421	420.969	454.137	374.300	395.337	438.135	470.494	760.724
Latvija	/	/	/	/	/	/	/	/
Nizozemska	159.100	165.600	209.026	237.634	229.839	248.409	294.771	290.198
Norveška	29.503	31.890	36.830	38.845	40.611	47.009	45.281	0
Poljska	183.750	214.956	231.287	280.599	245.681	306.644	348.630	401.769
Portugalska	90.498	106.618	74.982	44.217	47.578	63.588	72.851	76.160
Romunija	44.556	30.592	38.375	37.068	34.384	35.969	43.591	/
Švedska	528.625	502.446	482.617	529.214	591.977	655.587	626.114	777.918
Slovenija	38.230	40.029	42.014	43.593	44.215	38.378	52.117	52.296
Slovaška	68.293	65.896	66.578	73.369	74.960	82.909	90.618	92.736
Skupaj	4.908.725	5.228.191	5.504.230	5.590.890	5.667.600	6.180.650	6.540.296	7.046.044

Vir: Leaseurope (brez datuma b); Leaseurope (brez datuma c); Leaseurope (brez datuma č); Leaseurope (brez datuma d); Leaseurope (brez datuma e); Leaseurope (brez datuma f); Leaseurope (brez datuma g); Leaseurope (brez datuma h); Leaseurope (brez datuma i); Leaseurope (brez datuma j).

Priloga 4: Obseg poslovanja opazovanega evropskega lizinskega trga premičnin v obdobju od leta 2007 do leta 2016

Tabela 4: Obseg poslovanja po posamezni državi na opazovanem evropskem lizinskem trgu premičnin

Obseg poslovanja v Mio EUR	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Avstrija	6.391,85	6.921,42	4.599,72	4.885,36	5.439,57	4.688,65	4.690,70	5.019,94	5.316,28	6.120,53
Belgija	6.037,17	6.666,28	4.956,33	3.590,80	6.715,45	6.995,55	6.197,25	6.590,50	7.124,90	8.306,40
Bolgarija	1.211,29	1.932,66	567,63	370,76	543,20	470,63	518,27	539,96	720,25	786,19
Švica	6.292,63	7.430,73	6.069,74	6.974,74	8.235,80	8.061,06	7.275,61	8.485,10	10.156,38	9.215,74
Češka	4.914,55	4.761,82	2.550,41	2.882,81	3.046,73	2.767,78	2.806,01	3.019,36	3.667,84	4.013,24
Nemčija	48.550,00	51.200,00	38.850,00	39.700,00	45.550,00	43.270,00	45.550,00	48.210,00	52.268,00	53.481,74
Danska	5.908,92	6.780,49	4.627,06	4.475,85	5.366,01	5.294,14	5.712,06	6.038,39	7.487,23	8.571,70
Estonija	1.447,28	1.125,65	378,23	443,61	744,00	946,00	882,00	867,00	933,00	1.093,00
Španija	21.454,99	14.993,97	7.077,42	9.208,07	7.560,79	6.101,55	6.077,45	8.238,74	9.897,76	10.875,57
Finska	3.951,00	3.817,00	3.024,00	3.096,00	3.600,00	3.563,00	3.351,00	3.587,00	3.721,00	4.061,00
Francija	34.165,00	35.393,00	27.962,00	29.974,00	33.902,00	33.718,00	33.180,00	35.533,00	38.857,00	43.254,00
Velika Britanija	57.488,97	61.621,82	32.970,80	34.586,87	37.869,29	44.427,59	48.125,43	60.334,69	76.169,68	73.828,53
Grčija	40,40	2.608,38	1.771,90	446,50	256,40	121,59	134,51	165,19	160,56	280,73
Italija	26.195,00	26.723,00	17.657,00	18.044,00	16.832,00	13.092,00	13.056,00	13.726,00	15.445,00	18.903,00
Latvija	1.808,31	1.046,91	262,15	272,33	516,66	604,56	610,39	529,79	682,26	699,74
Nizozemska	11.724,00	11.687,00	7.920,00	7.100,00	8.485,72	9.515,00	8.783,00	8.817,00	10.946,00	11.366,00
Norveška	4.573,32	4.746,23	3.363,85	3.928,39	4.702,31	5.174,11	5.150,06	5.565,81	5.071,29	5.786,17
Poljska	7.822,16	8.442,08	4.677,19	6.432,77	7.162,43	7.111,07	8.021,25	9.935,47	11.562,49	13.146,34
Portugalska	4.230,00	4.085,00	3.234,00	3.587,00	2.350,00	1.326,00	1.356,00	1.784,00	2.156,00	2.342,00
Romunija	3.387,00	4.261,85	1.075,47	852,18	1.154,27	1.185,40	1.051,40	1.139,34	1.349,77	/
Švedska	10.058,49	9.722,96	7.608,27	9.707,36	10.254,71	12.335,22	12.090,74	12.309,06	13.416,58	15.274,85
Slovenija	1.163,04	1.403,96	736,71	716,36	733,05	732,72	742,68	712,55	1.030,40	1.096,40
Slovaška	2.204,50	2.519,89	1.422,00	1.493,00	1.694,00	1.755,00	1.747,00	1.869,00	2.198,00	2.366,00
Skupaj	271.019,87	279.892,10	183.361,88	192.768,76	212.714,39	213.256,62	217.108,81	243.016,89	280.337,67	294.868,87

Vir: Leaseurope (brez datuma b); Leaseurope (brez datuma c); Leaseurope (brez datuma č); Leaseurope (brez datuma d); Leaseurope (brez datuma e); Leaseurope (brez datuma f); Leaseurope (brez datuma g); Leaseurope (brez datuma h); Leaseurope (brez datuma i); Leaseurope (brez datuma j).

Priloga 5: Struktura lizinskih poslov glede na vrsto opreme na opazovanem evropskem lizinskem trgu premičnin od leta 2009 do leta 2016

Tabela 5: Struktura lizinskih poslov

Struktura glede na vrsto opreme v bilijonih evrov	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Gospodarska vozila	33,26	34,99	44,08	42,48	45,22	49,40	56,62	60,42
Osebna vozila	79,46	89,42	102,08	108,56	111,86	127,40	151,98	165,36
Stroji in industrijska oprema	36,96	36,94	39,44	40,12	40,46	44,20	47,68	50,88
Računalniki in računalniška opreme	14,78	15,55	16,24	16,52	16,66	15,60	17,88	15,90
Drugo	20,33	17,50	30,16	28,32	23,80	23,40	23,84	25,44
Skupaj	184,80	194,40	232,00	236,00	238,00	260,00	298,00	318,00

Vir: Leaseurope (brez datuma l); Leaseurope (brez datuma m); Leaseurope (brez datuma n); Leaseurope (brez datuma o); Leaseurope (brez datuma p); Leaseurope (brez datuma r); Leaseurope (brez datuma s); Leaseurope (brez datuma š).

Priloga 6: Obseg poslovanja opazovanega evropskega lizinškega trga nepremičnin v obdobju od leta 2007 do leta 2016

Tabela 6: Obseg poslovanja po posamezni državi na opazovanem evropskem trgu nepremičnin

Obseg poslovanja v Mio EUR	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Avstrija	1.539,31	1.611,87	1.061,48	1.254,54	1.110,51	461,08	1.113,40	502,89	728,59	345,36
Belgija	488,48	563,12	390,60	414,7	355,70	362,3	438,40	591,4	615,50	893,30
Bolgarija	99,31	149,91	30,84	87,48	51,64	31,6	42,64	23,67	18,28	19,79
Švica	31,41	/	76,32	151,74	125,18	90,43	17,87	/	/	/
Češka	428,65	462,55	121,43	84,72	107,08	122,23	77,75	116,83	106,20	148,67
Nemčija	5.200,00	3.460,00	1.830,00	4.100,00	2.086,00	1.735,00	1.330,00	1.630,00	883,00	1.485,40
Danska	90,19	126,06	27,80	47,67	234,08	66,9	80,99	213,55	141,04	354,59
Estonija	5,75	1,98	0,32	/	/	2	/	/	/	/
Španija	3.780,94	2.550,20	1.716,55	1.787,86	1.236,70	964,17	815,38	919,15	1.000,98	1.239,97
Finska	1,00	27,00	27,00	/	13,00	31	28,00	53	64,00	63,00
Francija	5.615,00	5.831,00	5.394,00	6.441,00	5.721,00	5.292,00	4.359,00	4.676,00	4.717,00	4.503,00
Velika Britanija	330,25	164,50	243,56	277,44	274,23	312,01	373,27	506,13	712,28	/
Grčija	/	/	/	742,46	216,75	61,87	78,99	48,25	26,19	35,60
Italija	22.665,00	15.061,00	10.612,00	11.757,00	10.577,00	5.441,00	3.477,00	4.302,00	4.060,00	3.921,00
Latvija	/	/	2,25	/	3,78	1,82	2,21	1,05	/	/
Nizozemska	119,00	72,00	104,00	30,4	13,00	5	/	/	/	/
Norveška	79,09	12,26	4,13	1,75	88,92	12,04	9,35	2,16	5,48	12,49
Poljska	806,17	928,58	388,90	399,53	395,26	350,78	388,42	298,04	341,27	164,79
Portugalska	2.640,00	2.445,00	1.541,00	1.271,00	660,00	518	499,00	637	673,00	742,00
Romunija	360,60	338,93	231,88	160,7	87,72	49,8	55,15	35,46	38,08	/
Švedska	4,43	27,63	46,52	3,36	10,85	4,71	22,31	3,63	5,77	2,64
Slovenija	622,75	720,15	371,52	318,12	250,43	60,83	64,10	7,21	42,19	60,56
Slovaška	109,82	131,80	89,00	121	153,00	86	61,00	72	58,00	33,00
Skupaj	45.017,15	34.685,54	24.311,10	29.452,47	23.771,83	16.062,57	13.334,23	14.639,42	14.236,85	14.025,16

Vir: Leaseurope (brez datuma b); Leaseurope (brez datuma c); Leaseurope (brez datuma č); Leaseurope (brez datuma d); Leaseurope (brez datuma e); Leaseurope (brez datuma f); Leaseurope (brez datuma g); Leaseurope (brez datuma h); Leaseurope (brez datuma i); Leaseurope (brez datuma j).

Priloga 7: Število sklenjenih pogodb na opazovanem evropskem lizinskiem trgu nepremičnin v obdobju od leta 2009 do leta 2016

Tabela 7: Število novosklenjenih pogodb po posamezni državi na opazovanem evropskem lizinskiem trgu nepremičnin

Število sklenjenih pogodb	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Avstrija	222	230	205	185	161	166	119	116
Belgija	197	190	183	198	162	202	235	220
Bolgarija	/	/	/	/	/	/	/	/
Švica	7	13	7	7	7	/	/	/
Češka	30	32	21	41	15	29	17	31
Nemčija	237	160	205	183	160	130	114	116
Danska	/	/	/	/	/	/	/	/
Estonija	9	/	/	10	/	/	/	/
Španija	1.424	1.531	1.300	954	905	957	1.108	1.231
Finska	16	2	6	15	12	18	25	19
Francija	2.442	2.613	2.325	2.192	1.903	1.747	1.764	1.530
Velika Britanija	/	/	/	/	/	/	/	/
Grčija	/	/	74	63	18	22	31	24
Italija	9.698	9.537	11.132	4.675	3.705	4.184	4.109	4.366
Latvija	/	/	/	/	/	/	/	/
Nizozemska	/	/	/	/	/	/	/	/
Norveška	37	154	82	90	73	5	49	/
Poljska	225	248	239	187	304	136	165	134
Portugalska	3.640	3.256	1.715	1.228	1.411	1.606	/	/
Romunija	243	104	74	44	63	53	/	/
Švedska	58	72	121	85	54	41	36	61
Slovenija	643	353	345	226	203	30	191	159
Slovaška	95	/	109	86	101	124	82	54
Skupaj	19.223	18.495	18.143	10.469	9.257	9.450	8.045	8.061

Vir: Leaseurope (brez datuma b); Leaseurope (brez datuma c); Leaseurope (brez datuma č); Leaseurope (brez datuma d); Leaseurope (brez datuma e); Leaseurope (brez datuma f); Leaseurope (brez datuma g); Leaseurope (brez datuma h); Leaseurope (brez datuma i); Leaseurope (brez datuma j).

Priloga 8: Struktura lizinskih poslov glede na vrsto nepremičnine na celotnem evropskem trgu nepremičnin v obdobju od leta 2009 do leta 2016

Tabela 8: Struktura glede na vrsto nepremičnine

Struktura glede na vrsto nepremičnine v bilijonih evrov	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Hoteli in druge počitniške nastanitve	0,98	0,59	0,72	0,34	0,28	0,45	0,48	0,48
Poslovni prostori	5,39	5,90	2,88	2,04	2,10	3,45	3,68	3,52
Industrijske zgradbe	8,575	8,56	7,20	5,27	4,62	5,10	5,44	5,28
Javne zgradbe	0,735	4,13	4,32	2,21	1,54	0,45	0,48	0,16
Trgovinske zgradbe	5,88	6,79	5,52	3,91	3,22	3,60	3,04	3,04
Druge zgradbe	2,94	3,54	3,36	3,23	2,24	1,95	2,88	3,52
Skupaj	24,50	29,50	24,00	17,00	14,00	15,00	16,00	16,00

Vir: Leaseurope (brez datuma l); Leaseurope (brez datuma m); Leaseurope (brez datuma n); Leaseurope (brez datuma o); Leaseurope (brez datuma p); Leaseurope (brez datuma r); Leaseurope (brez datuma s); Leaseurope (brez datuma š).